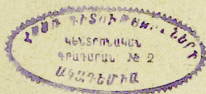

ԱԿՄԲԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ
ԳՅՈՒՂՈՒՄ

1877
JAN 10
1878

✓

Պատկերներ բոլոր յերկրների, միացե՛ք:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԽՍՀ ԼՈՒՍԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԿՈՄԻՍԱՐԻԱՏ

374.28(-22)

ԱԿՄԲԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ ԳՅՈՒՂՈՒՄ

18718
A $\frac{\pi}{23314}$

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ

ՅԵՐԵՎԱՆ

1933 թ.

Հեղինակ, Գ. Չուլյան
Գրառ խմբագիր, Տ. Մուշեղյան
Տեխ խմբագիր, Գ. Զեմյան
Թարգմանիչներ՝ Հ. Մազմանյան, Հ. Հաբուքյանյան
Արտագրիչ՝ Հ. Կարսլյան
Համահման է արտադրության 7 հատառի 1933 թ.
Ստորագրված է սեպտեմբ. 2 սեպտեմբ. 1933 թ.
Գատվել 1811 Տիրած 1000
Գլ. օլիհ Մ 8253 (բ) Հրատ. Մ 2690

Պետերբուրգի տպարան

Մեքսկոն

**Ի. ԿՈՒՆՏՈՒՐԱԿԱՆ ՀԵՂԱՓՈԽՈՒԹՅԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ
ՅԵՐԿՐՈՐԴ ՀՆԳԱՄՅԱԿՈՒՄ**

«Վորպեսզի կարելի լինի քաղաքական խնդիրներ դնել ժողովրդի առաջ, վորպեսզի կարելի լինի ժողովրդական մասսաներին ցույց տալ թե՛ «Ահա թե ինչպիսի խնդիրների պիտի ձգտենք մենք» (իսկ այդ մենք պետք է անեյինք), հարկավոր է հասկանալ, վոր այստեղ պահանջվում է բարձրացնել մասսաների կուլտուրական մակարդակը: Յեւ պետք է հասնել կուլտուրայի այդ վորոշ մակարդակին:—Առանց դրան՝ չի կարելի գործնականում իրականացնել մեր խնդիրները»: ԼԵՆԻՆ

Կուսակցութեան 17-րդ կոնֆերենցիան իր պատմական վորոշումներում ի մի ամփոփեց բայլէիկյան հաղթանակների արդյունքները և նշեց մեր յերկրում անդասակարգ, սոցիալիստական հասարակություն կառուցելու հոյակապ ծրագիրը:

Խորհրդային Միութեան բանվոր դասակարգը և աշխատավոր գյուղացիութեանը, բայլէիկների լենինյան կուսակցութեան ղեկավարութեամբ, բայլէիկյան հաղթանակներէ հանճարեղ կաղմակերպչի, կուսակցութեան ու համաշխարհային պրոլետարական հեղափոխութեան առաջնորդի—Լենի. Ստալինի ղեկավարութեամբ, դասակարգային յատաղի պայքարի պայմաններում, սոցիալիստական շինարարութեան մեջ հանդես բերելով, հերոսութեան ու նիւրիաժութեան հրաշքներ, ջախջախելով իր ճանապարհէն յեղած բոլոր խոչընդոտները, վորոշակի կերպով հաստատեցին Լենինի ու Ստալինի ուսմունքի ճշտութեանը՝ մի յերկրում սոցիալիզմի կառուցման հնարավորութեան մասին: Նրանք բոլոր ժամանակներէ մարդկութեան լավագույն մասի չքնաղ իղձը—սոցիալիզմը:

դարձրին մեր որերի ունալ իրականություն, կառուցեցին սոցիալիստական եկոնոմիկայի հիմքը և բոլոր նախադրյալներն ստեղծեցին՝ յերկրորդ հնդամյակում տնդասակարգ, սոցիալիստական հասարակություն կառուցելու համար:

«Ամբողջ ժողովրդական տնտեսության վերակառուցումն ապարտելու համար ստեղծված և սեփական բազա, սոցիալիստական խոշոր մեքենայական ինդուստրիայի բազա»:

«Կոլեկտիվացման, խորհանդեսությունների ծավալման ու մեքենայական տեխնիկայի լայն կիրառման հիման վրա Խորհրդային Միությունը մանր ու մանրագույն հողագործական յերկրից դարձել և աշխարհիս ամենախոշոր հողագործական յերկիրը»:

Դրանով իսկ լուծումն և ստացել պրոլետարական հեղափոխության ամենակարևոր ու ամենադժվարին խնդիրը:

Առաջին հնդամյակում սոցիալիստական շինարարության հետևանքով վերջնականապես արմատախիլ են արված կապիտալիզմի արմատները, դյուրում, վերացված են մարդու կողմից մարդուն շահագործելու հիմունքներն ու արքյուրները, կանխորոշված և կապիտալիստական տարրերի լիակատար վերացումն ու դատակարգերի լիակատար վոչնչացումը:

Լենինյան «ով-ում» հարցը թե՛ քաղաքում և թե՛ դյուրում լիովին ու անդառնալիորեն լուծվել և ընդդեմ կապիտալիզմի և հողուտ սոցիալիզմի»:

Այս հաղթանակները հնարավոր յեղան միայն կուսակցության ճիշտ լենինյան քաղաքականության հետևանքով, յորը հետևողականորեն ու ամբողջ ֆրոնտով հարձակում կիրառեց կապիտալիստական տարրերի դեմ, անողոք պայքար մղեց ընդդեմ հակահեղափոխական արոցիկիզմի, ընդդեմ աջ սպորտունիզմի, յորը սոցիալիզմի կառուցման տվյալ ետապում գլխավոր վտանդն և հանդիսանում և ընդդեմ կուսակցության գլխավոր դժից ամեն տեսակ շեղումների նկատմամբ հաշտվողականության:

Կուսակցությունն այդ հաղթանակներին հասավ շնորհիվ իր իսկ կազմակերպած «բանյոր դասակարգի ու աշխատավոր դյուրդացիության լայն մասսաների հեղափոխական ալտիվության վիթխարի աճման, սոցիալիստական մրցության ու հարվածայնության հսկայական վերելքի», յորոնք վկայում են մասսաների կուլտուրական մակարդակի վերելքը:

կուլտուրական հեղափոխութեան բնադաւառում ունեցած նշանակալից տեղաշարժերը, վերի հաջողութեամբ եւ լենինը պայմանաւորում եր սոցիալիզմի հաղթանակը խորհրդային Միութեան մեջ:

Յերկրորդ հնդամյակի խոշորագույն, համաշխարհային-պատմական նշանակութիւն ունեցող խնդիրների իրականացումը նույն չափով պայմանավորված ե բանվորութեան ե աշխատավոր դյուղացիութեան կուլտուրական մարդակի հետադա հզոր վերելքով, նրանց հեղափոխական ակտիւութեան, քաղաքական դիտակցութեան աճումով:

Առաջին հնդամյակը լիովին անհրաժեշտ բազա նախապատրաստեց սոցիալիստական կուլտուրայի հզոր վերելքի համար, մեր առաջ դրված կուլտուրական հեղափոխութեան վիթխարի խնդիրների լուծման համար: Իսկ կուլտուրական հեղափոխութեան խնդիրներն ամբողջովին բնորոշվում են յերկրորդ հնդամյակի քաղաքական ու տնտեսական խնդիրներով: «Յերկրորդ հնդամյակի հիմնական բաղաձայն խնդիրն ե հանդիսանում ընդհանրապես կապիտալիստական տարրերի ու դասակարգերի վերջնական վերացումը, դասակարգային տարրերություններ ու շահագործում ծնող պատնաւների լիակատար վոչնչացումը ե կապիտալիզմի մնացորդների վերացումն եկոնափիկայի ու մարդկանց գիտակցութեան մեջ, յերկրի ամբողջ աշխատավոր բնակչութեան փոխարկումը՝ գիտակցորեն ու ակտիւորեն անդասակարգ սոցիալիստական հասարակութեան կառուցողներին»:

«Յերկրորդ հնդամյակի հիմնական ու վնասական տնտեսական խնդիրն ե ամբողջ ժողովրդական տնտեսութեան վերակառուցման ավարտումը, նոր տեխնիկական բազայի ստեղծումը ժողովրդական տնտեսութեան բոլոր ճյուղերի համար»:

Այստեղից եւ բղխում են կուլտուրական հեղափոխութեան, կուլտուրական շինարարութեան, մասսաների մեջ կատարվելիք կուլտուր-քաղաքական աշխատանքի խնդիրները, ըստ վորում 17-րդ կուսկոնֆերենցիան իր վորոշումների մեջ միանգամայն վորոշակի նշում ե այդ խնդիրների լուծման ուղիները:

«Ժողովրդական տնտեսութեան լիակատար տեխնիկական վերակառուցման խնդիրների իրականացումն անխզելիորեն կապված ե մեր տնտեսական կադրերի կողմից տեխնիկային

տիրապետելու գործի, բանվորներից ու գյուղացիներից մեր տնտեսական տնխնիական ինտելիգենցիայի լայն կադրերը ստեղծելու և աշխատավորութան ամբողջ մասսայի կուտուրական մակարդակը վնասկանոթեցնելու քարձրացնելու հետ...

Տեխնիկական կադրերի պրոբլեմի լուծումը կուտուրական հեղափոխութան ու սոցիալիզմի հաջող կառուցման խնդիրների լայն իրադրութան կարևորագույն տարրն և հանդիսանում է:

Բնակչութան համատարած դրագիտութան խնդրի իրականացման արագացումը, տեխնիկական կրթութան խնդրի շտապիւթ բարձրացումը և ԽՍՀՄ-ում գիտութան զարգացմանը պետական ուժեղ աջակցութուն ցույց տալը ահա այն մոտադա խնդիրները, վորոնք մեր յերկրում սոցիալիզմ կառուցելու ընդհանուր խնդրի բաղկացուցիչ մասն են կազմում»:

«Բանվոր դասակարգը սոցիալիզմի նոր հաջողութունները կարող է ապահովել միայն պայքարելով կապիտալիզմի մնացորդների դեմ, անողոք հակահարված տալով մենոող կապիտալիստական տարրերի ընդլիմադրությանը, հաղթահարելով աշխատավորութան մեջ յեղած բուրժուական ու մանր-բուրժուական նախապաշարումները և համառ աշխատանք կատարելով նրա սոցիալիստական վերադասիտարակման համար»:

Կուտուրական հեղափոխութան այս խնդիրների լուծումը պահանջում է բարձրացնել կուտուրական աշխատանքի տեմպերն ու վորակը, պահանջում է վերակառուցել կուտուրական Ֆրոնտի բոլոր բնադավանները և նրանց մակարդակը հասցնել սոցիալիզմի կառուցման գործնական պահանջներին: Կուտուրական Ֆրոնտի առաջ խնդիր է դրվում միլիոնների արչավ կազմակերպել՝ տեխնիկական գիտելիքների բարձրացման, տեխնիկային տիրապետելու համար, համատարած դրագիտություն և ընդհանուր կուտուրական մակարդակի բարձրացում, «աշխատավոր մասսաների կուտուր-քաղաքական լայն դաստիարակություն՝ նրանց մեջ մարքս-լենինյան աշխարհահայացքը տարածելու և դեպի աշխատանքը, դեպի հասարակական գույքն ու հասարակական հարաբերություններն նոր ձևերը գիտակցական, կոմունիստական վերաբերմունք զարգացնելու հիման վրա: Արչավ կազմակերպել աշխատավորութան մեջ գիտակցական, սո-

ցիալիստական դիսցիպլինան զարգացնելու, նրանց միջից անհատապաշտական, մանր-բուրժուական հայացքներն ու սովորություններն արմատախիլ անելու, աշխատավորության միջից կրոնական ու ազգայնական նախապաշարումները վերացնելու համար ևայլն,— մի խոսքով՝ ամբողջ աշխատավոր ընակչությունը դարձնել անդասակարգ, սոցիալիստական հասարակության գիտակից ու ակտիվ կառուցողներ:

Սա պահանջում է լայնորեն ծավալել կուլտուրական շինարարությունը—ընդհանուր պարտադիր ուսուցման ավարտումը, նախադպրոցական դաստիարակության, սովորեցնելից դպրոցի զարգացումը, անդրադիտության և կիսադրադիտության վերացման ավարտումը, մասնագիտական քաղաքական ու կուլտուր-լուսավորական աշխատանքի ծավալում (տեղամբներ, կարմիր անկյունների, դրադարանների, թանգարանների, կինոների, ռադիոյի, թատրոնի և արվեստի մյուս տեսակների ցանցը), գիտական, տեխնիկական և սոցիալ-քաղաքական գրքերի հրատարակություն, մամուլի հետադաժավալում (մանավանդ սոփոխ մամուլի) և այլն, և այլն:

Սրանք են ընդհանուր դժեբով կուլտուրական հեղափոխության խնդիրները՝ յերկրորդ հնգամյակում:

2. ԿՈՒԼՏՈՒՐԱԿԱՆ շԵՂԱՓՈԽՈՒԹՅԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ ԳՅՈՒՂԻ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՎԵՐԱԿԱՌՈՒՑՄԱՆ ԳՈՐԾՈՒՄ

«Դեպի սոցիալիզմ տանող ճանապարհով հետադաժավաշխադացումը հնարավոր է միայն գյուղի կուլտուրական վերելքի հիման վրա»: Ռ. Կ(Բ)Կ. XIII համագումար

«Շեկարական լուսավորություն, թատրոններ, կինոներ, դրադարաններ, գրքեր, պարկ, ասվալտած ճանապարհ, ավտոմոբիլներ, մեքենաներ, զնացք—այս ամենը կլինեն գյուղում: Բայլչեիկներն իրենց առաջ խնդիր են դնում—գյուղի ու քաղաքի միջև յեղած հակադրությունը վոչնչացնել վոչ այնպես, վոր քաղաքը գյուղ դառնա, այլ այնպես, վոր գյուղն ել դառնա նույնպիսի առաջավոր վայր, ինչպիսին է մեր սոցիալիստական, բանվորական խորհրդային քաղաքը»: Լ. ԿԱԳԱՆՈՎԻՉ

Կուսակցության 17-րդ կոնֆերենցիան մատնանչեց, վոր

«կոլտնտեսությունները կադմակերպչական—տնտեսական ամբարապետական ու կոլտնտեսային մասսաները սոցիալիստական վերակառուցման խնդիրները յերկրորդ հնգամյակում ես պետք է լինեն ուշադրության կենտրոնում»:

Գյուղում յերկրորդ հնգամյակի կենտրոնական խնդիրն է՝ «ԿՈՒՏԵՏԵՍՍՅՈՒՆ ՈՒ ԽՈՐՀՏԵՍՍՅՈՒՆ ԴԱՇՏԵՐԻ ԲԵՐՔՍՏՎՈՒԹՅԱՆ ՎՃՈՒԱԿԱՆ ԲԱՐՁՐԱՑՈՒՄԸ», «առտադրության սոցիալիստական կադմակերպումը, գյուղատնտեսության մեջ բարձր մեքենայական տեխնիկայի և ժամանակակից ադրոնամիայի ու զոռափոխիկայի բոլոր նվաճումների կիրառումը», քաղաքի ու գյուղի միջև յեղած հակասության լիակատար վերացման համար պայմաններ ստեղծելը» և այս ամենը բնորոշում է կուլտուրական հեղափոխության հատուկ խնդիրները գյուղում:

Համ. Կ(բ)Կ Կենտկոմի հունվարյան պլենումում և հարվածային կոլտնտեսականների համադումարում ընդ. Սաալինի ասած ճառերը և պլենումի վերջումները կոնկրետ ծրագիր տվին այն խնդիրներին լուծման համար, վերոնք դրված են կուսակցության ու բանվոր դասակարգի առաջ թյուղում:

Կուլտուրական ֆրոնտը հեղափոխության ճակատամասերից մեկն է, ուստի և կուսակցության առաջ դրված խնդիրները միևնույն ժամանակ կուլտուրական հեղափոխության մարտիկների խնդիրներն են հանդիսանում: Մեր առաջ բացառիկ բարդ ու պատասխանատու խնդիրներ են դրված՝ ամբարապետ կոլտնտեսությունները, սոցիալիստներն վերադաստիարակել կոլտնտեսականներին, վերջնական հարված տալ ջարդված կուլակության վերջին մնացորդներին, մեր բոլոր կոլտնտեսություններն իսկական բայլչեիկյան կուլտնտեսություններ դարձնել:

Մեր առաջ կանգնած է կոլտնտեսային ու խորհտնտեսային դաշտերի բերքատվությունը վնասկանոթեմ բարձրացնելու խնդիրը:

Մեր առաջ խրդիր է դրված—ողնել «բոլոր կոլտնտեսականներին և նախկին չքավորներին ու նախկին միջակներին, վոր նրանք բարձրանան մինչև ունեվորության մակարդակը» (ՍՏԱԼԻՆ):

Այս խնդիրների լուծման համար կուսակցությունը և նրա բոլոր շարժիչ փոկերն ու լծակները գյուղում պետք է

վերակառուցեն իրենց աշխատանքները, վերացնեն այն թերությունները, վոր նշեց ընկ. Ստալինը՝ գյուղի աշխատանքների մասին արտասանած իր ճառի մեջ, պետք է կոլտնտեսություններից դուրս չպրտեն կուլակներին, դաշնակներին և այլ հակախորհրդային տարրերին, լծվել կոլտնտեսային արտադրության դործնական հարցերի լուծման գործին:

Դրա համար նախ և առաջ ՄՏԿայանների ու խորհանտեսությունների քաղաքականները, գյուղական կուսակցական կազմակերպությունները պետք է կոլտնտեսություններում կուսակցական-կոմյերիտական ամրակուռ բայլչեիկյան կորիզ ստեղծեն, նրա շուրջը համախմբեն-լավադույն ակտիվ անկուսակցական կոլտնտեսականներին, իրենց յետևից տանեն կոլտնտեսականների ու խորհանտեսությունների բանվորների ամբողջ մասսան՝ իրականացնելու համար գյուղի սոցիալիստական վերակառուցման բայլչեիկյան պլանները:

Կուլտուրական Ֆրոնտի խնդիրն է—ոժանդակել կուսակցությանը գյուղում ծավալելու մարքս-լենինյան դաստիարակությունը և նպաստել կուսակցության ու կոմյերիտիության անդամների տեսական ուսուցմանը, ապահովել ակտիվի բաղադրական աճումը, կոմունիզմի զաղափարների պրոպագանդա ծավալել կոլտնտեսականների ու աշխատավոր մեծամասնության լայն մասսաների մեջ, կուլտուր-դաստիարակչական լայն աշխատանք ծավալել մասսաների կուլտուրական մակարդակը բարձրացնելու համար, վերացնել նրանց ընդհանուր, քաղաքական, տեխնիկական և մասնավորապես ագրո-տեխնիկական անգրագիտությունը, մի խոսքով՝ սոցիալիստորեն վերադաստիարակել նրանց և ծավալուն բայլչեիկյան աղիտացիայով համախմբել նրանց լենինյան կուսակցության շուրջը, մասսաներին պայքարի առաջնորդել արտադրական պլանների կատարման համար, պայքարի հանել դասակարգային թշնամիների դեմ և բայլչեիկյան կոլտնտեսությունների համար:

Կուլտուրական Ֆրոնտի մարտիկները պետք է դիտակցեն իրենց դերի ամբողջ պատասխանատվությունը՝ գյուղի աշխատանքների նոր ետապում, նոր պայմաններում, դասակարգային պայքարի նոր հանգամանքներում:

Կուսավորության աշխատավորները պետք է հասկանան, վոր դասակարգային զգոնության պակասության, «կոլտնտեսությունների դեմ բացարձակ գրոհից կամացուկ փորելու»

աշխատանքին անցած դասակարգային թշնամու մասնավրները չբժրոնելու մասին յեղած հանդիմանանքը համարտար չափով վերաբերում են և իրենց և սրանից պետք է համապատասխան յեղրակացություններ հանեն:

Գյուղում կատարվող այն կուլտուրական աշխատանքը, վոր կտրված է սոցիալիստական շինարարության գործնական խնդիրներից, չաղկապված չի գյուղի սոցիալիստական վերակառուցման համար կուսակցության կողմից մղվող քաղաքական պայքարին, չի ողնում այդ վերակառուցման տնտեսական խնդիրների լուծմանը, — այդպիսի կուլտուրական աշխատանքը վոչնչով չի տարբերվում բուրժուական կուլտուրաբարությունից, այդպիսի աշխատանքը մեզ իսկի ձրի ել պետք չէ: Մինչդեռ, մինչև այժմ ել հաճախ կուլտուրական ֆրոնտի աշխատավորներն ստիպված են լինում արդարացի կշտամբանք լսել նման ասպաքաղաքական, մերկ կուլտուրաբարության համար:

Իսլոցը, լիկկայանը, արվեստը, մամուլը, կինոն, ռադիոն, ակումբը, գրադարանը, քաղ-լուսավարական, կուլտուրական հիմնարկությունների ամբողջ ցանցը պետք է ծառայի անդասակարգ, սոցիալիստական հասարակության կառուցման խնդրին: Այդ հասարակության կառուցման համար ակտիվ ու գիտակից կառուցողներ դաստիարակելուն, այդ կառուցման ամենուրյա ու ամենժամ յո կոնկրետ ու գործնական խնդիրներին:

Սորհրդային գյուղի բնության մեջ չկա այնպիսի մի կուլտուրական հիմնարկություն, — սկսած մանկամսուրից ու մանկահրապարակից և վերջացրած միջնակարգ դպրոցներով, սոց-կուլտուրայի տներով, — վորոնք ուղղակի և անմիջականորեն չծառայեն կոլտնտեսությունների կազմակերպչական-տնտեսական ամրապնդման խնդիրներին, նրանց բայլչեկացմանը, դասակարգային թշնամու դեմ մղվող պայքարին, բերքատվության բարձրացմանը, կոլտնտեսականներին ունեվորության մակարդակին հասցնելուն, սոցիալիստական հասարակության կուլտուրական, զարդացած, քաղաքականապես գիտակից, տեխնիկապես գրագետ անդամներ ստեղծելու խնդիրներին:

Յ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ - ԼՈՒՍԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ ԴՆԵԼ
ՅԵՐԿՐՈՐԴԻ ՇՆՔԱՄՅԱԿԻ ԽՆԴԻՐՆԵՐԻ ՍԱԿԱՐԴԱԿԻ ՎՐԱ

«Ներկայումս, կոմունիզմի հաղթանակի տեսակետից քաղաքականության աշխատանքը գյուղում ե՛լ ավելի կենսական ե»։ ՌԿ(Բ)Կ. XIII համագումար

Քաղաքական-լուսավորության աշխատանքը, իր բոլոր բազմաթիվ միջոցներով ու ձևերով, ճյուղավորված ցանցով ու անսպառ հնարավորություններով, վորի կոչումը հենց սկզբից յեղել ե—լինել կուսակցության հզոր զենքը կոմունիզմի պրապագանդան, մասսայական ագիտացիան ու աշխատավորության կուլտուրական մակարդակի բարձրացումը կազմակերպելու գործում, —ներկայիս գյուղի պայմաններում, յերկրորդ հնգամյակի առաջագրած խնդիրներին առնչությամբ առանձնապես կարևոր նշանակություն ու դեր և ստանում։ Մինչդեռ նրա ներկա դրությունն ամենիվին չի ապահովում իր առաջ դրած խնդիրներին կենսագործումը։

Գարնանացանի կամ պանիայի ընթացքում, յերբ կուսակցությանը հարկավոր եր ոգտագործել քաղ-լուսաշխատանքների բոլոր միջոցները՝ այնպիսի քաղաքական ու պրակտիկ—տեսական խնդիրներ լուծելու համար, ինչպիսիք են, որինսիկ, —ցանքի պլանները հասցնել ցանվորներին և նրանց մոբիլիզացիայի յենթարկել այդ պլանների կատարման համար, նրանց հասցնել պետության կողմից սահմանված ագրոնոմիական սլարտադիր կանոնները և ծավալել ագրո—տեսինիկական պրոպագանդա (վաղ ցանքի համար, վարի ու ցանքի բարձր վորակի համար, քաչող ուժը նախապատրաստելու համար) կամ թե հարկավոր եր մասսաներին հասցնել այնպիսի մի չափազանց կարևոր վորոշում, ինչպիսին ե պետությանը պարտադիր կերպով հացահատիկ հանձնելու դեկրետը, և յերբ Ոորհրդային իշխանության այս բոլոր միջոցառումների դեմ դասակարգային թշնամին կատաղի դրոհ սկսեց, և հարկավոր եր մերկացնել կուլակային պրովակացիան, փչրել կուլակային սաբոտաժը, կոչել մասսաներին հեղափոխական զգոնության, դեպի աշխատանքը դիտակցական, սոցիալիստական վերաբերմունքի և այլն, հենց այդ ժամանակ բանից դուրս յեկավ, վոր իրականում նման բարդ ու պատասխանատու խնդիրներ կենսագործող քաղ-լուսավորական ցանց գոյություն չունի։

Յեւ, չնայելով այս վիթխարի խնդիրներին, պարզից, վոր «չառ խրճիթ—ընթերցարաններ անդործության են մատնւել, ռազիսն չի աշխատում, դրքերն ուչ են հասնում դուռ, կամ ամենևին չեն հասնում, կըճատված և շրջիկ կրնոնքի թիւր, իսկ յեղածներն ել աշխատում են քնդհատումներով և ցուցադրում են վառ նկարներ, խրճիթ—ընթերցարանները, դրադարանները և դուռի մյուս կուտդաստիարակչական հիմնարկները վառ են աշխատում և չեն բաժարարում կոյտնտեսականներն ու աշխատավոր մեհաստեսներն աճող պահանջները, այդ հիմնարկները սղարդենք չեն դարձել սոցիալիստական շինարարության անտեսական—քաղաքական խնդիրները լուծելու համար մատաներին մորիլիդայի յենթարկելու գործում (Հայաստանի Կոմ. Կուս. Կենտկոմի 1933 թ. ապրիլի 1—ի վորոշումը)։ Յեւ, դժբաղտարար, ըստ յերևույթին դրությունն այդպես և վոչ միայն Հայաստանում ու Անդրկովկասում, այլ և ամենուրեք, ահա թե ինչու ՌԽՖՍՀ Լուստողիտ ընկ. Բուրնովն Արեմտյան մարդի մարդկումի քարաուղարին ուղղած իր նամակում քաղլուսաշխատանքների դրությունը բնորոշում և այսպես. «... յեթե պարզ խոսենք, պետք և խոստովանել, վոր գլուղում քաղլուս աշխատանքը «չբացիլ» և։

Ինչպես կարող եր պատահել, վոր ագիտացիայի ու պրոպագանդայի այնպիսի մի հզոր լծակ, ինչպիսին քաղ—լուսաշխատանքն և մասնավորապես խրճիթ—ընթերցարանը, վոր դեռևս կուսակցության XIII համաշուումարի կողմից համարվեց «ամբողջ քաղլուսաշխատանքի կենտրոն», «կոմունիզմի պրոպագանդայի պետական որդան», վորի կոչումն և ցույց տալ, «թե ինչպես պիտի կոմունիզմ կառուցիլ» (Լենին)—յերկրորդ հնգամյակի հսկայական խնդիրների առաջ հավասարվեց «չիք»—ի։ Խրճիթ—ընթերցարաններն ու դրադարանները «կողպեքով փակված են մնացիլ», ակումբներն ու կարմիր անկյունները չեն գործում կամ զբաղվում են «հին տիպի պրոպագանդայով», իսկ կուլակն ու դաշնակը նույն ժամանակ բաժակն յեռանդուն, ճարպիկ ու ճկուն պրովակացիա և ագիտացիա յեն ծավալում բոլոր «ողաներում», քուրսու վրա, դաշտում, մի բաժակ ողու առաջ և այլն և այլն։

Այդ տեղի յն ունեցել յերկու պատճառով. նախ՝ այն պատճառով, վոր մի շարք կուսակցական ու կոմյերիտական

կաղմակերպություններ և ժողովուրդի որդաններն մեծ մասը թերազնահատել ու չեն հասկացել մասսայական քաղ-լուսա-աշխատանքի աճած դերը և տեղ-տեղ այդ թերազնահա-տումը հասել է պարզապես ուղորտունիստական վերաբեր-մունքի դեպի մասսայական ազիտացիայի ու պրոպագանդա-յի հարցերը և, յերկրորդ, դասակարգային թշնամու այն չափազանց վարպետորեն ու նրբորեն կաղմակերպած վնասա-րարության, լիք հանդես ե բերել նա իդեոլոգիական ֆրոնտի այդ կարևոր բնազավառում: Վերջին հաշվով քաղլուս աշ-խատանքի թերազնահատման կամ ուղղակի վնասարարու-թյան արդյունքները բոլորովին միատեսակ են յեղել,—և՛ այս և՛ մյուսը հավասարապես ծառայել են թշնամու նպա-տակներին:

Ինչո՞ւ է արտահայտվել շրջանային կաղմակերպու-թյունների և մասնավորապես լուսբաժնի ուղորտունիստա-կան վերաբերմունքը՝ դեպի քաղ-լուս աշխատանքը: Խրճիթ-ընթերցարանների ու գրադարանների բյուջեները կրճատե-լով, նրանց միջոցներն այլ կարիքների վրա ծախսելով, խրճիթ-ընթերցարանների, թատրոնի, կինոյի և այլ քաղ-լուսահիմնարկություններին գյուղի անմենաանպետք, խաբու-լած (մութ, խոնավ ու կեղտոտ) շենքերը հատկացնելով, խրճիթ-ընթերցարանների ցանցի ինքնակամ կրճատումով, նրանց մեծ մասի վերացումով, (մանավանդ գրադարաննե-րի), ուղարկելով քաղ-լուսաշխատանքի անդրադետ, ան-կույտութեան, թույլ աշխատավորներ, դեպի այդ աշխա-տավորների նյութական-կենցաղային կարիքներն անուշադիր վերաբերմունք ցույց տալով (ցածր աշխատավարձ, մատա-կարարման անկաղմակերպություն, բնակարանային վատ պայմաններ): Այդ թերազնահատումն արտահայտվել է նաև քաղ-լուսաշխատավորների հաճախակի տեղափոխումներով և այդ կադրերի հոսունությանն ամեն կերպ նպաստելով, կաղմակերպված ու մեթոդական դեկավարության, հրա-հանգման, ոժանդակության լիակատար բացահայտությամբ: Այդ թերազնահատման արտահայտությունն է նաև խրճիթ-ընթերցարանների ցանցի պլանավորման գործում ցուցաբե-րած անսահման, «ձախ» պրոժեկտորությունն ու ֆանտազյո-րությունը, մոլեգնորեն քանակի յետևից ընկնելն ու վորակի վրա ուշադրություն չդարձնելը (ՎԽՄՀ նախատեսվել է 1932 թվի 801 խրճիթ-ընթերցարանի դիմաց 1937 թվին ունենալ

4.500 խճ.—ընթերցարան, ԱՍՍՀ 1932 թ. «գոյություն ունեցող» 621-ի փոխարեն 1937 թվին ունենալ 4.057, Հայաստանում նմանապես) : Վերջապես այդ թերզնահատման արատաշատությունն են այն մերկ կուլտուրնիկությունը, անգաղափարականությունն ու աղաքաղաքականությունը, վրբ, ինչպես վերն ասացինք, ժողովուրի բողմամբիվ որդանների կողմից մացվել են քաղյուսցանցի մեջ :

Իսկ միասարարներն ամենից առաջ ողալել են այդ բոլոր սխաշներից ու մեր աշխատանքի թերություններից, ճարպկորեն խրախուսել են մեր սեփական գեների այդ այլանդակ, «կամալոր» փչացումը, բայց, դրա, հետ միասին մեր հիմնարկություններում նստած իրենց գործակալները միջոցով կաղմակերպել են սխտեմատիկ միասարարություն (Ֆինրաժիններում, լուարաժիններում, փոստում, գրալաճառանոցներում, ոսղիտֆիկացիայի, կինոյի որդաններում և այլն) : Այդ կուլակ-գաշնակային գործակալները ևս գործել են վոչ թե ուղղակի գըռհով, այլ գաղտաղողի : Թշնամու այդ գործակալն իրեն բարեկամ ձևացնելով «խորհուրդ և տալիս» դպրոցի կծրիքները հսկող խրճիթ-ընթերցարանի միջոցներից, միլիցիայի ձիերի կերի համար ողտագործել այն միջոցները, վոր նախատեսված են գյուղի համար գրականություն ձեռք բերելու : Այդպիսի գործակալները նախատում են նաև խրճիթ-ընթերցարանների ոսղիտ լուարանների, ախումբների կահավորությունն ու գուլքն ուղղակի կողոպտելուն ու վոչնչացնելուն : Անձամբ իրենք (հանցանքի մեջ չբռնվելու համար) գուցե և սեղաններ, աթոռներ, ոսղիտ-ապարատներ չեն վերցնում, սակայն շատ վարպետորեն կաղմակերպում են այդ գուլքի ցաք ու ցրիվ տալը չընային աշխատավորների կողմից : Վերջապես կապի ու գրալաճառման որդաններում նստած միասարարները փառեցնում են գյուղի համար այս կամ այն տնտեսական-քաղաքական կամպանիայի մասին հրատարակված դըքերն ու բրոշյուրները, ուղարկում են սխալ հասցեներով (թըքական գրականությունն ընկնում և հայկական գյուղ և ընդհակառակն), ուղղակի վոչնչացնում են այդ գրականությունը և ամեն կերպ աշխատում են, վոր դիրքը գյուղ չհասնի, կամ տեղ հասնի միայն այն ժամանակ, յերբ արդեն նրա ժամանակն անցել և (դարնանացանին վերաբերող գրականությունը գյուղ և հասնում ամառը) :

Նույնն են անում նրանք նաև թերթերի նկատմամբ:

Եեւ, պետք է խոստովանել, նրանք զգալի չափով հասնում են իրենց նպատակին: Մեր գյուղը դրքի սով է սզում այն ժամանակ, յերբ կուսակցությունն ու պետությունը վոչ մի միջոց չեն խնայում թերթեր, մասսայական, հանրամատչելի դրքեր հրատարակելու համար:

Ահա թե ինչ պատճառներ են քաղ-լուսաշխատանքը հասցրել այնպիսի վիճակի, վոր նա դարձել է անպետք, անողուտ և չի կարող ուժեղ զենք լինել կուսակցության ձեռքում՝ սոցիալիզմի համար պայքարելու, սոցիալիստական շինարարության այսորվա գործնական խնդիրների լուծման գործում:

Այնինչ այսօր մասսայական քաղաքական լուսավորությունը կուսակցության ձեռքում պիտի մի հզոր լծակ լիներ այն տնտեսական-քաղաքական խնդիրների լուծման համար, վոր այժմ դրված են մեր առաջ: «Հին ձևի պրոպագանդայի» փոխարեն այժմ պետք է կոլտնտեսականներին ու մենատնտեսներին «գործնականորեն ցույց տալ, թե ինչպես պիտի սոցիալիզմ կառուցել» (Լենին), ոգնել կուսակցությանը՝ կոլտնտեսությունները քայլընկրկյալ դարձնելու, քայլընկրկյալ կորիզը տեսականորեն զինել, նրա շուրջն ակտիվ համախմբել, դաստիարակել կոլտնտեսային ակտիվը, զինել նրան մարքս-լենինյան աշխարհայացքով, ոգնել նրան տիրապետելու արդյունաբերության տեխնիկային, դաստիարակել ու վերադաստիարակել այսօրվա մենատնտեսությանը կոլտնտեսականին, գործնականորեն ոգնել կոլտնտեսությունների կազմակերպական-տնտեսական ամրապնդմանը և առաջավոր կոլտնտեսությունների դրական փորձի ցուցադրումով, կոլտնտեսությունների աճումն ու ամրացումն արգելակող յերևույթների հայտարարումով վերադաստիարակել մասսաներին, բարձրացնել նրանց քաղաքական ինքնագիտակցությունը, նրանց հեղափոխական զգոնության կանչել, տանել նրանց դեպի անողոք պայքար՝ վոչնչացնելու համար դեռ վերջնականապես չջախջախված դասակարգային թշնամու մնացորդներին, նրա գործակալներին, նրանց ոժանդակողներին, լողերին, գործալիքներին, գոփողներին, դատարակապորտներին, ջախջախել բոլոր գույնի ոպորտունիզմը, մասսաներին համախմբել սոցիալիզմ կառուցող լենինյան կուսակցության շուրջը:

Լենինը մեզ սովորեցրել է, Վոր յուրաքանչյուր պրոպագանդիստ—ագիտատուրի հիմնական խնդիրն է—«մասսաներին կապել առաջին հերթին ընդհանուր տնտեսական կյանքի շինարարության հետ»։ Այսոր այդ նշանակումն է, Վոր քաղաքականության ցանցը պետք է, առաջին հերթին, իր մասսայական, ագիտացիոն ու պրոպագանդիստական աշխատանքով մասսաներին կապմակերպի քանակապես ու վերակապես կատարելու ժողտնտեսական պլանը, կատարելու է դերակատարելու ցանքի, նրա մշակման, քաղհանի պլանները, մոլախոտերի դեմ պայքարելու, բերքահավաքի պլանները,—այս քարի հանի բերքատվության բարձրացման համար, աշխատանքի սոցիալիստական մեթոդներին, բարձր, գիտակցական աշխատանքային դիսցիպլինային, սոցիալիստական սկզբունքների պրահայանման և, պետության հանդեպ ունեցած պարտավորությունների լրիվ կատարման համար։

«Քաղաքականության աշխատանքի արդյունքները կարելի չէ չափել միայն տնտեսական շինարարության մեջ ունեցած հաջողություններով» (Լենին)։

Այսպես խոշոր, բարդ ու պատասխանատու յեն այն խնդիրները, Վոր դրված են քաղաքական աշխատավորների առջև։ Դժվար, բայց վերին աստիճանի պատվավոր խնդիր է լինել կուսակցության ողջականը սոցիալիզմի կառուցման ներկա ետապում։ Այժմ արդեն բավական չե միայն քաղաքական ագիտացիան, այժմ հարկավոր է «կոտնտեսականներին ողնել՝ իրենց տնտեսությունը վարելու գիտության ու տեխնիկայի հիման վրա» (Ստալին)։

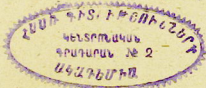
Սակայն այս առաջնակարգ խնդիրների շարքում է նրանց լուծման համար քաղաքական աշխատանքը պետք է պայքարի մասսաների ընդհանուր կուլտուրական մակարդակի բարձրացման համար, քաղաքի ու գյուղի կուլտուրայի «միլրատի» վոչնչացման, նոր, սոցիալիստական կենցաղի համար։

Վորովհետև «քաղաքական լուսավորություն նշանակում է տալ ամեն ինչի հանրադոմարները» (Լենին)։

Վորպեսզի կարելի լինի քաղաքական աշխատանքը հասցնել յերկրորդ հնդամյակի խնդիրների մակարդակին, դարձնել այն կուսակցության հավատարիմ ողջականը՝ գյուղի սոցիալիստական վերակառուցման համար մղվող ամենորոշ պայքարում, հարկավոր է մեղականապես արմատախիլ անել աշխատանքի բոլոր թերությունները, այն բոլոր պատճառ-

18718
II 23314
ներք, վորոնք քաղլուս-աշխատանքը հասցրել են այդքան
խղճուկ, վորորմէկի վիճակի: Պետք է բայլչեիկորեն հարվա-
ծել իդեոլոգիական Ֆրոնտի այդ կարեորագույն ճակատա-
մասի ոպորաունիստական թերագնահատմանը, մերկ կուլ-
տուրնիկությանը, պետք է բարձրացնել դասակարգային
զդոնությունը ժողլուսի բոլոր մարմիններում, անողոքաբար
արմատախիլ անել կուլտուրական Ֆրոնտում յեղած միասա-
րարությունը: Անհրաժեշտ է բարձրացնել կուսակցական ու
խորհրդային կազմակերպությունների պատասխանատու-
թյունը՝ դյուդի քաղ-լուսաշխատանքի զբուլթյան ու վորակի
համար, այդ գործի կազմակերպմանն ու ղեկավարությանը
լծել ՄՏԿ և խորհանտեսությունների քաղրաժիններին, իրա-
կանապես կազմակերպել պրոլետարական քաղաքի ոգնու-
թյունը դյուդի կուլտուրական վերելքին, գյուղին տալ իս-
կական և վոչ թէ «թղթի» կուլտ-չեֆեր, կոմյերիտմիությա-
նը կոչ անել կատարելու կուլտուրական հսկա բանակի մար-
տիկների իր անմիջական ու վիթխարի պարտականություն-
ները, մորիլիզացիայի յենթարկել իր բոլոր ուժերն ու մի-
ջոցները՝ կուլտուրական աշխատանքի վորակն ամեն կերպ
բարձրացնելու համար, այդ աշխատանքի վորակը սոցիա-
լիստական շինարարության Կնդիրների աճող պահանջներին
հավասարեցնելու համար: Հարկավոր է բայլչեիկորեն լու-
ծել զյուղական քաղ-լուս աշխատավորների կադրերի
խնդիրը, —տղետ, վարկարեկված և վոչ մի հեղինակություն
չվայելող իրճիթվարի փոխարեն գյուղին տալ բարձր վորա-
կի, զարգացած, միանգամայն կուլտուրական քաղլուս աշ-
խատավոր: Գյուղին տալ ամենակուլտուրական կոմունիստ-
ներ ու կոմյերիտականներ, տալ բարձրագույն կրթությամբ
մարդիկ, լավագույն պրոպագանդիստներ ու ագիտատորներ-
և այդ պիտի անել ինչ գնով ել լինի՝ գյուղում կուլտուրական
հեղափոխությունն իրագործելու համար, քաղաքի ու գյուղի
միջև յեղած կուլտուրայի «մկրատի» վերացման համար:

Դրա հետ միասին պետք է վերանայել քաղլուս-աշխատան-
քի Ֆինասավորման ամբողջ սխառմը, վճռականապես հրա-
ժարվել այդ նպատակի համար փշրանքներ նետելու միան-
գամայն անպետք սովորությունից, վերացնել մինչև
այժմ գոլություն ունեցող անիմաստ հավասարեցումը
քաղլուսաշխատանքի բյուջեների մեջ (յերբ բոլոր
իրճիթ-ընթերցարանները հավասար գումար են ստա-

նում), իրապես բարձրացնել ու ամրապնդել այդ աշխատանքի նյութական-տեխնիկական բազան: Յեւ, վերջապես, վերակառուցել քաղաքաշխատանքի ամբողջ սիստեմը, վոչ միայն նրա ցանցի ընդլայնման իմաստով, աշխատանքի վորակի բարձրացման, նրա մեթոդների ժողովրդման իմաստով, այլ և հենց հիմնարկութունների տիպը վերակառուցելով, քանի վոր ներկայիս քաղաքում հիմնարկներն ստեղծվել են միանգամայն այլ պահանջներում և այստեղ կոլտնտեսական ու հաջողությամբ կոչեկտիվացող պոլիտի համար անպետք են և հնացած: Ինքնին հատկանալի յե, վոր այդ վերակառուցումը, աշխատանքի բովանդակության բարելավումը, ամբողջ քաղ-լուսաշխատանքի բարձրացումը չի կարող նախադմել խաղաղ կարբինեաներում, այլ հաջողությամբ կարող և կատարվել միմիայն կուսակցական, կոմյերիտական, աշխատավորների, Կուլտուրական Ֆրոնտի մարտիկների, կոլտնտեսային ակտիվի, ամբողջ խորհրդային հասարակայնության լայն մասաների ոգանդակությամբ: Դրա համար էլ այդ հարցերը պետք և մաստաների և ամենից առաջ կոլտնտեսականների, ՄՏԿայանների ու խորհտնտեսությունների բանավորների լայն քննության նյութ դարձնել:

Այդ խոչոր և չափազանց կարևոր աշխատանքի սկիզբն արդեն դրված և ՀԿ(Բ)Կ Կենտկոմի 1933 թ. ապրիլի 1-ի հայտնի վորոշումով՝ «խրճիթ-ընթերցարանների վերակառուցման մասին»: Այդ վորոշման կենսադործման առաջին իսկ ամիսները ցույց տվին այդ միջոցառման կենսունակությունը ճիշտ ու ժամանակին լինելը: Այն շրջանները, վորոնք արդեն և բայլելիկորեն լծվել են այդ վորոշման կենսադործմանը, վկայում են մասսաների համակրանքի ու խոչոր հետաքրքրության մասին դեպի գյուղի կյանքի կուլտուրական կյանքի նոր ոջախները: Հենց այդ մասին և, վոր պիտի խոսենք ստորև:

**ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ - ԼՈՒՍԱՎՈՐԱԿԱՆ ԱՅԽԱՏԱՆՔԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊ-
ՉԱԿԱՆ ԽՆԳԻՐՆԵՐԸ ԳՅՈՒՂՈՒՄ**

**ԳՅՈՒՂԱԿԱՆ ՔԱՂ-ԼՈՒՍԱՎՈՐԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱՐԿՈՒՅՑՈՒՆՆԵՐԻ
ՍԻՍՏԵՄԻ ՎԵՐԱԿԱՌՈՒՑՈՒՄԸ**

«Ագիտացիան, պրոպագանդան և կուլտուրական աշխատանքը հանդիսանում են կուսակցության կարեւորագույն լծակները մասսաներին մոբիլիզացիայի յենթարկելու և կուսակցության ու բանվոր դասակարգի խնդիրների շուրջը կազմակերպելու գործում»:
Պոստիշև:

Քաղլուսցանցի վերակառուցման հիմքում պետք է դրված լինեն հետևյալ հիմնական սկզբունքները*):

ա) «Աշխատավորությանը լիովին ընդգրկել քաղլուսաշխատանքով, մաքսիմալ չափով զարգացնելով քաղլուսավորական հիմնարկությունների հասարակական (ամենից առաջ կոլտնտեսական) ցանցը:

բ) Վերացնել քաղլուս ցանցի ծավալման գործում յեղած հավասարաբարակա՛ն մոտեցումը, ապահովել սոցիալիստական շինարարության առաջատար ճակատամտերում դադարված աշխատավորության—Առաջին հերթին արդյունաբերության, տրանսպորտի, խորհտնտեսությունների ու ՄՏԿ բանվորների և կոլտնտեսային ակտիվի ամեն լի բարձր չափի սպակումը:

գ) Ամրապնդել ու ընդարձակել քաղլուս հիմնարկությունների պետական ցանցը չըջանալին ու գյուղական կենտո-

*) Այս սկզբունքներն առաջադրվել են Լենինգրադի քաղլուսաշխատավորների բրիգադի կողմից և ընդունված են վորպես հիմք ՌՍՖՖՀ ԼԺԿ քաղլուսակոմիտեի կողմից: Նույն սկզբունքները դրված են Յերկո. (մարզ.) Լուսարժիսների փեաբվորյան խորհրդակցության բանաձևի հիմքում և հաստատված են ՌՍՖՖՀ ԼԺԿ կոլեգիայի կողմից:

բոններում, այդ հիմնարկությունները դարձնել կուլտուրական հզոր կենտրոններ և դրանով իսկ նրանց դարձնել ղեկավարության ու կազմակերպական-մեթոդական ոգնության ինքնագործ (հասարակական) հիմնարկությունների իրական կենտրոններ (կոյտնտեսական ակումբներ, կարմիր անկյուններ և այլն) :

դ) Ստեղծել քաղյուս հիմնարկությունների այնպիսի նոր տիպեր, վորոնք բոլորում են ծավալվող ՄՏԿայանների, փայտամթերման և անտառահանման մասերի, ձկնորսությանների ու նոր կառույցումների արտագրական առանձնահատկություններին :

ե) Մտավել քաղյուս հիմնարկությունների նոր շինարարությունը և քաղյուս աշխատանքն արվելի բարձր նյութական-տեխնիկական բաղադրի վրա դնել մասնավորապես այն բնագավառներում, ուր պահանջվում է մաքսիմալ չափերով ծավալել աշխատանքի շրջիկ ձեերը (ՄՏԿ, անտառ, ձկնորսարաններ և այլն) :

զ) Պատրաստել քաղյուս աշխատավորների այնպիսի վորակյալ կադրեր, վորոնք կանգնած լինեն քաղյուս աշխատանքին առաջագրվող խնդիրների մակարդակի վրա, տիրապետեն իրենց գործի տեխնիկային : Այդ նպատակով ստեղծել ուսումնական հաստատությունների հատուկ ցանց, մարդային կոմունիստական քաղյուսավորական ինստիտուտներ շրջանային ողակի աշխատավորների համար, կոմունիստական քաղյուս տեխնիկումներ՝ դյուղական ողակի աշխատավորների համար, մինչև հնգամյակի վերջը վերջնականապես վերացնել կադրային կազմի կարճատե նախապատրաստությունը և կարճատե ցանց ծավալել կուլտ-ակտիվ նախապատրաստելու համար (հիմնարկության վարիչներ, խմբակների ղեկավարներ և այլն) :

Ներկայումս (կամ ավելի ճիշտ՝ մինչև վերակառուցուցումը, այսինքն՝ մինչև 1933 թ. մայիսը) Հ.Ս.Մ.Հ-ում գոյություն ուներ 358 խրճիթ-ընթերցարան : Յեթե չնոսենք նրանց աշխատանքի վորակի մասին, հենց խրճիթ-ընթերցարանների այդպիսի նոր ցանցն էլ միանգամայն անբավարար է Հայաստանի բոլոր դյուղերին ապաստարկելու համար : Գյուղերի ճնշող մեծամասնությունը չունեն վոչ խրճիթ-ընթերցարաններ, վոչ գրադարաններ, վոչ ուղիտ և վոչ ընդհանրապես վորեւ քաղյուս-հիմնարկություն : Այդ դյուղերը դուրս են մնում քաղյուսաշխատանքի շրջանակից :

Ինքնըստինքյան հասկանալի չէ, վոր ժողովրդական տնտեսութեան պլանի կատարման համար մղվող պայքարում ամենևին ել բաշխական չի լուսարանել, ագիտացիա մղել և կազմակերպել դեռ պայքարութեան միայն մի մասը, այն նլ փոքր մասը: Միանգամայն ակնհայտ, ե, վոր քաղաքացիականքը վերակառուցելիս առաջին հերթին անհրաժեշտ է միջոցներ վորոնել ընդդրկելու, առանց բացառութեան, բոլոր դժուրները, բոլոր ընակավայրերը: Այդ ի հարկե, չի նշանակում, թե պետութեանն իր առաջ խնդիր պիտի դնի իր բոլոր իր միջոցներով խրճիթ-ընթերցարաններ ու ակումբներ կառուցել բոլոր բնակավայրերում, յետև նույնիսկ նրանք չափազանց փոքր լինեն: Սոսքը վերաբերում է նրան, վոր ամենից առաջ հարկավոր է լայնորեն ծավալել ինքնադործ հասարակական կազմակերպութեանները-կոլտնտեսային ա-կումբների, կարմիր անկյունների ցանցը և գործնականում ստեղծել կուլտ-կազմակերպչների-ընթերցողների ինստի-տուտ, վորոնք կհանդիսանան յերկրորդ հնգամյակի հզոր կուլտ-մարտիկները: Պետք է քաղ-լուս աշխատանքի ծանրութեան կենտրոնը վճռականորեն մոտեցնել մասսաներին, արտադրութեան վճռական ու առաջատար բնակավայրերին և առաջին հերթին ընդդրկել նրանց կարևորագույն ողակները: Այդ նշանակում է, վոր պետք է հրաժարվել նախկին խրճիթ-ընթերցարաններից, վորոնք սպասարկում եյին դեմագուրկ կերպով անխտիր բոլոր դժուրացիներին, այն խրճիթ-ընթերցարաններից, վորոնք պարփակված եյին իրենց գլուղի սահմաններում և իրենց ամբողջ աշխատանքը սահմանափակում եյին բացառապես իրենց հատկացված շենքի պատերի ներսում: Հարկավոր է աշխատանքը շարժել նախ և առաջ դեպի կոլտնտեսութեան արտադրական բրիգադը, դեպի ֆերման, դեպի մեծատնտեսների «տասը տունը» կամ «քսան տունը» և ուղարկութեանը կենտրոնացնել ամենից առաջ կոլտնտեսային ակտիվի սպասարկման վրա, ծավալել աշխատանքի ճկուն ու չրջիկ ձևերը և քաղլուս աշխատանքի համապատասխան տեմպերը կոլտնտեսականներին գլուղատնտեսական բանվորներին ու մեծատնտեսներին հենց արտադրութեան վայրում՝ դաշտում ու սպասարկելու համար (ագիտ-ալտոմորիներ, ագիտ-Ֆուրգոններ, ագիտ-սայրակներ, չրջիկ կարմիր անկյուններ, գրադարաններ, չրջիկ նիւտ և ուղիւ ըրիգադային պատի թերթեր և այլն և ունենալ

նույնպիսի շարժուն ազիտատորներ ու պրոպագանդիստներ—կուլտ—կազմակերպիչ—ընթերցողներ, ազիտ—կայուններ, գեղարվեստական բրիգադներ և այլն) :

Վոչ մի բուպե չմոռանալով մենատնտեսներին—այդ վաղ—վա կուլտնտեսականների կուլտ—քաղաքական ապաստարկման խնդիրները, չթուլացնելով աշխատանքը նրանց մեջ, այսու—ամենայնիվ աշխատանքը վերակառուցելիս պետք և հիշել, վոր հատկապես կոլտնտեսութայան ու խորհունտեսութայան արտադրական բրիգադն է, վոր այժմ հանդիսանում է կու—սակցութայան կողմից գյուղում տարվող տնտեսական ու քա—ղաքական աշխատանքի կենտրոնը :

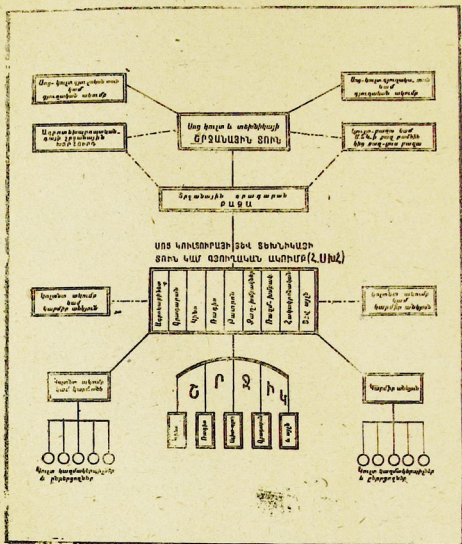
Քաղլուս—աշխատանքների ծանրության կենտրոնը մաս—սանների մեջ փոխադրելու սկզբունքը նշանակում է ցանցի ընդարձակում ու ծավալում, աշխատանքի առանց այն ել բազմաթիվ ձևերի ել տվելի բազմացում, վորն անկա—կաժ, բարձրացնում է այդ աշխատանքը ղեկավարող սրգան—ների պատասխանատվությունը, բարձրացնում է աշխատան—քի կազմակերպման ու մեթոդական ղեկավարությունը : Ահնհայտ է, վոր ցանցի այդպիսի ընդարձակումն ու աշխա—տանքի ձևերի բազմացումն իր հետ պիտի բերի նաև ղեկա—վարության ամրացում և նրա սխտեմի այնպիսի փոփոխու—թյուն, վորը նույնպես մոտենա մասսայական ցանցին : Յեւ իրոք, կարո՞ղ է արդյոք հենց թեկուզ ներկայիս քաղ—լուս հիմնարկությունների ցանցը ղեկավարել կազմակերպական ու մեթոդական ղեկավարության ներկայիս սխտեմը, հանձին չըջանային կենտրոնում յեղած միակ քաղ—լուստեսչի (վորն, ի դեպ ասած, վոչ բոլոր չըջաններում կա և շատ քիչ և պա—տահում, վոր յեղածն էլ իր վորակով համապատասխանում է իր կոչմանը) : Իրականությունը ցույց է տվել այդ սխտեմի յիականտար անպետքությունը, չըջուարածնի անընդունա—կությունը՝ մանավանդ մեթոդական տեսակետից : Ներկայիս չըջանային քաղլուս ցանցը հաշվվում է 10—15 խրճիթ—ըն—թերցարան, մի քանի դրադարան, տասնյակներով լիկկա—յաններ, տասնյակներով ռադիո—կետեր, ստացիոնար—կինոներ և չըջիկ կինոներ, թատրոններ, ինքնագործ խմբակներ և այլն : Այսքանն էլ արդեն բավական է հասկանալու համար, վոր անհրժեշտ է այս աշխատանքների համար լուրջ, ամուր, ոպերատիվ կազմակերպչական ու մեթոդական ղեկավարու—թյուն ստեղծել : Իսկ յեթե սրան ավելացնենք կարմիր ան—

Հյուանների, կուրանտեսային ակումբների, հարյուրավոր
 կուլտ-կազմակերպիչների ու ընթերցողների, տասնյակնե-
 րով շրջիկ ագիտ-խմբակների (սայլեր և այլն), ծավալուն
 ռադիո, կինո և թատրոնական ցանցը, ագրոտեխպրոպագան-
 դայի լայն հյուպատիված սխառման իր ագրո-կարինետնե-
 րով, գյուղատնտ. ցուցահանդեսներով, խմբակներով, և
 այլն, զարգացած գրադարանային ցանցը, գրատարությունը
 և այլն,—ապա ե՛լ ավելի ակներև կլինի, Վոր անհրաժեշտ և
 վերակառուցիչ գեկավարության սխառմբ: Ամենից առաջ
 ինքնին ծառայում և քաղյուս աշխատանքի շրջանային գեկա-
 վար կենտրոն ստեղծելու հարցը: Այս հարցն Ռուսաստանում
 միանգամայն հաջող կերպով լուծվել և գեոեւ 1930 թվին:
 ՌեՍԶ-ում աշխարհի կեննարան են հանդիսանում սոցիալիս-
 տական կուլտուրայի Տները: Անհրաժեշտ և մեզ մոտ փոխա-
 դրել աշխարհն իրեն լիովին արդարացած փորձը: Սակայն
 սոցիալիստական կուլտուրայի շրջանային Տունն ել, ինչպիսի
 սի մեծ հաստիք ու ապարատ ել ունենա, ի վիճակի չի լինի
 աշխարհի ամենորյա ու սպերատիվ գեկավարություն ցույց
 տալու ամբողջ շրջանային ցանցին, ինչպիսի գեկավարու-
 թյուն պահանջվում և այժմ: Դրա համար ել մեզ թվում և
 միանգամայն ճիշտ յենթաշրջանային գեկավար կենտրոններ
 ստեղծելու գաղափարը (խոշոր գյուղխորհուրդներին կից),
 ինչպիսիք են սոց-կուլտուրայի գյուղական Տները, կամ ինչ-
 պես մենք անխանում ենք Հայաստանում—գյուղական ա-
 կումբները: Շատերը, ովքեր մինչև այժմ գեո չեն հասկացել
 ներկայումս քաղյուս ցանցում տեղի ունեցած վերակառուց-
 ման եյությունը, սկզբունքային տարբերություն չեն տես-
 նում նախկին խրճիթ-ընթերցարանների և ներկայիս գյու-
 դական ակումբների միջև, կամ աշխատարբերությունը տես-
 նում են մակերեսորեն, միայն արտաքուստ-բյուջեյի տնու-
 մով, ավելի վորակյալ աշխատավորներով և այլն: Մինչդեռ
 գլխավոր տարբերությունն այն և, Վոր բացի աշխատանքի
 վորակի բարձրացումից և ի տարբերություն խրճիթ-ընթեր-
 ցարանների, Վորոնք ինքնամիտի միավորներ եյին, գյուղա-
 կան ակումբը (կամ սոց-կուլտուրայի գյուղական տունը) գե-
 կավարում և այն բոլոր կարմիր անկյունների, կուլտկազմա-
 կերպիչ-ընթերցողների, ռադիոների, կինոների և այլնի
 ցանցը, Վորոնք գտնվում են նախապես աշխատակի համար
 սահմանված աղբեղության տարածման շրջանում:

Քաղաքապետության հիմնարկների շրջանային նոր սխեմայի կարելի է պատկերացնել հետևյալ սխեմայով*):

1. Մենք մի շրջանային կենտրոնում պետք է ստեղծվի օսոց-կուլտուրայի ու տեխնիկայի շրջանային ծուն:
2. Յենթաշրջանային խոշոր գյուղերում (գյուղխոր-

Համաձայն այս սխեմայի՝

*) Մոտավորապես այսպես է կենտրոնի քաղաքի սխեման:

հուրդներ) պետք է ստեղծվի սոց-կուլտուրայի և տեխնիկայի գյուղական ճուն:

3. ՄՏԿայաններում (վորոնք իրենց գործունեությունը գյուղերի հուրդներին մի ամբողջ խումբ են ընդգրկում), ստեղծվում են կուլտ-րազաներ, վորոնք իրենց կազմում ունենում են ակումբ՝ ՄՏԿայանի բանվորների ու տվյալ վայրի կորտնտեսականների համար և չրջիկ աշխատանքի բազա: Յեթե ՄՏԿայանը գտնվում է չրջանային կենտրոնում կամ գյուղում, կուլտ-րազան կազմակերպվում է սոց կուլտուրայի ու տեխնիկայի գյուղական կամ չրջանային ճանը կից:

4. Կորտնտեսություններում ստեղծվում են կորտնտեսային ակումբներ և կարմիր անկյուններ (նայած տվյալ կորտնտեսության մեծությանն և ուժեղությանը), վորոնք գտնվում են կորտնտեսային սիստեմի ղեկավարության տակ:

5. Կորտնտեսային արտադրական բրիգադների թվի համապատասխան և, նայած անհրաժեշտության չափին, մենատեսաներին սպասարկելու համար ընտրվում են բրիգադների կուլտկազմակերպիչներ և ընթերցողներ:

Ստորին ցանցի ղեկավարության սիստեմի և մասնավորապես չրջանների ու ՄՏԿայանների քաղբաժինների փոխհարաբերության հարցերի ավելի պարզության համար տույիս ենք մի քաղվածք ՌՍՖՍՀ յերկրային ու մարդային յուսրաժվարների 1933 թ. փետրվարի Խորհրդակցության բանաձեւից*):

*) Այս բանաձեւում դեռևս պահված է խրճիթ-ընթերցարան տունը: Այդ անունից մենք Հայաստանում հրաժարվել ենք և վոչ առանց հիմքի: Ահա թե ընկ. Բուրնովն ինչ է գրում այդ հարցի մասին՝ Համ.Կ(բ) Երևանյան մարզկոմի քաղտուղար ընկ. Ռամյանցին.

«Մրճիթ-ընթերցարան» անունը բավական վոչ հարկի և վերջին տարիներս իրեն բոլորովին վարկաբեկված անուն է: Գրա համար ել մենք չենք առարկում, վոր գյուղական քաղյուս-աշխատանքի այդ կենտրոնը կոչվի գյուղական ակումբ, թեև այդ անունը ևս մեկ չի կարող լիովին բավարարել: Ի հարկե խնդրի եյությունն անվան մնջե, այլ եյականն այն է, թե կորտնտեսային գյուղում մասսայական քաղյուսաշխատանքն ինչ բնույթով, ինչպիսի թափով և ինչ բովանդակությամբ է կատարվում: Ինչպես հայտնի չե, ՌՍՖՍՀ-ում արդեն ընդունել են Սոց-կուլտուրայի տուն, գյուղական և կորտնտեսային ակումբ և այլ անուններ:

տ) «Նկատի ունենալով, Վոր ներկայումս գյուղի մաս-
նայական քաղ-լուս աշխատանքների ղեկավարութիւնն ամ-
րապնդելու գործում խոշոր դեր պիտի խաղան քաղ-բաժին-
ները, ժողովրդական լուսավորութեան որդանները պարտա-
վոր են կարճ ժամանակամիջոցում այնպես անել, Վոր ԼժՎ-ի
և նրա տեղական որդանների քաղլուս-հիմնարկութիւնների
ամբողջ ցանցն իրական գենք դառնան ՄՏԿ-ների և խորհ-
տրնտեսութիւնների քաղբաժինների ձեռքում՝ մասնաայա-
կան քաղաքական լուսավորութեան գործում: Խորհրդակցու-
թիւնը պարտավորեցնում և Յերկր. (մարդ) լուս բաժմար-
ներին և շրջապատմարներին՝ մասնայական քաղլուս-աշ-
խատանքների ծավալման պլանները կազմել՝ յեկնելով այն
ընդհանուր խնդիրներէց, Վոր Կենտկոմի և ԿՎՀ-ի հունվար-
յան պլանումը գրել և ՄՏԿ-ների և խորհանտեսութիւնների
քաղ-բաժինների առաջ: Յերկր. (մարդ.) Լուսբաժինների
քաղլուսակառուցների պլանները պետք և համաձայնեցված լի-
նեն Հոգմարչութիւնների քաղ-սեկտորների հետ:

բ) Քաղլուսաշխատանքի ծանրութեան կենտրոնը վճռա-
կանորեն պետք և փոխադրվի կոլտնտեսային բրիգադ, կոլ-
տրնտեսային տկումը ու կարմիր անկյուն: Մի ամսվա-քնթաց
քում պետք և յուրաքանչյուր կոլտնտեսային բրիգադի հա-
մար առանձնացվի կուլտ-կաղմակերպչինների կադր, խստորեն
ընտրելով նրանց լավագույն հարվածային կոլտնտեսականնե-
րից, այն պայմանով, Վոր նրանց անպայման սխտեմատիկա-
բար հրահանգներ տրվի և ամեն կերպ գործնական աջակցու-
թիւն ցույց տրվի՝ խրճիթ-ընթերցարանների կողմից, Վորոնց
աշխատանքն անհապաղ պետք և վերակառուցվի՝ հարմարեց-
նելով այն կոլտնտեսային կարգերի առանձնահատկութիւն-
ներին գյուղում:

Արտեղանում և Վրաստանում, հիմնականում ընդունելով քաղ-
լուս աշխատանքի վերակառուցման վերոհիշյալ սկզբունքները, պարզ
է, թե ինչու չեն հրաժարվի ժլորճիթ-ընթերցարանն անունից:

Անդրկովկասում սոց-կուլտ. բաժնի տուն տնիւնը խիստ զուսպ և
վախով մոտեցան: Շատերն այդ խիստ բարձրագոյն անուն են համա-
բում: Բոլորովին ի զուրու Այնուամենայնիվ կոչումը պարտավորեցնում
է, իսկ վախենալ այդ կոչումից, նշանակում և վախենալ աշխատանքի
թափից, չհավատալ իր ուժերին: Իսկ ինչպէս կարելի չէ սոցիալիստա-
կան հասարակութիւն կառուցել՝ առանց աշխատանքի ուժեղ թափի:

դ) Քաղլուսաշխատանքի լավացման ընթացքում վերահասուցվող խրճիթ-ընթերցարանը, ցանքսի կամսյանիայի կապակցությամբ ամենուրեք քաղաքական և հրահանգչական-մեթոդական ղեկավարություն և ցույց տալիս կարմիր անկյան աշխատողներին և կուլտկազմակերպիչներին, աշխատանք և տանում կուլտակտիվի հետ և կուլսողներում ու մենատնտեսներին մեջ կազմակերպում և մասսայական քաղլուսվարության գործը:

դ) ՄՏԿ գործնեյության կենտրոնում ստեղծվում են քաղլուս բազաներ, վորոնք ժողովրդական կթության որդաններին հենակետերն են ՄՏԿ գործնեյության շրջանում, խրճիթ-ընթերցարանների, ակումբների ու կարմիր անկյունների ղեկավարության գործում:

Լուսրաթիններն իրենց ամբողջ քաղլուս աշխատանքը կազմակերպում են ՄՏԿ և խորհանտեսությունների քաղբաթինների հետ ամենասերտ կապ պահելու և տվյալ խնդիրները խստորեն նրանց համաձայնեցնելու հիմունքով:

յե) Յերկրամասերում, մարդերում ու շրջաններում անհրաժեշտ և ծավալել յերկրային, մարգային և շրջանային քաղլուսկենտրոնները (քաղլուս բազաները), վորոնց նպատակն է ընդհանուր ղեկավարություն և մեթոդական ոգնություն ցույց տալ բոլոր քաղլուս հիմնարկներին, տալով անհրաժեշտ ձեռնարկներ և սարքավորանք՝ մասսայական, քաղաքական, գեղարվեստական և խմբակային աշխատանքի համար:

Մենք միանգամայն նպատակահարմար ենք համարում կազմակերպել հանրապետական քաղլուսխորհուրդ, վորի մեջ պետք է մտնեն ներկայացուցիչներ կուսակցության ու կոմյերիտմիության կենտկոմներից, Հողժողկոմատին կից՝ ՄՏԿ-ների քաղվարչությունից, Լուսժողկոմատից, Պաշլ-Ավիաբիմից, Ֆիզկուլտուրայի խորհրդից, ՀԱՄՍ-ից, Հայկինոյից, Ռադիո-կենտրոնից և Ռադիո-հաղորդումից, Պետհրատից, Կուսհրատից, Ագրոտեսպրոպագանդի Հանրապետական Կենտրոնից և այլ կազմակերպություններից, վորոնք գյուղում մասսայական քաղ-դաստիարակչական և կուլտուրական աշխատանք են կատարում: Նույնպիսի խորհրդներ պիտի կազմակերպվեն շրջանային համապատասխան կազմակերպությունների ներկայացուցիչներից, — շրջանային կենտրոններում, սոցկուլտուրայի տներին կից և, մինչև նրանց

կազմակերպումը, ՄՏԿ քաղվարչություններին (այնտեղ, վորտեղ նրանք կան) կամ շրջլուսարաժիններին կից»:

ԽՈՅՍՀ յերկրային լուսարաժինների խորհրդակցության քանոններից բերված այս հաստիքն այնքան պարզ է, վոր մեկ-նորանությունների կարիք չի զգում, ուստի մենք անհրաժեշտ ենք համարում ընդգծել այդ հաստիքի միայն մի կտրեփորագույն կետը, այն է՝ քաղ-լուսարաժինները կազմակերպման հարցը: Հայաստանում, Խորհրդային իշխանության առաջին տարիներում (1921, 1922 թ.թ.), Գլխադպրուսվարին կից գոյություն ուներ այդպիսի բազա: Նա ուներ քաղվական ուժեղ գրադարանային կոլլեկտոր, գեղարվեստական, կերպարվեստական, թատերական և այլ սեկտորներ: Այդ բազան իր ժամանակին զգալի գեր խաղաց: Հետագայում նա կրճատվեց և նրա հետ միասին դադարեցին աշխատանքի շարժական ձևերը: Միայն 1928 թ. նոր փորձեր չեղան վերստեղծել այդ բազան, — կազմակերպվեց գլուխական շրջիկ թատրոն, վորը միանդամայն արդարացրեց իրեն (ի դեպ՝ այժմ նա միակն է ԱՍՍՀ-ում): Կազմակերպվեցին շրջիկ գրադարաններ, մտադրություն կար ունենալ շրջիկ ռեփուսիոր-հրահանդիչներ, ինքնագործ գրամ խմբակներին ողնելու համար: Սակայն հետագայում այդ գործն էս խախտվեց: Այժմ թե՛ կենտրոնական և թե՛ շրջանային քաղլուս-բազաների կազմակերպումն աշխատանքի վերականգնման առնչությամբ դառնում և բացարձակապես անհրաժեշտ և անխուսափելի: Այդ բազաներում պիտի կենտրոնանա շրջիկ քաղլուսհիմնարկների (շրջիկ կինոներ, ռադիոներ, թատրոններ, յերաժշտական բրիգադներ, եսորագայի խմբեր, ազիտխմբակներ, ազիտսայլեր և այլն) ամբողջ ցանցը: Ուկրաինայում կուսակցական պրոպագանդիստներին արդեն փոխադրվել են ՄՏԿ քաղրաժինները: Մոտ ժամանակներս սրանց կհանձնվեն շրջիկ կինոներն և այլն: Այսպիսով շրջաններում, քաղրաժիններին կից կստեղծվեն քաղլուսբազաններ, և վորքան շուտ, այնքան լավ: Սակայն այս բոլորովին չի նշանակում, թե վորքե չափով պիտի պակասի ժողլուսորդանների պատասխանատվությունը քաղլուսցանցի ղեկավարման գործում: Ընդհակառակը, նրանց պատասխանատվությունը հակայական չափով բարձրանում է: Գործնական աշխատանքն ինքը ցույց կտա շրջլուսարաժինների և ՄՏԿ ու խորհանտեսությունների քաղրաժինների աշխատանքի կապակցման և համաձայնեցման լավագույն ձևերը:

Նախքան Հայաստանում քաղաքացիների վերակառուցման արդեն դոյություն ունեցող պրակտիկայի յուսարանման և նրա սկզբունքներին անցնելը՝ մենք խորհուրդ ենք տալիս ընթերցողին նախորդ ծանոթանալ գրքիս հավելվածի, — Լենինգրադի քաղաքաշխատողների նախագծի հետ («Քաղաքաշինարկների սխեման ու տիպերը չրջանային և գյուղական կենտրոնում»)։ Այդ նախագծին հավանություն և տվել ՌԽՍՖՍՀ Լուսժողովոմատը և նա, բառ մեր ունեցած տվյալների, մի շարք վայրերում արդեն կենսագործված և :

ՔԱՂԼՈՒՍՅԱՆՑԻ ՎԵՐԱԿԱՌՈՒՑՄԸ ՀԽՄՀ-ՈՒՄ

Ներկայումս (1933 թվի սպրիլ-մայիս) Հայաստանում, ՀԿ(Բ)Կ Կենտկոմի 1933 թվի սպրիլի 1-ի վորոշման հիմունքով, տեղի յն ունենում խրճիթ-ընթերցարանների ցանցի վերակառուցումը։ Այդ վորոշման համաձայն, Հանրապետության խոշորագույն գյուղերում պիտի կազմակերպվեն 120-ից մինչև 130 գյուղական (կամ կոլտնտեսային) ախումբներ, Վոչ պակաս, քան 3000 ուսուցիչ ծախսերի նախահաշվով։ Այլի խոշոր և կարևոր գյուղերում պիտի կազմակերպվեն 5-6 հազար ուսուցիչ բյուջե ունեցող ախումբներ։

Շրջակա, ավելի փոքր գյուղերում կազմակերպվում են կարմիր անկյուններ, վորոնք պահվում են կոլտնտեսությունների և գյուղի այլ հասարակական կազմակերպությունների միջոցներով։ Գյուղական ախումբները, լինելով կոլտնտեսականների և աշխատավոր մենատնտեսների կուլտուրական սպասարկման կենտրոններ (այն գյուղում, վոր տեղ նրանք գտնվում են), միևնույն ժամանակ կազմակերպական-մեթոդական ղեկավարություն և ուղևություն են ջուլց տալիս քաղաք հիմնարկների ամբողջ ցանցին (վորոնք գտնվում են յենթաշրջանի տեղրիտորիայում), կամ ավելի ճիշտ՝ այն գյուղերի կարմիր անկյուններին, կուլպրոպ կազմակերպիչներին-ընթերցողներին և այլն, վորոնք նրան կցված են Շրջգործ կոմի (չրջլուսբաթնի) վորոշմամբ։ Ամենամասնր գյուղերը, վորոնք ինչ-ինչ պատճառներով հնարավորություն չունեն կարմիր անկյունները պահելու, սպասարկվում են կուլտ-կազմակերպիչներով-ընթերցողներով։ կոլտնտեսության ու խորհատնտեսության, Ֆերմայի կամ հողամասի յուրաքանչյուր արտադրական բրիգադին կցվում է (կամ

ընտրվում է կուրտնտեսային ախարովից) կուլկադմակերպիչ, վորը գտնվում է ակումբի կամ կարմիր անկյան անմիջական ղեկավարության տակ: Մենտանտեսների 10 կամ 20 աներին կցվում են ընթերցողներ: Այսպիսով մենք այստեղ տեսնում ենք հիմնականում վերակառուցման նույն սկզբունքը, վորն ընդունված է ՌՍՍՀ-ում և այժմ կիրառվում է նաև Ադրբեյջանում ու Վրաստանում:

Սակայն այստեղ պակասում է ուսյոնական կետերոնը, — «Սոցիալիստական կուլտուրայի և տեխնիկայի տունը»: Մենք անում վերակառուցումը տարբերվում է նաև դյուդի քաղյուս ցանցը կադրերով և աշխատանքը նյութական-տեխնիկական բաղադրով ամրապնդելու վոր բավականաչափ թափով: Դա նախ և առաջ բացատրվում է նրանով, վոր ՌՍՍՀ-ում վերակառուցումը փոստորեն սկսվել է 1930 թվին և անցել է մի շարք ետապներ, իսկ մենք սկսել ենք միայն 1933 թ. ապրիլին, յերբ արդեն չէր կարելի դուրս գալ պետական ու տեղական հաստատված բյուջեների շրջանակից: Այժմ Հայաստանում տեղի ունեցող այս աշխատանքի վերակառուցումը պետք է համարել բացատարելու իրեն առաջին ետապ, իրեն քաղյուս-հիմնարկների ցանցի լայն ու յուրջ վերակառուցման սկիզբ: Թե՛ ՀՍՍՀ Լուսժողկոմատի և թե՛ ուսյոնների մոտակա խնդիրը պետք է լինի ամրապնդել այժմ կադմակերպված ակումբներն ու կարմիր անկյունները, ուժեղացնել նրանց կադրերով միջոցներով, համաձայն՝ ՀԿ(Բ)Կ կենտկոմի վորոշման, այնպես, վոր արդեն 1934 թվականին կադմակերպվեն 20-25 ուսյոնական «Սոցիալիստական կուլտուրայի տներ» և այլն ծավալվի հաստրակական (կուրտնտեսային) ինքնազործունեյության ակումբների ու կարմիր անկյունների ցանցը, մոտավորապես այն ձևով, զ վորով այդ կատարվում է ՌՍՍՀ (տես հավելված 1-ին):

Իսկ այժմ, քանի վոր սահմանափակված են մեր բյուջետային հնարավորությունները, մենք ժամանակավորապես բավականանում ենք ավելի փոքր հաստիքներով և ծախսերի ավելի փոքր նախահաշվով, քան այդ հարկավոր է աշխատանքի լավադուն դրվածքի համար:

ա) Գյուղական ակումբ

Գյուղական ակումբը պետք է ունենա առնվազն 4 սենյակ, ինչպես և դահլիճի կառուցման հնարավորություն:

Գիտենալով Հայաստանի գլուղի պայմանները, հարմար չենքերի կատարյալ բացակայութիւնը, մենք շատ լավ ենք գիտում, թե տեղական աշխատողներն ինչպիսի անբարյաջակամութեամբ պիտի դիմավորեն այս առաջարկը։ Հի(բ)Կ Կենտկոմի վորոշումն առաջարկում է «չըջգործկոմներին և գլուղխորհրդներին՝ ահումբների և կարմիր անկյուններէ համար տրամադրել հարմար չենքեր, ապահովելով նրանց վերանորոգումը, սարքավորանքը և աշխատանքի նորմալ պայմանները։ Արգելել այդ չենքերի ոգտագործումն ուրիշ նպատակներով, բացի քաղյուս աշխատանքներից»։ Յերկար տարիներ գիտելով քաղյուս աշխատանքի պրակտիկան, մենք յեկանք այն հաստատ համոզման, վոր Լուսժողկոմատի որդանները, յեթե չեն ուզում նորից յերկար տարիներ մնալ կոտրած տաշտակի առաջ, պետք է այժմյան վերակառուցման ժամանակ հայտնաբերեն բացառիկ հաստատակամութիւն և համառութիւն՝ ահումբները հարմար չենքերով ապահովելու համար։ Հարկավոր է ջախջախել այն անտեղի տրամադրութիւնները, վորոնք դժբախտարար դարձել են մի շարք տեղական աշխատողների բնորոշ դիժը, մանավանդ կուլտուրական Ֆրոնտի աշխատողների։ «Մի կերպ դորժը յուր կզնա»—միւս ու արյուն դարձած յոգունգով չի կարելի դյուղում կուլտուրական հեղափոխութիւն կատարել, չի կարելի հաղթահարել «գլուղական կյանքի իդեոտիզմը», վերացնել քաղաքի և գլուղի մեջ յեղած կուլտուրական «մկրատը»։ Սա համայնարաջափ վերարբերում է թե՛ չենքերի հարցին, թե՛ կադրերի բնարութեան և թե՛ քաղյուս աշխատանքի նյութական բազային։ Ուստի անհրաժեշտ է հաստատապես վորոշել, վոր այնտեղ, ուր ահմբային աշխատանքի համար չկա համապատասխան չենք, վորչ մի դեպքում չի կարելի ահումբ կազմակերպել։ Զպետք է պետական միջոցները քամուն տալ։ Այդպիսի գլուղերում առայժմ հարկավոր է բանալ կարմիր անկյուններ և նախապատրաստվել ահմբի բացման համար։ Մենք, սակայն, համոզված ենք, վոր յեթե գլուղի կուսակցական, կոմյերիտական, խորհրդային հասարակայնութիւնը ջերմ ցանկութիւն ունենա բաց անելու իր իսկական կուլտուրական ոջախ,—լավ, որինակելի ահումբ, նա կկարողանա նաե չենք գտնել, թեկուզ և այդ լինի մյուս հիմնարկութիւնները խտացնելու դնով։ Բայց և այնպես, կրկնում ենք, այնտեղ, ուր այդ հնարավորութիւնները չկան, չպետք է

տկումը բանալ: Այստեղ միանգամայն տեղին և նաև մասնաշեղ, վեր Հայաստանը գլուղի քաղլուս հիմնարկները համար շենքեր կառուցելու տեսակետից հեռ և մնացել Սորհրդային Միութեան բոլոր հանրապետութեաններից ու յերկրամասերից: Մեզ թվում է, թե վաղուց արդեն ժամանակն է սկսել գլուղի կուրաւորական հիմնարկների շենքերի կառուցումը:

Ակումբի սենյակներից մեկը պետք է հատկացվի միմիայն սպորտ-տեխնիկական կարճնետին, սպորտտեխնիկական ուսուցման համար (խմբակներ, գպրոցական-գասարնթացային սպորտավճռններ, գյուղատնտեսական ցուցահանդես և այլն): Ինչպէս սենյակ պետք է սարքաւորվի հատկապես հանգստի համար, նա պիտի ունենա սաղես, խաղի սպորտ-դաներ (շաշկի, շախմատ, դոմինո, տամա և այլն): Յերբորդ սենյակում տեղաւորվում է գրադարան-թնթերցարանը և վերջապես, 4-րդ սենյակը պիտի հատկացվի բոլոր մնացած խմբակներին, կարճնետներին և անկյուններին (վորոնք պիտի հերթով աշխատեն), — քաղուսուցում, հակակրոնական և սոցիալական պրոպագանդա, Ֆիզկուլտուրա, կուրա-բանակայինների անկյուն, կերպարվեստի, յերաժշտական ու գրամատիկական խմբակներ (յեթե չկա հատուկ թատերական գահ-լիծ) և այլն: Այսպիսի շենքում իհարկէ նեղվածք կլինի, ուստի տկումը պետք է իր աշխատանքի շատ մասեր կատարի ակմբի պատերից դուրս (մենք ել չենք խոսում դաշտային աշխատանքների ժամանակվա մասին, յերբ տկումն իր աշխատանքի գլխավոր մասը պետք է տեղաւորի դաշտերը):

Մշտական աշխատողների մինչմալ քանակութեանը, վորն անհրաժեշտ է ակմբի աշխատանքները ծաւալելու համար, — հոգի յե. — 1) ակմբի վարիչ, 2) գրադարան-թնթերցարանի և շրջիկ ֆոնդի (շրջիկ կինո, գրադարան, սաղես) վարիչ, 3) հրահանգիչ, 4) պահապան-համաքարար:

Այս 1933 թվականի բյուջեն նախատեսել և միայն ակմբի վարիչի աշխատավարձը: Պարզ է վոր մնացած աշխատողները հաստիքի մեջ պիտի աւանդեն յեկող տարվանից: Հետեւապես, մնացած աշխատողներին պահելու համար տկումը կամ պետք է միջոցներ գտնի տեղում, հասարակական կազմա կերպութեաններից շեֆերից, գյուղխորհուրդներից և այլն, կամ պետք է սոցիալիստական համատեղելիութեան կարգով կուլտ-ակտիվի լավագույն ուժերը ներգրավել աշխատանքին:

Այդ սոցհամատեղելիությունը պետք է պաշտոնապես ձեւակերպվի դյուդխորհրդում և շրջլուսբաժնում: Սոցհամատեղելիություն ստանձնողն աշխատում է հասարակական բեռնավածության կարգով, բայց հանդիսանում է պաշտոնատար մի անձնավորություն, վորը պատասխանատու յե իրեն հանձնարարված աշխատանքի համար, վորպես պետական ծառայող: Սոցհամատեղելիություն ստանձնած անձն առանց շրջլուսբաժնի գիտության ու թույլտվության չի կարող ազատվել աշխատանքից կամ փոխարինվել մեկ ուրիշով: Ինչ վերաբերում է ակմբի վարիչին, ապա, համաձայն ՀԿ(բ)Կ Կենտկոմի վորոշման, նա հաշվի յե առնվում կենտրոնական կազմակերպություններում և առանց Լուսժողկոմատի գիտության ու համաձայնության չի կարող հեռացվել կամ բեռնվել մի վորեւե կողմնակի աշխատանքով: Ի դեպ, պիտի ասել, վոր չի կարելի համատեղելիության կարգով ակմբի վարիչ լինել, իսկ այդ կարգով կարմիր անկյան վարիչ լինել կարելի յե և այդ նույնիսկ հանձնարարելի յե (մեր իրականության մեջ կարմիր անկյունների վարիչներ և կուլտ-կազմակերպիչներ հավանորեն կլինեն կուսակցական կամ կոմյերիտական բլիշների քարտուղարները, լավագույն դպրոցական ուսուցիչները, — և այդ լավ է, նրանք կկարողանան ավելի լավ կապակցել քաղ-լուս աշխատանքը դյուդի, կուլտտեսության տնտեսական կյանքին):

Այնտեղ, վորտեղ չի հաջողվի հաստիքի մեջ հրահանգիչ մտցնել, նրա ֆունկցիան պետք է իր վրա առնի ինքը, ակմբի վարիչը, վորը գյուղերում շրջելու ժամանակ (կարմիր անկյուններին հրահանգներ տալու համար) իրեն տեղակալ է թողնում գրադարանապետին: Այս պատճառով գրադարանապետը պիտի լինի վորակյալ, քաղաքականապես և կուլտուրապես միանգամայն զարգացած մարդ: Ինքը, ակմբի վարիչը պետք է ունենա «վոչ պակաս, քան մանկ տեխնիկումի ծավալով կրթութուն» (ՀԿ(բ)Կ Կենտկոմի վորոշում):

Կան շրջաններ (Լենինական), վորոնք ակումբների վարիչներ են առաջ քաշում բարձրագույն կրթությունն ավարտած մարդկանց և միանգամայն ճիշտ են վարվում: ՀԿ(բ)Կ Կենտկոմն այժմ գյուղ ե ուղարկում (ակմբային աշխատանքի համար) կուլտուրապես և քաղաքականապես լավ պատրաստ

մած 40 կուսակցականներ ու կոմյերիտականներ: Թե կուսակցութեան Կենտկոմն այդ գործին ինչպիսի կարևոր նշանակութիւն է տալիս, այդ յերևում է նրանից, վոր դյուզ ուղարկվող քաղլուս աշխատողների ընտրութիւնը և ստուգումը հանձնարարված է անմիջականորեն Կենտկոմի քարտուղարին: Յեւ այդ ճիշտ և շատ պատճառներով,—նախ՝ այժմ ամենի քան յերբեք, պահանջվում է դասակարգային, հեղափոխական դերութիւնը իդեոլոգիական Ֆրոնտի, մանավանդ, դյուզի կադրերի ընտրութեան գործում, վորոնց մեջ այժմ ամեն կերպ աշխատում է խցկվել դասակարգային թշնամին. յերկրորդ, այն մեծ կուլտուրական հեղափոխութիւնը, վորը մենք պիտի կատարենք դյուզում, յերկրորդ հնգամյակում, չի կարելի իրագործել կիսագրագետ ու անգետ, մեր նախկին խրճիթավարների տիպի մարդկանց ձեռքով: Այժմ դյուզին պիտի տալ քաղաքի ամենակուլտուրական, ամենակրթված մարդկանց: Գյուղի համար պիտի ընտրել անձնութեանց դաղափարական մարտիկներ, կուլտուրական հեղափոխութեան ենտուղիաստներ: Հարկավոր է կոփել—ստեղծել յերկրորդ կուլտուրական հնգամյակի մարտիկի տիպը, հողեպես բարձր դեմք և մեծ թափ ունեցող մարդկանց,—նոր, սոցիալիստական կուլտուրայի ստեղծողներին:

Միևնույն ժամանակ կուսակցութեան Կենտկոմը պահանջում է շրջանային կադմակերպութիւններից և մատակարարման օրդաններից այդ կադրերի համար ստեղծել նյութական—կենցաղային վայելուչ պայմաններ (բնակարան, մատակարարում): Բյուջեյում ակմբի վարիչի աշխատավարձը նախատեսվում է ամսական 180 ռուբլուց վոչ պակաս ԱՆՍՀ—ում և ՎՊՍՀ—ում—200—250 ռուբլի):

Հարկավոր է ջրել ամեն տեսակ անհետեւ ու անետղի առարկութիւնները քաղլուս աշխատողների աշխատավարձի բարձրացման դեմ, հարկավոր է վճռականապես ջախջախել դեպի նրանց արհամարական—անտարբեր վերաբերմունքի տրադիցիան, վորի հետևանքով խրճիթ—վարները, վորոնք պիտի լինեյին դյուզացիների ամենահեղինակավոր խորհրդատուներն ու ոգնականները, վերջի վերջո ծաղրի առարկայ են դարձել:

Թե ինչպես պիտի կազմել դյուզական ակումբի ծախսերի նախահաշիվը. այդ կարելի չէ պատկերացնել միայն մոտավորապես, վորովհետև տարբեր ակումբներ կունենան

յեկամուտների տարրեր լրացուցիչ աղբյուրներ և այդ յեկամուտների չափը դժվար է այժմ, առանց պրակտիկայի հաշվի առնել նույնիսկ մոտավորապես: Հի(բ)կ կենտկոմի վորոշման մեջ ասված է, վոր ակումբի վարչատնտեսական ծախքերի մի մասը պետք է դրվի կոլտնտեսությունների և դյուդի հասարակական կադմակերպությունների վրա:

Լենինականի ու Դիլիջանի շրջաններում կուս շրջկոմները վորոշել են ակումբի վարիչի մինիմալ աշխատավարձը սահմանել 200 ռուբլի, իսկ մի քանի կարևորագույն կիտերի ակումբի վարիչներին վճարել 250 ռուբլուց վոչ պակաս: Մենք հատկապես այն կարծիքին ենք, վոր ավելի լավ է ունենալ բիչ ակումբներ մեծ բյուջեյով և ակումբի վարիչի ավելի բարձր վարձատրությամբ, քան ունենալ ակումբների լայն ցանց՝ փոքրիկ բյուջեյով: Ցածր աշխատավարձի դեպքում դժվար կլինի արմատախիլ անել կադրերի հոսունությունը, արմատախիլ անել համատեղելիությամբ կատարվող աշխատանքը և դյուդում բարձր վորակի կադրեր ունենալ:

Ահա թե ինչու ճիշտ վարվեցին կուսակցության Լենինականի Քաղկոմն և Դիլիջանի շրջկոմը, վորոնք կրճատեցին ակումբների ցանցը և և ակումբի բյուջեն ավելացրին մինչև 3750-4000 ռուբլի: Մենք կարծում ենք, վոր նրանցից որինակ կվերցնեն նաև մյուս շրջանները և ակումբների վերակառուցվող ցանցը վաղորոք չեն մատնի աշխատանքի ցածր վորակին:

Գյուղական ակմբի մոտավոր նախահաշիվը պիտի լինի այսպես.—

1) Գյուղակմբի վարիչի աշխատավարձն ամսական 200 ռուբլի, տարեկան 2400 ռ.:

2) Սոցապի հատկացումներ, տեղկոմին և այլն—10 0/0—տարեկան 240 ռ.:

3) Ոպերացիոն ծախքեր.—

ա) Լրագրերի ու ժուռնալների բաժանորդագրություն—300 ռ.:

բ) Գրքեր դրադարանի համար—500 ռ.:

գ) Ռադիոյի (մարտկոց, լապտերներ, ընթացիկ վերանորոգություն)—60 ռուբ.:

դ) Պակատներ, ալբոմներ, լողունգներ և այլն—50 ռ.:

4) Վարչական-տնտեսական ծախքեր (վառելիք, լուստա-

Այստեղ յենթադրվում է, վոր պակասող ինվենտարի,— սեղանների, աթոռների, գրքերի պահարանների, գրադարանի քարտերի դնումները, ինչպես նաև ակմբի մաքրության պահպանումը,—համաքարարների վարձատրութիւնն և այլ ծախսերն ամբողջովին կրննեն դյուղական կազմակերպութիւնների վրա: Յեւ այնուամենայնիւ ակումբն այդպիսի բյուջեով քիչ կտարբերվեր խրճիթ—ընթերցարանից և չեք կարողանա իրադրծել շրջակա դյուղերին սպասարկելու խնդիրը, յեթե բացի այդ միջոցներից, նա չունենար նաև ուրիշ յեկամուտներ: Ինքնըստինքյան հասկանալի յե, վոր գեկորացիաների, գրիմի, բուսաֆորիայի և թատերական գործի այլ պիտույքների ծախքերն ակումբը պետք է կատարէ հենց թատրոնի մուտքից: Բայց այնպիսի, բացարձակապես անհրաժեշտ, բոլորովին անխուսափելի ծախքերը, ինչպիսին են զանազան խմրակների համար անկյունների սարքավորումը, որինակ, դյուղատնտեսական ցուցահանդեսի կամ անկյան սարքավորումը, մոդելների, եքսպոնատների, հերբարիումների ձեռք բերումը, կամ ռազմական,—Պաշտպանական անկյան սարքավորումը (հրացաններ, հակադաշեր և այլն), կամ յերաժշտական գործիքներ ու պատեֆոնի ձեռք բերելը,— առանց վորոնց ակումբը կդառնա բոլորովին մռայլ և ձանձրալի մի վայր, —այդ ծախսերը, կրկնում ենք, պետք է կատարվեն ի հաշիվ ակումբի սեփական մուտքերի (մի քանի ծախքեր—մանավանդ, մի քանիսն ել մշտական), կոտպերացիայի, կոլտնտեսութիւնների, շէֆերի, գյուղխորհրդի տալիք դոտացիաների:

Վերև բերված ծախքերի նախահաշվում գրադարանի համար նախատեսվում է պարզապես չնչին մի գումար: Այդ միջոցները բավական կլինեյին, յեթե ակումբն սպասարկեր միայն մի դյուղ և չպահեր շրջիկ գրադարաններ՝ իրեն կըցված դյուղերին սպասարկելու համար, վորտեղ չկան մշտական գրադարաններ, մանավանդ կարմիր անկյուններ:

Գրքերը, մանավանդ գեղարվեստական, այժմ եժան չեն և այդ դրամը չեք բավականանա թե՛ քաղաքական, թե՛ գիտական և թե՛ գեղարվեստական գրականութիւն ղնելու համար: Հետևապես գրադարանի համար ևս պետք է գտնել

գոնե այնքան դժուար, վորքան վոր բաց ե թողնվում բյուջե-
յով:

Երջլուստաժինն ակմբի վարիչի հետ միասին պետք ե
նախապես հաշվի առնեն բոլոր հնարավոր մուտքերը, կայուն
պայմանագրեր կնքեն այն բոլոր կազմակերպությունների
հետ, վորոնք յենթադրում են կամ պարտավոր են միջոցներ
տալ ակմբային աշխատանքի համար, հաշվի առնել սեփական
հնարավոր յեկամուտները և կազմել ծախքերի շատ թե քիչ
հաստատուն նախահաշիվ: Յուրաքանչյուր ակմբի վարիչ
պետք ե լավ գիտենա իր ակմբի բյուջեն և խտտորեն պատաս-
խանատու լինի նրա ճիշտ ծախսման համար: Բյուջետային
դիսցիպլինան խախտելու, ակմբի չահերն անտեսելու, աշ-
խատավարձի ուշացման և այլ բոլոր դեպքերի մասին ա-
կումբների վարիչները պարտավոր են անմիջապես հայտնել
լուսժողովոմատին:

Բ) կարմիր անկյուններ

Կարմիր անկյունները, վորոնք ամբողջովին պահվում են
կողտնտեսությունների, գյուղխորհուրդների և տեղակա
տնտեսական ու հասարակական կազմակերպությունների
(կոպերացիա, շեֆեր և այլն) միջոցներով, պետք ե նյու-
պես ունենան իրենց ծախքերի միանգամայն վորոշակի և
հաստատուն նախահաշիվը: Վոչ մի դեպքում չի կարելի
թույլ տալ, վոր կարմիր անկյունները կախումն ունենան
պատահականություններից և առանձին կազմակերպություն-
ների կամքից, վոր նրանք ֆինանսավորվեն ընդհատումնե-
րով և նյութական դժվարությունների հանդիպեն: Յեվ հենց
այդ բոլորից խուսափելու համար Հայաստանի Կ(բ)Կ Կենտ-
րոմն առաջարկեց Լուսժողովոմատի որդաններին հատուկ
պայմանագրեր կնքել վերև հիշված կազմակերպությունների
հետ: Այս պայմանագրերում պետք ե վորոշակի կերպով հիշ-
ված լինեն այն բոլոր պարտավորությունները, վորոնք ըս-
տանձնում են այդ կազմակերպությունները կարմիր անկ-
յունների վերաբերմամբ: Այնտեղ վորտեղ ինչ-ինչ պատճառ-
ներով անկարելի յե կարմիր անկյան համար ապահովել տա-
նելի բյուջե, այդպիսի անկյունները չպետք ե հաշվի առնել
և մտցնել Լուսժողովոմատի հիմնարկների ցանցը: Սա, իհար-
կե, չի նշանակում, թե պետք ե զնալ ամենափոքր դիմադ-
րության դժոյվ և կարմիր անկյուններ կազմակերպել միայն

այնտեղ, վորտեղ այդ ուզում են։ Հարկավոր ե գիտենալ, վոր կուլակային տարրերը պետք ե ամեն կերպ դիմադրեն այս դործին ե վորձեն ինչ կերպ ել լինի, վիժեցնել կարմիր անկյունների կազմակերպումը։ Ահա թե ինչու կարմիր անկյունների կազմակերպմանը պետք ե նախորդե լուրջ, մանրա կրկիտ ագիտացիոն նախապատրաստությունը։ Հարկավոր ե կոլտնտեսականներին ե աշխատավոր մեծատնտեսներին համոզել, վոր անհրաժեշտ ե ողորակար ե այդ հիմնարկը։ Մեզ թվում ե, վոր կարիք չկա մի անգամից բաց անելու կարմիր անկյունների խիստ մեծ ցանց։ Այլելի լավ ե սկզբնական շրջանում ալելի քիչ քանակությամբ կարմիր անկյուններ բաց անել, ամբողջ ուշադրությունն ե ուժերը կենտրոնացնել նրանց վրա, նրանց աշխատանքն որինակելի դարձնել ե հենց դրանով, որինակ ցույց տալով, պարարտ հող պատրաստել նրանց տարածման համար։

Իոլոր վերեւ ասվածներից դժվար չե յեղրակացնել, վոր կարմիր անկյուններն ունեն նույնպիսի կարեւոր խնդիրներ, ինչպես ե ակումբները, հետեւապես նրանց համար ես պիտի գտնվեն միջոցներ ե վոչ պակաս, քան նախկին խրճիթ-ընթերցարանների ունեցած միջոցները։

Այժմ չունենալով, տվյալներ մեր գյուղերի պրակտիկայից, շատ դժվար ե խոսել կարմիր անկյան ծախսերի կարեւորագույն բաժնի, — անկյան վարիչի աշխատավարձի մասին։ Նրա աշխատավարձը պետք ե վարձատրվի ինչ կերպ ել լինի։ Մի քանի դեպքերում հնարավոր ե գյուղական վորակյալ ուսուչիցների աշխատանքը համատեղելության կարգով, վորպես կարմիր անկյունների վարիչների։ Այս դեպքում դյուղուսուցիչը պետք ե ստանա լրացուցիչ աշխատավարձ։ Կարմիր անկյան վարիչի աշխատավարձը սահմանելիս նախ ե առաջ պետք ե յեղակետ ունենալ կոլտնտեսության հնարավորությունները։ Հիշենք Հայաստանի մեր այցելած շրջանների մի քանի գյուղերի պրակտիկան։ Այստեղ մի շարք կոլտնտեսություններ սիրով ընդառաջել են գործին կարմիր անկյան վարիչի համար վորոշելով 60-ից մինչև 150 ռուբ. աշխատավարձ. ուրիշ կոլտնտեսություններ, վորոնք ալելի լավ են ամրապնդվել ե ալելի ուժեղ են, կարմիր անկյան վարիչին տվել են ամսական միջին հաշվով 12-ից մինչև 15 աշխոր, — մասնավորապես դեպքերում, ցերբ իբր կարմիր անկյան վարիչ, առաջ ե քաշվել հենց նույն կոլտնտեսության

ակտիվիստ կոլտնտեսականը: Այն առարկությունները, թե չի կարելի կարմիր անկյան վարիչին աշխտրբեր տալ, վորո՞վ հետև իբր թե կավելանան կոլտնտեսության վարչական տընտեսական ծախքերը, — սխալ են: Անհրաժեշտ ե պարզաբանել, վոր կարմիր անկյան վարիչը վոչ մի դեպքում չի կարող պատկանել վարչական ապարատին և կոլտնտեսականների կոլտուերական կարիքների համար կատարվող ծախքերն ու պերատիվ ծախքեր են:

Բացի վարիչի աշխատավարձից, կարմիր անկյան մնացած ծախքերի մոտավոր նախահաշիվն սկզբնական շրջանի համար մենք պատկերացնում ենք այսպես. —

1) Լրացրեր և ժուրնալներ ձեռք բերելու համար տարեկան. 300 ռ.:

2) Մասսայական, վոչ պարբերական գրականություն (բրոշյուրներ, պլակատներ և այլն) տարեկան 200 ռ.:

3) Ռուգիտ տարեկան 60 ռ.:

4) Վարչատնտեսական ծախքերը (գրասենյակային, լուսավորություն, վառելիք, վերանորոգություն և ինվենտարի գնում, տարեկան 440 ռ.:

Ընդամենը տարեկան 1000 ռուբլի:

Այստեղ մենք վարչական-տնտեսական ծախքերը մի փոքր ավելի յենք հաշվում, քան ակումբների նախահաշվում, այն պարզ պատճառով, վոր այնտեղ սպասվում ե դոտացիա հասարակական կազմակերպություններից, իսկ այստեղ նախատեսվում են գրեթե բոլոր մուտքերը, ուստի և մենք ծախքերի այդ հոգվածում մտցնում ենք նաև ինվենտարի գնումը, վորը չկար նախորդ նախահաշվում:

Յեւ, վերջապես, այն գյուղերի ծախսերը, վորտեղ չկա կարմիր անկյուն և վորտեղ քաղլուսաշխատանքը կատարում են կուլտ կազմակերպիչը (վորն եյապես հանդիսանում ե կարմիր ընթերցողների ավագը և համախմբում ե նրանց) և կարմիր ընթերցողները: Վորպեսզի այս վերջինները քաղլուսա-վորական աշխատանք կատարեն, նրանք պետք ե իրենց տրամադրության տակ ունենան գոնե լրագրեր ու ժուրնալներ, թուղթ պատի լրագրերի համար, պլակատներ և այլն: Այդ բոլորի համար շատ փոք հարկավոր չե: Գյուղխորհուրդը պետք ե հոգս քաշի ընթերցողներին ագիտացիայի անհրաժեշտ միջոցներ տրամադրելու մասին: Յեւ այդ ըստ յերեւ վույթին դժվար չե: Ուկրաինայում և ՌԽՍՖՅ՝ում մի քանի

գյուղերի կոմյերիտականները միջոցներ եյին հալածում հասարակական ընթերցարանների և կարմիր անկյունների համար լրագրեր գնելու,—նրանք այդ նպատակով շարաթորյալներ եյին կազմակերպում կամ կամավոր նվերներ հալածում: Այդպիսի նվիրատուութիւններին վոչ մի դեպքում չի կարելի խնայահարկման բնույթ տալ: Ահա մի քանի գյուղերի փորձը վորը լուսարանված և «Ձաղոմունիստիչնսկոյե Պրոսվիշչենիյե» լրագրում.—կոմյերիտականներն ու պիտներները հալածեցին գդալով նվիրատուութիւններ, վոր մի անգամայն թուլյատրելի և եֆֆեկտավոր և: Այդ գյուղերում գյուղացիները հոգուտ լրագրերի ֆոնդի տվին մեկական գդալ ցորեն կամ հաճար: Մյուս գյուղերում—յուրաքանչյուր տնտեսութիւնից մեկ հավի ձու: Այդ նվերները ռեալիզացիայի յերթարկվեցին և ապահովում եյին լրագրերի տարեկան բաժանորդագրութիւնը:

Հի(բ) Կենտկոմը վոչ պակաս ուշադրութիւն և դարձնում նաև կարմիր անկյունները համար կադրեր, կուլտկազմակերպիչներ, կարմիր ընթերցողներ ընտրելու հարցին:

«Նախազգուշացնել շրջկոմներին, վոր Հի(բ) Կենտկոմը մի առանձին քաղաքական նշանակութիւն և տալիս կարմիր անկյունների, կուլտկազմակերպիչների, ընթերցողների աշխատանքին, նրանց վրա պատասխանատուութիւն դնելով կուսակցութեան ու կառավարութեան վորոշումները մասնատներին հասցնելու և նրանց մեջ կուլտուր-քաղաքական աշխատանք կատարելու համար: Առաջարկել կուսակցութեան բոլոր շրջկոմներին՝ պատշաճ ուշադրութիւն դարձնել կուլտկազմակերպիչների-ընթերցողների կադրերի ընտրութեան»: Ամենամեծ սխալը կլինե՞ր սահմանափակվել միայն ուժեղ կադրերի,—գյուղական ակումբների վարիչների ընտրութեամբ և ավելի քիչ ուշադրութիւն և հոգատարութիւն ցույց տալ կարմիր անկյունների վարիչների, կուլտկազմակերպիչների և կարմիր ընթերցողների կադրերի ընտրութեան: Այդ բոլոր աշխատողների խնդիրները բոլորովին միևնույնն են և նույնիսկ նրանց աշխատանքի ծավալը միատեսակ և: Յեւ, քանի վոր կարմիր անկյունների աշխատողները, կուլտկազմակերպիչներն ու կարմիր ընթերցողները, շնորհիվ մեր միջոցների սահմանափակութեան, չեն կարող ոգտվել այն բոլոր նյութական հնարավորութիւններով, վորոնք ունենալու յեն գյուղական ակումբները, չեն կարող լայն չա-

փութի ոգտագործել քաղլուսաշխատանքի շատ և շատ միջոցներն ու ձևերը, ինչպես ակումբները, ուստի նրանց վրա դրված խնդիրների կատարումն ավելի դժվար կլինի, կպահանջի մեծ լարվածություն և եներգիւ, մեծ հնարագիտություն և ճկունություն և ուրեմն վոչ պակաս բարձր անձնական հատկություններ կուլտուրականության և քաղաքական պատրաստականության տեսակետից, քան ակմբային աշխատողները:

Իհարկե սա չի նշանակում, վոր մենք հենց այժմ անմիջապես կկարողանանք այդ աշխատանքի համար նշանակել նյունպիսի բարձր վորակ ունեցող աշխատողներ, ինչ վոր տալիս ենք ակումբներին: Սակայն այդ բարձր պահանջները դեպի քաղլուս աշխատանքի ստորին ողակները,—վորոնք ավելի սերտ են կապված մասսաների հետ, վորոնք անմիջականորեն մասսաներին են տալիս կուսակցության ու կառավարության կամքը,—այդ բարձր պահանջները պարտավորեցնում են մեզ արժանի բարձրության վրա դնել նրանց դեկավարման, նրանց մշտական հրահանգման գործը:

Կարմիր ընթերցողի բարձր ու պարտավոր կոչումը, նրա բարձր ու պատասխանատու քաղաքական պարտավորություններն արդեն դարձել են դասակարգային թշնամու վորոնձգությունների առարկա: Ընթացիկ տարվա մարտ ամսին, յերբ ՀԿ(Բ)Կ Կենտկոմի կուլտ պրոպի առաջադրությամբ բոլոր շրջանները մեկնեցին կուսակցական պատասխանատու աշխատողներ, կարմիր ընթերցողների կադրեր սակեղծելու և նրանց կողմից դաբնանացանի սպասարկումը կազմակերպելու համար, նրանք շատ գյուղերում տեսան, թե ինչպես կուլակային տարրերը փորձում են գրավել ընթերցողի պաշտոնը: Նրանք մեծ սիրով առաջարկում են իրենց ծառայությունն այդ դժվար և անվարձատրելի աշխատանքի համար, վորից հաճախ խուսափում են մեր մի քանի ընկերները, վորոնք սակավ արթուն են և դեռ չեն գիտակցել գյուղական կարմիր ընթերցողի հսկայական քաղաքական ամբողջ դերը:

Հիրավի, դասակարգային թշնամու համար իդեոլոգիական ֆրոնտում ել ի՞նչ ավելի հարմար ու ցանկալի դեպք կաբող ելինել, քան խորհրդային ընթերցողի անվան տակ իրավունք ստանալ իր ուզածի պես, կուլակավարի «բացատրել Ժողովրդին» խորհրդային դեկրետները, կուսակցության

միջոցառումները և կուլակային «կուլտուր-դաստիարակչա-կան» աշխատանք կատարել:

Յեւ ճնշող աշատեղ, կուլտ-կադմակերպիչ և կարմիր ընթերցող ընտրելիս անհրաժեշտ ե լինել չափազանց զգուշ: Կարմիր ընթերցողների թեկնածու-թյունը պետք ե բազմա-կողմանի ուսումնասիրության յենթարկելի: Նա պետք ե լինի դասակարգայնորեն ու սոցիալապես ստուգված, կայուն, կուսակցությանն ու խորհրդային իշխանությանը հավատա-րիմ, զարգացած և կուլտուրական մի ընկեր: Նրա թեկնա-ծությունը պիտի հաստատի կուսակցության շրջկոմը:

ՔԱՂԼՈՒՍԱԾԵԱՏԱՆՔԻ ՆՅՈՒԹԱԿԱՆ ԲԱԶԱՆ

«Կուսակցությունը պետք ե ամեն կերպ աջակցի այնպիսի պայմանների ստեղծման, վրոնց մեջ քաղ-յուսները, առանց միջոցների ու աշխատողների պա-կաս զգալու, կարողանան դյուղի աշխատանքը ծավա-լել այն չափերով, վրոնք հրամայողաբար թելադր-վում են Ժամանակակից Խորհրդի» (Ռեկ(բ) XIII համագումար):

Բաղյուսաշխատանքի նյութական բազան պետք ե վրճ-ռականապես ամրապնդել հետևյալ միջոցներով:

Պոչոր հափով ավելացնել բյուջետային հատկացումնե-րը,—

Այդ հատկացումները կենտրոնացնել աշխատանքի վրճ-ռական ճակատամասերում,—

Գլխավորը,—հասարակական միջոցներն և ուժերը ներ-դրավել այդ գործին:

ՌԽՍՖՆ Հատ մարզերի ու յերկրամասերի հարուստ փոր-ճր մեզ ցույց ե տալիս, վոր գործը հմտությամբ դնելով, ծախսերի ծանրության կենտրոնը կարելի յե փոխադրել ճնշող այդ բնագավառը,—մի չարք քաղյուսահիմնարկներ (կինո, թատրոն) անցկացնել տնտեսական հաշվարկի, աշխատել, վոր նրաք վոչ միայն հանեն իրենց ծախսերը, այլ և յեկա-մուտ տան. այնուհետև աշխատել, վոր կուլտաշխատանքի համար ոգտագործվեն կոլտնտեսությանների, կոոպերացիա-յի, շեֆերի, դյուղխորհրդի միջոցները, վերջապես, յեկա-մուտներ ստանալ փորձնական դաշտերից, շաբաթորյակնե-րից և այլ ճեռնարկումներից:

Լենինգրադի մարզում քիչ չեն այնպիսի սոցիալառու-
րայի աններն ու գյուղական ակումբները, վորոնք լիովին
հանում են իրենց ծախսը և իրենց համար ստեղծել են մի
քանի տասնյակ հազարանոց բյուջե: Մակայն յեթե նույնիսկ
այսքան հեռավոր որինակներ չբերենք, բավական և հիշենք
Լենինականի շրջանի մի շարք գյուղերի վորձը, վորը միան-
գամայն հաստատում և, թե ճիշտ և յեղել հասարակական
միջոցները քաղլուս աշխատանքին ներդրավելու վորոշումը:

«Դուղքյանդի կոլտնտեսային ակումբն սպասարկում և 3
գյուղի, վորտեղ նա կազմակերպել և կարմիր անկյուններ:
Ակումբի նյութականն ուժեղացնելու համար կոլտնտեսու-
թյունը տվել և 75 ուրբի, իսկ գյուղխորհուրդը—200 ուրբ-
լի: Կոլտնտեսությունը ծրագրում և նաև ակումբի համար
դանել $2\frac{1}{2}$ հեկտար մի հողամաս և բացի դրանից, խոստացել
և դուրս գրել լրագրեր ու ժուրնալներ: Ակումբն իր շուքն և
համախմբել գյուղի կուլտուրական ակտիվին: Ակտիվի կադ-
մակերպած մրցության շնորհիվ, ակմբի գրադարանի հա-
մար հավաքված և 320 որինակ նոր գրքեր: Գյուղի թաղա-
յին ժողովներում քննվել և ակումբն ուժեղացնելու հարցը և
հողուտ ակմբի հավաքվել և 800 ուրբի: Գյուղի շեֆ միջ-
միութենական ակումբը հողուտ Դուղքյանդի ակմբի կազմա-
կերպել եր ներկայացում, վորը տվեց 45 ուրբլի զուտ արտա-
դրանք: Ակմբին կից աշխատում են մի քանի խմբակներ, կոն-
սուլտացիոն բյուրո: Դուղքյանդի ակումբը մրցման հրավի-
րեց Փ. Ղարաքիլիսա, Ջաջուռ և Նալբանդ գյուղերի ակումբ-
ներին» («Բանվոր», № 79, 14 IV—33 թ.): Փ. Ղարաքիլի-
սայում ակումբ կազմակերպելու հենց առաջին որերից նրա
պետին հավաքվեց 150 ո.: Ակմբի շեֆերը, — Լենինականի
Լուսաշխի տունը և «Հոկտեմբեր» կինոն՝ ոգնում են նրան
գրքերով, պլակատներով, լողունգներով: Ջաջուռի ակումբը
յերկու ներկայացումներից ստացավ 360 ուրբ., վորը ծախ-
սեց ընթերցարանը սարքավորելու վրա: Կարմիր բանակի
տունը յենթաշեֆ Որթաքիլիսա գյուղի կարմիր անկյանը
նվիրեց 25 աթոռ, 2 մեծ սեղան, 6 հատ մեծ հեղափոխական
պատկերներ՝ չքեղ շրջանակներով և 1500 ուրբլի արժեքով, 3
խիչոփկա, 2 ռադիո—ընդունարան և 200 ուրբլու գրքեր:

Ակումբներին նութական լուրջ ոգնություն են հասցնում
նաև Ղամաբլիի շրջանի կոլտնտեսությունները:

Այս բոլորը ձեռք և բերվել քաղլուսացանցի վերակառուց-

ման առաջին 10 որում և կասկած չկա, վոր Հետազայում, այն շափով, ինչ չափով վոր կծավալվի պրոպագանդան ակմբի համար և կցուցադրվեն վերջինիս հասարակականորեն ոգտակար աշխատանքի նմուշները, կաճի նրա ժողովրդականութունը և դրա հետ միասին կաճի ուշադրութունն ու նյութական ոգնութունն ակումբին:

Մեր կոլտնտեսութունները դեռ այնքան չեն ամրապնդվել, վորպեսզի նրանց լուրջ պահանջներ առաջադրենք խոշոր չափով կուլտ-Փոնդեր հատկացնելու վերաբերյալ, սակայն բացարձակապես անհրաժեշտ է նրանց սովորեցնել կուլտ-Փոնդեր հատկացնելու այդ սխտեմին: Հարկավոր է հենց այժմ վերացնել այն տրամադրութունները, վորոնց համաձայն իբր թե կուլտ-աշխատանքի Ֆինանսավորումը պետութւան մշտական պարտավորութւունն է: Բեզենչովի կուլտնտեսութւուններն իրենց միջոցներով պահում են վոչ միայն ակումբներն ու կարմիր անկյունները, այլև դպրոցներ, հիվանդանոցներ, մանկապարտեզներ և այլն: Մեր ամրապնդված կոլտնտեսութւունները պետք է հետևեն Միութւան առաջավոր կոլտնտեսութւունների այդ որինակին: Կոլտնտեսութւունները պետք է զիտակցեն, վոր կոլտնտեսականների կուլտուրական պահանջների վերաբերյալ հոգատարութւունը վոչ պակաս կարևոր խնդիր է, քան կոլտնտեսութւան մյուս, ոպերատիվ, կազմակերպչական-տնտեսական խնդիրները: Նրանք պետք է զիտենան, վոր իրենց տնտեսական ամրապնդման, բերքատւութւան բարձրացման աշխատանքի բարձր արտադրողականութւան, հասարակական գիտակցական դիսցիպլինայի դործում հաջողութւունները կախված են գլխավորապես կոլտնտեսականների կուլտուրական մակարդակի բարձրացումից, նրանց քաղաքական ու տեխնիկական գրագիտութւունից:

Սակայն միայն կոլտնտեսային կուլտ-Փոնդերը չեն, վոր պիտի ոգտադործվեն քաղլուսցանցի պահպանութւան համար: Սպառողական կոոպերացիան իր ծագման սկզբից ունի կուլտ-Փոնդեր առանձնացնելու տրադիցիա: Նախորդ տարիներում սպառկոոպերացիան այդ միջոցներով հսկայական կուլտ-դաստիարակչական աշխատանք եր կատարում: Նահատարակում եր մասսայական-մատչելի գրականութւուն, իր միջոցներով պահում եր գրադարաններ, շրջիկ կինոների փիտ ցանց, խրճիթ-ընթերցարաններում անկյուններ և այլն:

Սպառողական կոոպերացիան այժմ եւ ունի հսկայական միջոցներ այդ կուլտ-ֆոնդերում, սակայն նա հիշյալ մասնա-
յական ձեռնարկումները մի քանի տարի յե, վոր չի իրագոր-
ծում: Ո՛րք են դնում սպառկոոպերացիայի կուլտֆոնդերը:
Դիլիշանի շրջ-սպառմիությունը մեզ հայտնեց, վոր 1932 թ.
ընթացքում Հայկոոպը նրա կուլտ-ֆոնդերից վերցրել է 9000
ուսւրյի և շրջանում վոչ մի կոպեկի կուլտուրական միջոցա-
ռում չի իրագործել: Բանից դուրս է գալիս, վոր Հայկոոպն
այդ միջոցները ծախսում է կադրերի պատրաստության վրա
(կոոպերատիվ տեխնիկումի և կոոպերատիվ ինստիտուի
պահումը) և ո՛վ գիտե եւ ինչ նպատակներով, բայց համե-
նայն դեպս վոչ ուղղակի նպատակով: Մինչդեռ վաղուց
հայտնի յե, վոր կուլտֆոնդերը չեն կարող ծախսվել տեխնի-
կումներին և այլ միջոցառումներին վրա: Դրանք պետք է ապա-
հովվեն կոոպերացիայի ոպերատիվ միջոցներից հատկացված
վորոչ գումարներով: Այսպես թե այնպես, սպառողական
կոոպերացիան պետք է (և կարող ե) քաղուսաշխատանքին
հատկացնի իր, բավական զգալի միջոցները:

Եեֆերը քիչ փող չեն ծախսում իրենց յենթաչեֆ գյու-
ղերի կուլտ-կրթական սպասարկման համար: Սակայն նրանք
այդ միջոցները ծախսում են այնքան անկազմակերպ, ան-
պլլան, վոր արտադրանքը լինում է բոլորովին չնչին, մինչդեռ
հարկավոր է պայմանավորվել շրջլուսբաժինների և համա-
պատասխան ակումբների հետ, վորպեսզի այդ շեֆական մի-
ջոցներն ոգտագործվեն ավելի նպատակահարմար և տեղին:
Փոխանակ այդ միջոցները դես ու դեն ցրելու, շեֆերն, ո-
րինակ, կարող եյին հենց իրենց վրա վերցնել քաղուսա-աշ-
խատանքի մի վորեւ մասի սպասարկումը, լիներ այդ գրքե-
րի մատակարարում գրադարանին, կամ լրագրերի բաժա-
նորդագրություն ընթերցարանի համար, ռադիոյի ծախք,
ապարատների գնում: Յեթե շրջիկ կինոյի գնումը մեկ շեֆի
ուժերից վեր է, ապա մոտակա գյուղերի մի քանի շեֆեր
կարող են այդ անել միացյալ ուժերով:

Մենք բոլորովին կողմնակից չենք, վոր շեֆերը մեծ մի-
ջոցներ ծախսեն իրենց յենթաչեֆ գյուղերի այս կամ այն կա-
րիքների համար: Ընդհակառակը, դա վնասակար է, դա յեն-
թաչեֆերին խնամակալություն և սովորեցնում: Սակայն
այսպես թե այնպես, վորեւ ծախս անխուսափելիորեն կա-
տարվում է և վորքան եւ փոքր լինեն այդ միջոցները, նպատա-

կահարմար եւ նրանց մտցնել ակումբի կամ կարմիր անկյունի ծախսերի բյուջեյի մեջ: Ավելի կարեւոր և արժեքավոր ե շեֆերի ոգնությունը վոչ թե դրամով և ընդհանրապէս նյութական միջոցներով, այլ կուլտուրական ուժերով: Շեֆերը կարող են և պետք ե դյուղ ուղղարկեն պրոպագանդիստներ, ազիտատորներ, ագրոպրոպագանդիստներ (գյուղատնտեսներ և գոտեսխնիկներ), ռադիո-տեխնիկներ, ակբային, գրադարանային, թատերական հարցերի հրահանգիչներ և ուրիշ: Սակայն ամեն մի այսպիսի ոգնություն չպիտի լինի պատահական, նա պետք ե վաղորոք հաշիւի առնվի, նախատեսվի պլանում, այլապէս ակումբին չի հաջողվի խնայողաբար ու նպատակահարմար բաշխել իր միջոցները, իր բոլոր կարիքները հոգալու համար:

Մենք տեղին ենք համարում, ընդգծելով պրոլետարական քաղաքի կուլտուրական շեֆության (գյուղի վրա) աճող դերը, մատնանշել յերկու կարեւոր թերություններ շեֆության ժամանակակից պրակտիկայում: Այդ նախ և առաջ այն ե, վոր պրոլետարական կենտրոններից ու խոշոր քաղաքներից հեռու գտնվող շրջաններն ու գյուղերն ընդհանրապէս զրկված են խոշոր ձեռնարկությունների և կենտրոնական հիմնարկների ոգնությունից և թողնված են «տեղական» թույլ շեֆերի խնամքին: Դուրս ե գալիս, վոր կենտրոնական հիմնարկություններն ու ձեռնարկությունները շեֆություն են վերցնում մոտիկ գտնվող գյուղերի վրա, մինչդեռ հենց այդ մոտիկությունը կենտրոնին՝ ինքն ըստինքյան նպատուում ե քաղաքի կուլտուրական մեծ աղղեցության, մեծ կապ ե օտեղծվում քաղաքի հետ: Մեզ թվում ե, վոր յենթաշեֆ գյուղեր ընտրելիս չպետք ե յեւակետ ունենալ միայն շեֆի հարմարությունը, այլ պետք ե յեւակետ ունենալ քաղաքական, գործնական նպատակահարմարությունը: Այս տեսակետից ըստ յերեույթին թե՛ հնարավոր և թե՛ նպատակահարմար կլիներ այն գլխավոր, խոշորագույն գյուղեր, վորտեղ այժմ ակումբներ են կազմակերպվում, ապահովել յերկրի պրոլետարական կենտրոնների, — Յերեանի ու Լենինականի շեֆությամբ:

Յերկրորդ թերությունն այն ե, վոր շեֆերը միանգամայն ճիշտ վարվելով, — իրենց ուշադրությունը կենտրոնացնելով յենթաշեֆ կոլտնտեսությունների կազմակերպչական-տնտեսական ամրապնդման վրա, չափազանց քիչ ուշադրու-

Թյուն են դարձնում նրանց կուլտուրական, կենցաղային սպասարկման հարցերին, կամ այդ սպասարկումը սահմանափակում են նրանով, վրդ կամ հավաքում և ուղարկում են բոլորովին անպետք գրքեր, կամ գյուղում խալտուրային ներկայացումներ են տալիս: Մինչդեռ պրոլետարական շեֆը, վորի անելիքն և առաջնություն մասսաներին «դեպի տնտեսական նոր շինարարության ճանապարհ, դեպի հասարակական նոր կապ, նոր աշխատանքային դիպցիպլինա, աշխատանքի նոր կազմակերպում, վորը դիտության ու տեխնիկայի վերջին խոսքը միացնում և սոցիալիստական խոշոր արտադրություն ստեղծող գիտակից աշխատողների մասսայական համախմբման հետ» (Լենին), — պարտավոր և առաջին հերթին հոգ տանել իր յենթաշեֆի կուլտուրական մակարդակի, քաղաքական գիտության և ագրոտեխնիկական կրթության մասին:

Ակումբի և կարմիր անկյան սարգավորումը

Ժողովրդական լուսավորության որդանները, գյուղի ամբողջ կուտակցական, կոմյերիտական և կոլտնտեսային հասարակայնությունը, շեֆերը, ակումբի ու կարմիր անկյան ղեկավարությունն առաջին հերթին պետք և այնպես անեն, վոր գյուղի այդ կարևորագույն կուլտուրական ոջախները միանգամայն կուլտուրապես սարքավորվեն: Այս դեպքում ևս չպետք և հաշվել «մի կերպ յուր գնալու» և գյուղի հետամնաց սլայմաններին հարմարվելու տենդենցների հետ: Ակումբը հենց նրա համար և կազմակերպվում, վոր իր ամբողջ եյությամբ հաղթահարի գյուղական հետամնացությունը: Հենց ակումբի սարքավորումը, նրա կազմարասին, ինվենտարը, ամբողջ կահավորանքը պետք և ինքնըստինքյան մտցնեն մեր հետամնաց գյուղում քաղաքային կուլտուրայի և նոր կենցաղի տարրերը: Նրա համար հարկավոր չե, վոր ակումբն ունենա չքեղ կազմարասի, բայց անհրաժեշտ և, վոր նա ունենա վոչ թե մի կերպ սարքած, կոպիտ ու խախտու նստարաններ, ջարդվող սեղաններ, այլ միանգամայն վայելուչ, հղկած, ներկած, ամուր սեղաններ ու աթոռներ, պահարաններ, դարակներ, կախարաններ թե գրադարան—ընթերցարանի, հանգստի սենյակի և թե կարինետների համար: Դժվար չե յուրաքանչյուր առանձին դեպքում

հաշվել անհրաժեշտ կահկարասիքի քանակությունը: Հարկավոր ե միայն հաշվի առնել, վոր բոլոր դրքերը պետք ե տեղավորվեն պահարաններում ե դարակներում, ե չպետք ե լինի այնպիսի դեպք, վոր դրքերը թափվեն սեղանների, լուսամուտների ու հատակի վրա: Զի կարելի նաև թույլ տալ, վոր աթոռների պակասության պատճառով ընթերցարանի ու կարխնետների հաճախորդները վտռքի վրա կանգնեն կամ հեռանան: Ակումբի աշխատողները պետք ե ուշադրություն դարձնեն ակումբը խնամքով դարդարելու վրա: Հանդուտի սենյակը պիտի կահավորել մի առանձին ճաշակով ե հարմարություններով: Այստեղ խնդիրը վոչ այնքան այն ե, վոր միջոցները շատ լինեն, վորքան այն, վոր ակումբի վարիչը, նրա կուլտուրական ակտիվը սիրով վերբերվեն դեպի ակումբը, դեպի նրա բոլոր մասն խնդիրները: Լավ ընտրված պահանքները, հեղափոխական գործիչների լուսանկարները, կիսանդրիները, գեղարվեստորեն նկարված պատկերները, դուռնեղ, գեղարվեստորեն ձևավորված անկյունները, ցուցահանդեսները, պատի լրագրերը, կարմիր կտորի վրա գրված լողունդները, լուսե-լողունդները, վերջապես, ծաղիկները ե այլն, կարող են ե պետք ե ակումբը դարձնեն հանդուտի ե ուսուցման հարմար, դրավիչ մի վայր: Իսկ հարմարությունն ե գրավչությունը հաճախ վճռում են քաղլուս աշխատանքի հաջողությունը:

Հետևյալ մոմենտը, վորը կարևոր ե շեշտել, այդ ակումբը յերաժշտական գործիքներով ապահովելն ե: Ակումբը պետք ե ունենա ժողովրդական յերաժշտական գործիքների կոմպլեկտ,—թառ, քյամանչա, դհուլ, մանդալիններ, կիթառ, գարմոն: Աղմկոտ գործիքներ, ինչպիսին են զուռնան ու դուդուկը, չպետք ե ունենալ ակումբում:

Պարզապես վատ ե այն ակումբը, վորը չի ձգտում դաշնամուր ձեռք բերել: Պետք ե աշխատել, վոր մոտակա տարիներում մեր գյուղական ակումբները ձեռք բերեն նաև յեվրոպական յերաժշտական գործիքներ,—ջութակներ, ֆլեյտաններ, կլառնետներ: Այժմ վոչ միայն ակումբներին, այլ ե կարմիր անկյուններին միանգամայն մատչելի յե պատեֆոնի գնումը: Առանց լավ ընտրված թիթեղների կոմպլեկտ ունեցող պատեֆոնի դժվար ե նույնիսկ պատկերացնել շատ թեքիչ տանելի ակումբ: Ռադիո-ընդունարանը կոլեկտիվ ունկնդրության համար հանդիսանում ե ակումբի պարտադիր

պարագան: Ակումբն առանց ռազիոյի, այդ միւսնունքն է, թե
ընթերցարաննն առանց լրագրերի: Ռազիոն այժմ լավա-
զույն ազիտատորն է, պրոպագանդիստը, ուսուցիչն և ին-
ֆորմատորը, ազրոպրոպագանդիստն ու մասսաների գեղար-
վեստական դաստիարակութեան կազմակերպիչը: Ակումբը
պետք է լիովին պատասխանատու լինի իր սպաստրկած տե-
րիտորիայի, մանավանդ կարմիր անկյունների բոլոր ռազիո-
սպարատներին ամբողջականութեան և անընդհատ աշխա-
տանքի համար: Առանձնահատուկ ուշադրութեամբ պետք է
դարձիւր ազրոտեխնիկական կարիքներ և ակումբային այլ կա-
րիքներն և դադմական, հակաէրոնական, սանիտարական,
մոր և մանկան և այլ անկյունների սարքավորանքի վրա:
Նրանցից մի քանիսը, — ազրոտեխնիկականը, և կազմակա-
նը, — պիտի լինեն մշտական. մյուսները կարող են հերթա-
փոխվել յեթե չկան շինքեր նրանց մշտական տեղ հասկաց-
նելու համար: Այս դեպքում նրանք աշխատում են հերթով,
ակումբի որացուցային պլանով նրանց համար վորոշված
դրերում: Ավելի լավ է բոլորովին հրաժարվել այս կամ այն
անկյունը կազմակերպելուց, քան թե ունենալ խղճուկ, վատ
կահավորված անկյուններ: Անկյունները պետք է ունենան
անհրաժեշտ մատչելի ձեռնարկներ, գործիքներ, պարագա-
ներ, եքսպոնատներ, սլակատներ, սխեմաներ, դիագրամներ,
գրականութեան: Ակումբի ազրոտեխնիկական կարիքները պետք
է ունենա այն բոլորը, ինչ վոր անհրաժեշտ է կոլտնտեսա-
կաններին ազրոտեխնիկական գիտութեան և տեխնիկա սովորե-
լու համար: Իհարկէ այս բոլորը մի անգամից չի լինի, շատ
բան ձեռք է բերվում աստիճանաբար: Սակայն պետք է ունե-
նալ ակումբի սարքավորման ճիշտ պլան և վերջինս կատարել
համառութեամբ:

Ակումբի սարքավորման մասին լիակատար պատկերացում
ունենալու համար նրա մարիչը պետք է ծանոթանա ակումբային
հատուկ գրականութեան հետ, առաջավոր, որինակելի ա-
կումբների, փորձի ինչպէս նաև յուրաքանչյուր կարիքների և
անկյան կարիքների հետ: Այս հարցերի շուրջը գոյութեան
ունի բավական հարուստ գրականութեան

Ակումբի և կարմիր անկյան գեղավար որգանները

Ինչպէս վերևում ասվեց, գյուղական ակումբները դե-
կավարում են իրենց կցված մի շարք կարմիր անկյուններ և

կուլտիազմակերպիչներն է։ Ղեկավարողն ինքը, ակմբի վարիչն է կամ նրա ոգնականը։ Այստեղ պետք է խուսափել վորեն խնամակալությունից, վորը կարող է վորեն չափով սահմանափակել կարմիր անկյան ստեղծարար ինքնագործունեությունը։ Քաղաքական, հրահանգչական, մեթոդական դեկավարությունը չպետք է փոխարինվի հրամաններով։ Այդ դեկավարության բյուրոկրատացումից, զբաղանքաշրջակից խուսափելու համար, անհրաժեշտ չէ նույնիսկ արգելել ալկումբներին վորեն զբաղոր հրահանգներ ուղարկել կարմիր անկյուններին, կուլտիազմակերպիչներին և ընթերցողներին։ Հարկավոր է հրահանգել անձամբ, տեղերը մեկնելով, խորհրդակցություններ հրավիրելով և այլն։ Կարմիր անկյուններն ու կուլտ-կազմակերպիչները պետք է պահեն որագրեր, վորտեղ վարիչը յուրաքանչյուր անգամ այցելելիս պարտավոր է համառոտ գրել իր տված ցուցմունքները։ Հեռեկալ անգամ այցելելով, նա պետք է ստուգի այդ ցուցմունքների կատարումը և համապատասխան նշումներ անի կատարման, ինչպես և նրա վորակի մասին։ Քաղաքացուները պետք է սխալ տեմատիկաբար ստուգի այդ որագրերը և նշանակի ստուգման ամսաթիվը։

Տնտեսական-քաղաքական կարևորագույն կամպանիաների (գարնանացան, մշակում, քաղհան, բերքահավաք, գ. տ. մթերումներ, հարկային կամպանիա, փոխառություններ, հեղափոխական տոներ և այլն) նախորդակին գյուղական ալկումբը հրավիրում է կարմիր անկյունների վարիչներին, կուլտ-կազմակերպիչներին ու ընթերցողներին հավաքներ։ Սակայն այդպիսի հավաքներն ոգտակար է դումարել վոր միայն կամպանիաների առթիվ, այլ և աշխատանքի յեռամայակային ու ամսական պլանները քննելու, այս կամ այն մասնաշաղկան միջոցառումների հանրագումարները տալու, Կործի փոխանակության և աշխատանքի նոր մեթոդները քննելու համար։

Այդ հավաքներին ալմբի վարիչը տալիս է ցուցմունքներ, կազմակերպում է յուրատեսակ կուրս-կոնֆերենցիաներ։ Այստեղ, սակայն, հարկավոր է լավ հիշել, վոր այդպիսի հավաքների տևողությունը պետք է լինի մինիմալ. պարապմունքների համար վորոշված ժամերին կարմիր անկյուններին

բոլոր վարիչները, ընթերցողներն ու կուլտուրապահները պետք է լինեն իրենց տեղերում:)

Այնուամենայնիվ ստորին ցանցի ղեկավարման հիմնական մեթոդը հանդիսանում է հրահանգչի կամ ակումբի վարիչի մեկնումը տեղերը, կենդանի հրահանգման, աշխատանքի որինակների ցուցադրման, կազմակերպութուններին ողնեռու և այս կամ այն կոնկրետ միջոցառումը (կամպանիա, յերեկոներ, ղեկուցումներ, և այլն) կիրառելու համար: Այս կումբը ղեկավարում է մոչ միայն կարմիր անկույններն ու կուլտ-կազմակերպիչներին և ընթերցողներին, այլ և իր սպասարկած տերրիտորիայի բոլոր քաղաքահիմնարկները, — կինո, ռադիո, թատրոններ, լիկեայաններ և այլն, ում ել մոր նրանք պատկանեն: Քաղաքաշխատանքի ընազափառում, ակումբը հանդիսանում է շրջուսքաթնի լիազոր ներկայացուցիչը յենթաշրջանում: Այստեղից բխում են նրա իրավունքներն ու պարտականութունները:

ա) Ակմբի վարչութուն

Ակմբի աշխատանքը ղեկավարելու համար նրա լավագույն ակտիվիստներից ընտրվում է վարչութուն: Ընտրութունները տեղի յեն ունենում դյուլիսորհրդների կուլտսեկցիայի ղեկավարությամբ, դյուլական ընդհանուր ժողովներում: Ակմբի վարիչն, ըստ կանոնների, միևնույն ժամանակ հանդիսանում է ակմբի վարչության նախագահը: Նպատա-

1) Շրջուսքաթնը պաշտոնական փորոցամբ պետք է սահմանի ակումբների, կարմիր անկույնների, կուլտուրապահների, աշխատանքի ժամերը: Վորոշված ժամերին ակումբներն ու կարմիր անկույններն ինչ կերպ եւ լինի, պետք է բաց լինեն: Վոչ պաշտոնական գործուղումները, վոչ ակմբի վարիչի կամ կարմիր անկյան աշխատողի մասնակցութունը նիստերին, խորհրդակցութուններին, համագումարներին, վոչ ել նույնիսկ նրանց հիվանդութունը չեն կարող ակմբի կամ կարմիր անկյան թեկուղ մեկ ժամով փակելու պատճառ լինել: Այն բոլոր դեպքերում, յերբ իսկապես անհրաժեշտ է ակմբի ու կարմիր անկյան վարիչներին, կուլտուրապահերպի բացակայութունը նրանց պետք է փոխարինեն վազորոք նշանակված և դյուլիսորհրդի կուլտսեկցիայի կողմից հաստատված մարդիկ: Այս կանոնի ճշտվ պահպանման, այլ և ակումբների ու կարմիր անկույնների ամենորոյա գործնեյության համար ամբողջովին և խստորեն պատասխանատու յեն դյուլիսորհրդները:

կահարմար ե ակմբի վարչության մեջ մտցնել գյուղխորհրդի կուլտսեկցիայի նախագահին, կուսակցական ու կոմյենրիտական բլիշներին ներկայացուցիչներին, կուս-պրոպագանդիստներին, կուլտտեսության վարչության անդամին, վորը գեկովարում ե կուլտ-աշխատանքը, կլինո-կարմակերպչին, յեթև նա կո Վյուդում, գյուղատնտեսին, բժշկին, ուսուցչության ակտիվ ներկայացուցչին և անպայման ամենաակտիվ կուլտտեսականներին:

Կուլտտեսության վարչությունը կարող ե բաղկանալ 7-11 հոգուց: Յանկալի յե վարչության մեջ մտցնել խմբակներին լավագույն ղեկավարներին, գրադարանավետին, կուլտ-կազմակերպչին և այլն: Յեթե այս գեպքում վարչության կազմը մի փոքր կլայնանա, ասենք թե կհասնի մինչև 15 հոգու, գա այնքան ել վատ չե: Միայն թե այս գեպքում հարկավոր կլինի առանձնացնել լիազոր միջուկ, 5 հոգուց բաղկացած (վարչության նախագահություն), վորպեսզի շտապ հարցերը չհետաձգվեն մինչև ամբողջ վարչության հավաքվելը: Վարչությունը պետք ե հավաքվի ամսական մեկ անգամից վոչ ուշ: Նա պետք ե ջննի աշխատանքի ամսական պլանը, հաստատի կամպանիաների անցկացման պլանները, քննի շինարարության, սարքավորանքի և ակմբի այլ կազմակերպչական-տնտեսական հարցերը: Ակումբը և վոչ մի վերաքննիչ հանձնաժողով չպիտի ունենա: Նրա աշխատանքի վերաքննությունը, նրա հաշվետվությունների քննությունը, նախսերի ստուգումն և այլն, պարտավոր ե կատարել գյուղխորհրդի կուլտսեկցիան, իսկ յեթե ակումբը կուլտտեսային ե և ամբողջովին պահվում ե կուլտտեսության բյուջեյով, — ապա կուլտտեսության վերաստուգիչ հանձնաժողովը:

Այն հարցերը, վորոնք վերաբերում են աշխատանքի ձևերին ու մեթոդներին, ինչպես նաև կազմակերպչական կարևորագույն միջոցառումները, պետք ե ջննարկվեն ակմբի լայն ակտիվում: Վարչության նիստերին անպայման պիտի ներգրավել բոլոր կուլտկազմակերպիչներին և ընթերցողներին: Ոգտակար նիստերին կանչել ամենամոտիկ գյուղեօրի կարմիր անկյունների վարիչներին:

բ) Կարմիր անկյան խորհուրդ

Ճիշտ նույն սկզբունքով, ինչպես և ակմբի վարչությունը, ընտրվում է կարմիր անկյան խորհուրդը: Յեթե կարմիր անկյունն սպասարկում է առանձին գյուղխորհուրդ ունեցող գյուղ, ապա նա և՛ հաշվետու յե իր գյուղխորհրդին և ունեցող գյուղ, ապա նա և՛ հաշվետու յե իր գյուղխորհրդին: Կարմիր անկյան խորհրդին մեջ պետք է անպայման մտցնել բրիգադների կուլակազամակերպիչներին և բոլոր կարմիր ընթերցողներին: Խորհրդին մեջ կարող են մտնել 11-15 մարդ: Թե՛ ակմբի վարչությունը և թե՛ խորհուրդը պետք է ընտրել վոչ թե ակումբը և կարմիր անկյունը կազմակերպելիս, այլ միայն այն ժամանակ, յերբ յերևան կդառնա ինքը, կարմիր և կարմիր անկյան վարիչը կծանոթանան չրջուպատին, կծանոթանան հասարակական կազմակերպությունների աշխատանքի, կուտնտեսային ակտիվի հետ և այլն:

Ակմբի վարչության կամ կարմիր անկյան խորհրդին յուրաքանչյուր անգամ հենց առաջին նիստում պետք է ստանա աշխատանքի կոնկրետ ճակատամաս, հետադաշում, անկյան խորհրդին նիստերում հաշվետվություն տա իր կատարած աշխատանքի մասին: Խորհրդում չպիտի լինի և վոչ մի անդամ, վորր չունենա վորոշ բեռնվածություն: Վոչ վոք չպետք է պատիի համար ընտրվի խորհրդին մեջ: Խորհրդի անդամների միջև պարտականությունները բաշխելիս պետք է իհարկե աչքի առաջ ունենալ յուրաքանչյուր ընկերոջ ընդունակությունները, հակումներն ու ցանկությունները: Վոմանք խմբակներն են ղեկավարում, մյուսները—հանդատի կազմակերպումը, յերրորդը պատասխանատու յե ռադիոյի համար, չորրորդը—կարմիր անկյան սանտիարակտն գրության, յուսավորության ու վանելիքի, կանանց և յերիտառարդության մեջ կատարվող աշխատանքի համար և այլն:

Ակումբի և կարմիր անկյան աշխատանքի պլանը

Գյուղական ակումբն ու կարմիր անկյունը պետք է աշխատեն պլանով: Նրանք պետք է ունենան ամենորյա աշխատանքի կոնկրետ, ոպերատիվ պլան: Վերջինս կարող է կազմվել կարճ ժամանակվա, —մեկ ամսվա, գ.տ. աշխատանքի այս կամ այն ժամկետի համար: Սակայն նախքան աշխատ-

տանքի այգալիսի պլան կաղմելը պետք է անպայման ունենալ աշխատանքների տարեկան մոտավոր պլանը: Հաշվառակ դեպքում ակումբը կտարվի ընթացիկ կամպանիաներով և կմոտանա իր խնդիրները, — խորացնել քաղաքատիրակազմակերպության և կուլտուրական աշխատանքը: Պլանի կաղմելուն պետք է ղեկավարել լուրջ, մտածված: Պլանը վերջում է ակմբի գիրքը, նրա գործունեությունից ամբողջ ներքին բովանդակությունը: Ընդունված պլանը պիտի հատարվի ինչ կերպ էլ լինի: Ուրեմն պետք է ընդունել ռեալ, իրագործելի, ույժերին համապատասխան պլան: Սա բոլորովին չի նշանակում, թե պետք է գիտակցաբար ընդունել փոքրիկ, խղճուկ պլաններ, մի կողմ թողնել կարևոր խնդիրները և այլն: Վոչ մի դեպքում այդ չի կարելի անել: Պլանը պետք է ընդգրկի այն բոլոր կարևոր խնդիրները, վերոնց առաջադրում է ակումբին կյանքը, գործնական անհրաժեշտությունը: Պլանի ռեալ լինելու, կենսունակության լավագույն յերաշխիքն ակմբի ամբողջ կուլտուրական ակտիվի մասնակցությունն է նրա կաղմելուն:

Կարևոր է հիշել նաև մի սկզբունք. — պլանը պիտի լինի ճկուն, պիտի հնչուկությամբ վերակառուցվի: Պլանը գոյություն ունի նրա համար, վորպեսզի աշխատանքի մեջ չլինի սխառների բացակայություն, ցրվածություն, գործամոլություն և ապարդյուն աղմուկ: Առանց պլանի աշխատել բոլորովին անհնարին է: Սակայն պլանը քաղյուս աշխատողի համար չպիտի լինի մի ծանր բեռ, չղթա: Յեթե կյանքն առաջադրում է նոր, կարևոր խնդիրներ, ապա պլանը պետք է վերակառուցվի, նրա մեջ պետք է մտցվեն այդ խնդիրները: Յերբեմն հարկավոր է լինում լուրջ փոփոխություն յենթարկել պլանը և դրանից բոլորովին չպիտի վախենալ: Տարեկան պլանը միայն ընդհանուր ուղիներն է նշում: Ակմբի պլանը վորքան շատ կապված լինի կոլտնտեսությունից, գյուղխորհրդի, կուսքի ղի կոմյերիտությունից և գյուղի այլ հասարակական կաղմակերպությունների աշխատանքի պլանի հետ, այնքան նա կենսունակ, ոգտակար, արժեքավոր կլինի:

Նախքան պլանը շրջուսրաժնի, ՄՏԿ քաղքաժնի հաստատման ուղարկելը, նա պետք է ընդունվի ակմբի վարչության կողմից, պիտի ճննարկվի կոմքիշում, գյուղխորհրդում, կոլտնտեսություններում:

Պլանի կարևորագույն բաղկացուցիչ մասը հանդիսանում

ե կատարված աշխատանքի սխտեմատիկ հաշվառքը և սլանի ու նրա առանձին առաջադրությունների կատարման սխտեմատիկ ստուգումը: Ակմբի տարեկան, մոտավոր սլանը կազմվում և բոլոր խմբակների, կարկնետների, սեկցիաների սլանների հիման վրա: Միացնելով այդ սլաններն և կազմելով մեկ ընդհանուր սլան, ակմբի վարիչն առանձնացնում և ամբողջ ակմբի համար ընդհանուր խնդիրները, ճշտում և խմբակների սլանների ժամկետները և ապա այդ միացյալ սլանը դնում և ակմբի ակտիվի ըննարկման:

Յենթադրենք ակումբային աշխատանքի ամենահիմանական տեսակների հետևյալ կոպիտ սխեման—

I Քաղաքական պրոպագանդա

- 1) Քաղաքական խմբակներ:
 - ա) Լենինյան խմբակ:
 - բ) Ընթացիկ քաղաքականության խմբակներ:
- 2) Կարճատև (3-5 օր) դասընթացներ կոլտնտեսային ակտիվի քաղուսուցման համար:
- 3) Հեռակա քաղուսուցում:
- 4) Թեորետիկ դասախոսություններ ու ղեկուցումներ:
- 5) Քաղմարտեր:
- 6) Մարքս-լենինյան ուսման այլ տեսակներ:

II Մասնայական քաղաքական ագիտացիա

- 1) Կուսակցության ու կառավարության վորոշումներին մասսայականացում:
- 2) Կուսակցության համագումարներին, կոնֆերենցիաներին, կուս ղեկավար որդանների սլենումների, խորհրդների համագումարներին և Կենտգործկոմի նստաչրջանների վորոշումներին մասսայականացում:
- 3) Հեղափոխական որեր, տոներ, հորելյաններ:
 - ա) Լենինյան որեր:
 - բ) Փաբիզի կոմունա:
 - գ) Մայիս մեկ:
 - դ) Սահմանադրության օր:
 - յե) Հոկտեմբերի տարեդարձ:
 - զ) Հայաստանի խորհրդայնացման տարեդարձ:
 - ե) ԱնդրՖեդերացիայի տարեդարձ:

և ը) Մարտի 8-ը:

թ) Միջկերիտ որ:

4) Քաղաքական կարևորագույն դեպքեր արտասահմանում և ԽՍՀՄ-ում:

5) Սոցիալիստական շինարարությունը ԽՍՀՄ-ում և ԱՄՆ-ում:

6) Կարևորագույն տնտեսական-քաղաքական կամպանիաներ:

1) Գյուղատնտեսական.—

ա) Գարնանացան:

բ) Ցանքերի մշակում և քաղհան:

գ) Բերքահավաք:

դ) Աշնանացան:

յե) Ձմեռային գ. տ. աշխատանքներ, — ձմեռային առթ (°), հերկ և այլն:

2) Կոլտնտեսության յեկամուտների հաշվառք և բաշխում:

3) Գյուղատնտեսական մթերումներ.—

ա) Հացի պատրաստուիւր հանձնումը պետության:

բ) Կաթնամթերքների մթերում:

գ) Մսամթերումներ:

դ) Կաշու, բրդի և այլ հումքի մթերումներ:

յե) Բամբակի (ծխախոտի) հանձնում:

զ) Ուրիշ մթերումներ:

4) Հարկի կամպանիաներ.—

ա) Գյուղմիսահարկ:

բ) Ինքնահարկում:

գ) Կուլտ-հարկ:

5) Փոխառություններ:

6) Հաշվետու-վերընտրական կամպանիաներ.—

ա) Սոբհուրդների,

գ) Կոլտնտեսության,

դ) Կոոպերացիայի:

7) Տեղական կամպանիաներ, տասնորյակներ, միամսյակներ և այլն:

8) Քաղ-որեր:

III. Ակմբի կուլտ-կրթ. աշխատանքը.

1) Հանրակրթական աշխատանք.—

ա) Անդրադիտության վերացում:

բ) Կիսադրադիտության վերացում:

գ) Ինքնակրթության խմբակներ, — հաշվի, պատմության, աշխարհագրության, լիազորների և այլ առարկաների:

2) Ռադմական պրոպագանդա:

3) Հակակրոնական պրոպագանդա:

4) Սանիտարական լուսավորություն:

5) Ֆիզիկուլտուրա և սպորտ:

6) Աշխատանքը կանանց մեջ. — տնտեսություն, կար ու ձեռք, մանուկների խնամք և այլն:

IV. Ազրոտեխնիկական պրոպագանդա.

1) Դյուղատնտեսական խմբակներ. —

ա) Դաշտավարական:

բ) Ըստ առանձին կուլտուրաների, — հացահատիկային, բամբակի, կարտոֆիլի և այլն:

գ) Այգեգործական:

դ) Բանջարաբուծական:

յե) Մետաքսագործական:

զ) Թռչնաբուծական:

ե) Անասնապահական — խոշոր յեղջյուրավոր անասուններ:

ը) Անասնաբուժական խմբակ. —

Վոչխարաբուծություն:

Պտղաբուծություն:

Ձիաբուծություն:

Ճաղարաբուծություն և այլն:

2) Տեխնիկայի դեռտալների ուսումնասիրության դ. տ. խմբակներ.

ա) անասնապահների, հորթապահների, կթողների, ջրողների, խմբակներ:

բ) Դյուղամեքենաների, — տրակտորի, քանիչի, հնձիչի և այլ մեքենաների ուսումնասիրության խմբակներ:

3) Դյուղատնտ. արտադրության կազմակերպման խմբակներ:

- ա) Բրիգադիւններ:
 - բ) Ֆերմաների վարիչներ և այլն:
- 4) Կարճատև դասընթացներ:

ա) Ագրոտեխնիկայի առանձին հարցերի վերաբերյալ դասընթաց-կոնֆերենցիաներ:

բ) Փորձվածների առաջարկների քննարկում:

դ) Կոլտնտեսականների և կոլտնտեսուհիների արտադրական խորհրդակցություններ:

- 5) Մասսայական ագրոտեխնիկական պրոպագանդա:

ա) Պարտագիր ագրո-կանոնների մասսայականացում կոլտնտեսականների և կոլտնտեսուհիների մեջ:

բ) Առաջավոր կոլտնտեսությունների փորձի մասսայականացում:

դ) Նքսկուրսիաներ և այլն:

Սա մոտավոր, ակմբի առաջ դրված բոլոր խնդիրներն ու աշխատանքները չընդգրկող մի ցանկ է: Նրանից չպետք է յեղբակացնել, վոր ակումբն անպայման զբաղվելու յե այդ բոլոր հարցերով: Սակայն, վորոշելով իր խնդիրները, աշխատանքի մոտավոր ծավալը, վորը պայմանավորվում է յեղած կուլտուրական ուժերով ու միջոցներով, — ակումբը պետք է նախորդ կազմի հարցերի այսպիսի ընդհանուր սխեմա, կամ հարցացուցակ՝ պլանի համար, բաժանի այն ակմբային աշխատանքի բոլոր մասնակիցներին, վորպեսզի խմբակների, այս կամ այն աշխատանքի պլանը կազմելիս բոլորն ունենան մի ընդհանուր կանվա և վորպեսզի տարբերություններ, ճեղքեր չլինեն ակմբի ղանադան մասերի միջև: Առանց դրան կարող է այնպես պատահել, վոր այն ժամանակ, յերբ զբաղարան-ընթերցարանը, քաղխմբակները, պատի յրագիրը և այլն, պատրաստվում են յենթադրենք զարնանացանն անցկացնելու համար, գլուղատնտեսական խմբակի պլենումում չըված է բամբակի բերքահավաքման հարցը, կամ նման մի բան, վորը չի վերաբերում զարնանը: Ակմբի բոլոր խմբակներն առանց բացառության, բոլոր քաղլուս աշխատողները, ամբողջ կուլտակտիվն իրենց աշխատանքի պլանը կազմելիս, առանց թույլ աւալու, վոր տուժի իրենց խորացրած աշխատանքը, պետք է այնուամենայնիվ հաշվի առնեն մի հանգամանք. — կարևորագույն տնտեսա-քաղաքական կադպանիաները պահանջում են բոլորի մասնակցությունը, ընդհանուր

են բոլորի համար, ուստի պետք է կոնկրետ արտահայտութիւն գտնեն յուրաքանչյուր խմբակի պլանում:

Բոլոր խմբակներից, սեկտորներից (գրադարան, կինո, ռադիո, թատրոն, ագրոտեխնիկական կարքինետ, Պաշր-Ավիա քիմ, անաստվածներ և այլն) ստանալով նրանց պլանները (վորոնք պիտի կապակցված լինեն ակմբի աշխատանքի ընդհանուր սխեմային) և մշակելով դրանք (կրճատելով լրացնելով), ակումբի վարիչը կազմում է յեռամսյակային և շատ թեքիչ մոտավոր ճշտությամբ ամսական պլաններ: Հենց այստեղ էլ նա նշանակում է պլանի հիմնական կատարողներին, այս կամ այն պլանային միջոցառման մասնակցողներին (նշանակում են վոչ թե անհատ անձնավորութիւններ, այլ խմբակներ և սեկտորներ): Յուրաքանչյուր յեռամսյակի և այս կամ այն կամպանիայի նախորդակին ակումբը կազմում է աշխատանքի պլան: Այս պլանում արդեն նշվում են վոչ թե ընդհանուր խնդիրներ, որինակ,—

- 1) Գարնանացան,
- 2) Յանքերի մշակում,
- 3) Բերքահավաք և այլն,—

Այլ տվյալ ժամանակում մղվող ամեն մի կամպանիայի բոլոր մանրամասնութիւնները, բոլոր կարեորագույն խնդիրները: Յեւ պատեղ մատնանշվում են պլանի կատարման ձևերն ու յեղանակները, ինչպես նաև կոնկրետ կատարողները և ճիշտ ժամկետներն ըստ դեկադի որերի:

Յենթադրենք թե ակումբն իր պլանը կազմում է փետրվար ամսի համար: Հայտնի յե, վոր փետրվարը դարնանացանի նախապատրաստութիւյան վճռական ամիսն է: Ակմբի բոլոր խմբակները, չընդհատելով իրենց պլանով նախատեսված սխեմատիկ աշխատանքը (որինակ, ռադական խմբակը վորն ուսումնասիրում է հրաձգութիւնը, քաղաքական խմբակը, վորն ուսումնասիրում է Լենինի դմի այս կամ այն հարցը, անգրագիտութիւյան վերացման խմբակը վորն ունենում է իր սովորական պարապմունքները և այլն), մասնակցում են դարնանացանի նախապատրաստութիւյան: Կամպանիան չպետք է խտնւարի ուսուցման: Վերջինս չպիտի կտրի խմբակները սոցիալիստական շինարարութիւյան գործնական խնդիրներից: Քաղաքական խմբակը, վորն ուսումնասիրում է լենինի դմի հարցերը, կարող է ոգնել և պետք է ոգնի կոլտնտեսութիւյան ակտիվին՝ ուսումնասիրելու առաջիկա ցանքի խըն-

դիրները, նրա պլանը, ոգնի նրան՝ այդ գործնական խնդիրները կապակցելու հեղափոխության, սոցիալիզմի շինարարության ընդհանուր խնդիրներին, բարձրացնելու այդ ուսումնասիրությունը տեսական պատշաճ մակարդակի վրա, կազմակերպելու մասսաներին՝ պայքարելու պլանի կատարման համար:

Տնտեսական գործնական հարցերի ուսումնասիրությամբ ակտիվին ու մասսաներին սովորեցնել լենինիզմը: Ռազմական խմբակը պետք է ոգտագործի իր քիմիական գիտելիքները՝ հանքային պարարտացումների համար պրոպագանդ մղելու, գյուղատնտեսության վնասատուների ու մոլախոտների դեմ կռվելու համար: Հակակրոնական խմբակը պետք է պայքարի աղանդավորական, տերտերական, կուլակային պրովակացիաների դեմ, ինչպես և սնապաշտությունների դեմ յերկրագործության մեջ, վարի ու ցանքի պոպենական յեղանակների դեմ և այլն:

Ակմբի բոլոր խմբակներն առանց բացառության, քաղաքաշխատողները պետք է անխնա պայքար մղեն դասակարգային թշնամու մեքենայությունների դեմ, ցանքը և նրա նախապատրաստությունը վիժեցնելու փորձերի դեմ: Բոլորը պետք է հասկանան, վոր ցանքի համար մղվող պայքարն ամենից առաջ քաղաքական պայքար է: Յուրաքանչյուր աշխատանքի կոնկրետ պլան կազմելիս ակմբի վարիչը պետք է հաշի առնի թուր առկա ուժերն ու միջոցները: Պետք է պարզի, թե վո՞ր ուժերն ու միջոցները պիտի ոգտագործվեն դարնանացանի ժամանակ:

Թվենք (դարձյալ մոտավորապես, սխեմատիկ) հիմնական ուժերն ու միջոցները.—1) դրադարան-ընթերցարան, 2) կուլտկազմակերպիչ, 3) ընթերցողներ, 4) կինո, 5) ռադիո, 6) թատրոն, 7) անդրադիտության վերացման խմբակ, 8) դպրոց, 9) պիոներներ, 10) գրքատարներ, 11) խմբակներ—քաղաքական, գյուղատնտեսական, ռազմական, հակակրոնական և այլն,—12) պատի լրագիր, 13) ագիտատորներ և պրոպագանդիստ-դասախոսներ, դեկուցողներ:

Աշխատանքի ձևերը.—1) դեկուցումներ, դասախոսություններ, զրույցներ, 2) գրքերի ու լրագրերի ընթերցումներ, 3) բանավոր և կենդանի լրագիր, 4) յերեկույթներ, 5) քաղ-որեր, 6) պիեսներ, 7) ինսցենիրովկաներ, ագիտ-դատեր, քաղ-դատեր, 8) պլակատներ, 9) ագիտ- սայլեր:

Ունենալով այդպիսի ուշօթեր, միջոցներ, աշխատանքի
ձևեր, ակումբը կարող է բազմազան դործունեյություն ցույց
տալ, այնպես անել, վոր այդ դործունեյությունը ձանձրալի
ու «անալի» չլինի: Իհարկէ չպետք է ընկնել աշխատանքի
չափից դուրս շատ ձևերի հետեւից (ինչպես և չպետք է սահ-
մանափակել միայն հայտնի, շարուն ձևերով ու մեթոդնե-
րով, այլ պետք է փնտրել, ստեղծել աշխատանքի աշխույժ,
ճկուն, կենսական ձևեր), ըսյց հարկավոր է պարզապէս խու-
սափել միմիայն գեկուցումներ ու դասախոսություններ կազ-
մակերպելուց:

Հիմա արդեն ակմբի վարիչի համար դժվար չի լինի վո-
րոշել, թե ո՞վ, ի՞նչպէս և ի՞նչ ձևերով պիտի իրադործի վար-
նանացանի նախապատրաստութեան փետրվարյան սլանի
հետևյալ հարցերը. —

6) Կրօնամեհութեան արտադրական ըրիւ-
թանքները պէշները:

Արտադրական խաբէրդակցութեան, պատի
լրացիկ խմբ. կոլեկ. և դ. տ. խմբակներէ
մասնակցութեամբ:

9) Յանքի նախադատարանութեան անհտ.
տառնան անկառնութիւն:

Յերեկութիւն: Հեղափոխական բեմադրու-
թեան: Կադականութիւն որեւորեւէ մեհաւոր-
տեաններէ յետեւ: Գանձերն պատրաստ վիճե-
լու, մասին հարցադրութեամբ: Մերկացնել կու-
լակներին ու յենթականութեան:

Յուսց ասլ կոնկրետ կատարողներին:

10) Հանքային պարտադատարաններէ մասին:

Փորձակածներէ պատմականներ կամ ընթեր-
ցում:

11) Աղբի. ու մոխրի մասին:

Կենդանի լրացիկ, չատուղեաներ, քաղ.
դարակցութիւն:

12) Սոցալցութեան ցանցի և նրա նախա-
դատարանութեան ժամանակ:

Յերեկութիւն, բեմադրութեան, կենդանի
լրացիկ, յետեւ: Բնութեան 15-20 բաղն:

13) Քաղ. ք. (մեր դարի պատրաստու-
թեան ցանցին) — դատարանութեան պաշտոնը
ցանցի նախադատարանութեան շուրջը:

Հարցներ և պատարաններ յերեկու:
Քաղ. դատ ծուլի, կուլակի պաշտոնի վրա:

Կոնկրետ ցուց ասլ կատարողներին:

Այս պլանին պետք է ավելացնել նաև յերկու սյունյակ—
կատարման ժամկետները և նշումներ կատարման մասին։
Սրանով չի սահմանափակվում ակմբի ամբողջ փետրվարյան
աշխատանքը։ Չպետք է մոռանալ, Վոր ակումբը պարտավոր
է սպասարկել մոտակա գյուղերը, նրանց կարմիր անկյուն-
ները և ոգնել նրանց կուլտ-կադմակերպչներին։ Այս պատ-
ճառով պլանում պետք է նախատեսվի ակմբի վարիչի, ագի-
տատորների, ագիտ-խմբակների ու ագիտ-սայլերի մեկնումը
գետի գյուղերը և շրջիկ-կինոյի մարշրուտը և այլն։

Գարնանացյանի կամպանիայի սկզբից, հենց Վոր գյու-
ղացիները դուրս են գալիս ցանքի, ակմբի ու կարմիր անկ-
յան աշխատանքի ծանրության կենտրոնը փոխադրվում է
գաղտերը։ Յեվ այդ շարունակվում է մինչև ձմեռ։ Ակմբի
ներսում աշխատանքը բոլորովին չի դադարում, Վախկեն-
բի պարապմունքները շարունակվում են իրենց կարգով։ Սա-
կայն ակումբը դառնում է մի շտաբ, Վորը ղեկավարում է
բրիգադներում, հոդամասերում, արտավայրերում ցրված
քաղաքաշխատողների ամբողջ բանակը։ Քաղաքաշխա-
տանքի ամառային ձևերն աչքի յեն ընկնում իրենց ճկունու-
թյամբ ու աշխուժությամբ։ Դաշտային աշխատանքների
շրջանում ժամանակ չկա կարգալ մեծ բրոշյուրներ ու գրքեր,
ժամանակ չկա նույնիսկ ուղադրությամբ հետևել լրագրե-
րին, կամ դասախոսություններ ու յերկար գրույցներ լսել։
Իայց և այնպես կարգալ հարկավոր է, դեպքերին իրազեկ
լինելն անհրաժեշտ։ Յեվ ահա ակումբն ընդառաջ է գնում
մինչև կոկորդներն զբաղված ցանվորներին, ծավալելով աշ-
խատանքի այնպիսի ձևերն, ինչպիսին են՝ բարձրաձայն ըն-
թերցումները, թուղցիկ գրույցները, դաշտային լրագրերը,
բանավոր ու կենդանի լրագրերը, բեմադրությունները և
այլն։ Դաշտ է փոխադրվում յերաժիշտների, դրամախմբակի,
Ֆիդելուտուրիկների և այլն աշխատանքը։ Դաշտերում քաղ-
աքաշխատանքը կատարվում է գլխավորապես ընդմիջում-
ներին, ցանվորների հանգստի ժամանակ։

Այստեղ շոշափված բոլոր հարցերի մասին գոյություն
ունի մասսայական քաղաքական ու մեթոդական գրականու-
թյուն։ Պլանի յուրաքանչյուր բաժինը կամ այս կամ այն
կամպանիան սպասարկելու պլանը կազմելիս, ակմբային աշ-
խատողները պետք է լավ ուսումնասիրեն այդ գրականու-
թյունը։ Այսպես, որինակ, գյուղատնտեսական բոլոր կամ-

պանիրաների վերաբերյալ կան մեթոդական բրոշյուրներ, իսկ մյուս կամպանիաները բաժնական լայն չափով լուսարանվում են մամուլում:

Կազմելով կամպանիայի աշխատանքային պլանը, կամ ումսական աշխատանքի պլանը, ակմբի վարիչը հետադաշում կազմում և ակմբի և իր ղեկավարութան տակ դռնվող բոլոր աշխատողների դործունեյության ծրագիրը ամեն որվա համար: Ակմբի որակյան ծրագիրը դրվում և արհիչի կամ հայտարարության ձևով և փակցվում և աչքի ընկնող տեղում: Յուրաքանչյուր կուլտիւղմակերպիչ և ընթերցող յերեկոյան ուսաշաղկրություն և ստանում ակմբի վարիչից՝ հետևյալ որվա համար: Յուրաքանչյուր խմբակի, կուլտ-կազմակերպիչ, ընթերցող, դրագարան, տնդեկատու սեղան, մի խոսքով, ակմբի բոլոր աշխատանքները պահում են իրենց աշխատանքի որագիրը: Ակմբի վարիչը կամ նրա ունականը պահում են ամբողջ ակմբի որագիրը, վորտեղ համառոտ-դրանցում են ակմբի ամենորյա աշխատանքները: Առանց որագրի անկարելի յե հաշվի առնել ակմբի աշխատանքն, անկարելի յե հաշվետություն տալ, հանրագումարել կատարված աշխատանքը, հետևապես անկարելի յե ճիշտ պլանավորել ակմբի դործունեյությունը:

Քաղլուս աշխատանքի միասնական պլանը շրջանում և գյուղում

Շրջանում և գյուղում միայն սոցկուլտուրայի տները, տիւմբներն ու կորմիր անկյունները չեն, վոր քաղլուս աշխատանք են կատարում: Նրանք մենակ չեյին ել կարողանա իրենց ուսերին առնել այդ բոլոր ընդարձակ խնդիրները: Քաղլուսաշխատանքով այս կամ այն չափով զբաղվում են նաև մի շարք կազմակերպություններ և հիմնարկներ, — կուսակցությունը, կոմյերիտիությունը, արհմիությունները, չեֆերը, դպրոցները, կոոպերացիան, պատգամավորուհիների ժողովները, ժողլուսավորության ակտեմից դուրս դռնվող թատրոնները, կինոները և այլն:

Այժմ մասսայական լայն քաղ-դատարակչական աշխատանք են կատարում և ագրոտեխնիկական պրոպագանդ, մղում ՄՏԿ-ները, շրջանային հողվարչությունները, խորհրտանսությունները:

Այդ բոլոր կազմակերպությունները պրոպագանդայի և

ազիտացիայի համար հոկայական ուժեր ու միջոցներ են ծախսում և յեթե նրանց աշխատանքները չհամաձայնեցվեն մեկ-մեկու հետ, յեթե չկապակցվեն նրանց պլանները, ապա այդ ուժերն ու միջոցները հաճախ կլինեն ջրատված, կծախսվեն աննպատակահարմար: Այս պատճառով միանգամայն անհրաժեշտ է ունենալ շրջանի ու դյուղի քաղյուս աշխատանքի միասնական պլաններ: Դեռ կուսակցության XIII համաժողովարը մատնանշեց, վոր «այն, ինչ վոր այժմ արվում է դյուղի քաղյուս աշխատանքի ուղղությամբ, չափազանց քիչ է և այդ աշխատանքը կատարվում է խիստ անպլանաչափ ու հաճախ սակավ նպատակահարմար: Ույժերն ու միջոցները ջրատված են, ցրված և այդ պատճառով քիչ արդյունքներ են տալիս, քան կարող եր լինել, յեթե դյուլթյուն ունենար մի ընդհանուր պլան»:

Այնտեղ, վորտեղ կան սոցիալիստական կուլտուրայի տներ, քաղյուսաշխատանքի միասնական շրջանային պլանի կազմելն ընկնում է նրանց վրա: Յենթաշրջանում միասնական պլանը կազմում է ակումբը: Քաղյուսաշխատանք կատարող կազմակերպություններից յուրաքանչյուրը պետք է ունենա իր պլանն այդ աշխատանքի համար: Նա չի կարող աշխատել առանց պլանի, պատահաբար, ինքնահոսով: Ակումբը հավաքում է այդ բոլոր պլանները, ուշադրությամբ ուսումնասիրում է, համաձայնեցնում: Առանց դրան հաճախ այնպես է պատահում, վոր մի շարք կազմակերպություններ զեկուցումներ են ծրագրում միևնույն թեմայի շուրջը, կամ միևնույն ժամանակ ստուգատեսներ ու տասնորյակներ են անցկացնում բոլորովին միատեսակ խնդիրների շուրջը, իսկ մյուս զեկուցումների ու գործերի համար ույժերը չեն բավարկանում:

Միասնական պլանը վերացնում է պարալելիզմը: Սակայն այդ պլանը բոլորովին չպիտի դիմադուրկ անի կազմակերպությունները, վերացնի նրանց ոպերատիվ աշխատանքի ինքնուրույնութունը: Ընդհակառակը, յուրաքանչյուր կազմակերպություն լիակատար չափով պատասխանատու յե միասնական պլանի իր բաժին աշխատանքի համար և այն կատարում է միանգամայն ինքնուրույն կերպով: Միասնական պլանը միայն ոգնում է կազմակերպությունների միջև աշխատանքի ճիշտ բաշխելուն, ույժերի ու միջոցների խնայողությանը: Միասնական պլանը նույնպես կազմվում է մեկ

տարվա (մոտավոր պլան, վորի փոխարեն կարելի յե մտցնել ակմբի և կաղմակերպություններէ միջև կնքվելիք պայմանագրերի սխտեմը) համար, ինչպես և յեռամսյակի կամ հերթական ագիտ-կամ պանիայի համար (աշխատանքային պլան)։ Այս պլաններում, ինչպես և ակմբի պլանում, մասնաճամբան տրվում և աշխատանքների բովանդակությունը, նրանց կատարման ձևերը, ժամկետները, մատնանշվում են կատարողները և կատարումը։ Ակումբներն իրենց մշակած յեռամսյակային միասնական պլանները յեռամսյակի սկզբից 10 որ առաջ ուղարկում են շրջութարաժնի և ՄՏԿ քաղաքաժնի հաստատության։

Ակմբի կուլտուրական ակտիվը և աշխատանքը նրա հետ

Ակմբի առաջ դրված հսկայական խնդիրները, բոլոր այն հարցերը, վոր մենք համարումակի շոշափեցինք նախորդ դրութեններում, չեն կարող ընդգրկվել ու լուծվել միմիայն ակմբի հասարակային աշխատողների ուժերով։ Եթե անդամ նկատի ունենանք նաև սոցհամատեղության կարգով աշխատողներին։ Թվում ե, թե ինքնըստինքյան պարզ ե, վոր ակմբի ու կարմիր անկյան քաղլուսաշխատանքներին պետք ե ներգրավվին դեռևի բոլոր կուլտուրական ուժերը, վորոնք մի վորեկե չափով կարող են ոգտադործվել մասսայական կուլտուրա-դատարակչական աշխատանքի համար։ Ակումբն և կարմիր անկյունը պետք ե իրենց շուրջը համախմբեն բոլոր առաջավոր, դասակարգայնորեն ստուգված, կոտնտեսային դործին հավատարիմ կուլտուրական ուժերը և նրանցից կաղմակերպեն թեկուզ և փոքր, բայց ուժեղ կուլտուրական հեղափոխության դործին հավատարիմ ակտիվիստների կուլտ Ֆրոնտի ենտուղիաստների միջուկ, նրանց միջոցով կապվեն մասսաների հետ, կաղմակերպեն կուլտ-ակտիվի միջոցով իրենց քաղաքական աղեկեցության, դիտելիքների, կուլտուրայի տարածման մի հզոր սխտեմ։

Սակայն կուլտուրական ակտիվի նշանակության այդ ըմբռնումը, այդ ակտիվը խմբելու, դաստիարակելու, աճեցնելու ցանկությունն ու կարողությունը մինչև այժմ բացակայել ե մեր խրճիթ-ընթերցարաններում և այլ քաղլուս հիմնարկներում։ Յեվ համարյա թե հենց այդ ե յեղել դիսավոր պատճառը, վոր մեր խրճիթ-ընթերցարանները հետ են մնացել, չեն կարողացել կապվել մասսաներին, ոգտակար լինել

նրանց համար: Կուլտուրական ակտիվը, վորն ընտրվում է
 կոլտնտեսականներից, առաջավորներից, կոլտնտեսային շի-
 նարարության հարմածայիններից, հարկավոր ե ակմբին վոչ
 միայն իրրե ոգնական՝ քաղլուսաշխատանքի կոնկրետ
 խնդիրներն իրադործելու համար, այլ գլխավորապես այն
 նպատակով, վոր ամբողջ ակմբային աշխատանքը կապվի
 քաղաքական ու տնտեսական գործնական խնդիրների հետ, վո-
 բոնք գրված են գյուղի ու կոլտնտեսության առաջ, վոր այդ
 աշխատանքը չլինի մտացածին, առարկայազուրկ, ոգից
 կախված, այլ պարզ որինակներով կարողանա ցույց տալ,
 թե ինչպես պիտի սոցիալիզմ կառուցել: Առանց այդ մասսա-
 ների առաջավորների՝ կոլտնտեսակալի միջոցներով մասսա-
 ների հետ ալգալիսի կենդանի կապ պահելու, ակումբը չի կա-
 բող կատարել իր հիմնական խնդիրը—լինել կոմունիզմի
 պրոպագանդայի պետական որդան,—քանի վոր «առանց աշ-
 խատանքի, առանց պայքարի, կոմունիստական բրոշյուրնե-
 րից ու յերկերից քաղած կոմունիզմի գրքային գիտությունը
 բոլորովին վաչինչ չարժե» (Լենին):

Կոլտնտեսային ակտիվի դաստիարակությունը ակմբի
 կառնորագույն խնդիրն է:

Ըստ եյության ակմբի ամենհիմնական, ամենակարե-
 վոր խնդիրն այն է, վոր ոգնի կուտակցությանը հայտնա-
 բերելու, ստեղծելու, դաստիարակելու կոլտնտեսային ակ-
 տիվը հնարվածային կոլտնտեսականներից, սոցիալիստական
 մրցության մասնակիցներից, բրդագիրներից և այլն և ակ-
 տիվի շուրջը համախմբելու կոլտնտեսականների և աշխատա-
 վոր մենատնտեսների ամբողջ մասսան, ակտիվի ոգնությամբ
 իրադործելու մասսաների սոցիալիստական մերսդաստիա-
 րակությունը: Հենց այդ կոլտնտեսային ակտիվն է, վորը պի-
 տի դառնա ակմբի կուլտուրական ակտիվ: Շատ քաղլուշաշխա-
 տողներ մինչև այժմ դեռ չեն հասկացել, վոր գյուղում կա-
 տարվող տեղաշարժերը, գյուղի կոլեկտիվացումը փոխել են
 նաև կուլտուրական ակտիվի հին հասկացողությունը: Առաջ
 կուլտուրական ակտիվ պսելով հասկանում էյին միայն գյու-
 դական վորակյալ խնոելիզենցիային, —գյուղատնտեսին,
 բժշկին, անասնաբույժին, ուսուցչին, իրճիթվարին և այլն: Ն-
 րանք այժմ ել հանդիսանում են և պետք ե լինեն ակմբի
 կուլտուրական ակտիվի կորիզը, բայց միայն նրանցով չի
 սպառվում կուլտուրական ակտիվի հասկացողությունը:

կուլտուրական ակտիվ—գրանք նոր կուլտուրայի, նոր կեն-
ցադի, աշխատանքի սոցիալիստական մեթոդների, բոլշևիկ-
յան կուլտետեսուլթյան, սոցիալիստական հասարակության
համար պայքարողներ են, մարտիկները: Ուստի կուսակցա-
կան—կամ յերտական ակտիվը, կուլտետեսային ակտիվը,
կուլտետեսային դաշտերի առաջադրները,—հանդիսանում են
կուլտուրական ֆրոնտի լավագույն հարվածայինները: Նրան-
ցից շատերը թերևս չունեն կուլտուրական աշխատանքի ու-
նակություններ, թերևս բավականաչափ զբաղետ չեն, կուլ-
տուրական չեն, բայց ակմբի ամբողջ խնդիրը հենց այն է,
վոր դաստիարակել նրանց, բարձրացնել նրանց կուլտուրական
մակարդակը, զաղափարապես դիմել նրանց և դարձնել կուլ-
տուրական հեղափոխության կուլտուրական մարտիկներ:

Իդուր չե, վոր ընկ. Ստալինն ասում եր.—

«Գյուղացի—ագիտատրմերը հանդիսանում են կուլտետես-
ային շարժման գարմանալի ագիտատրմեր, քանի վոր
նրանք այնպիսի ապացույցներ կգտնեն հոգուտ կուլտետեսու-
րյունների, հասկանալի և ընդունելի գյուղացիների հիմնա-
կան մասնայի համար, վորոնց մասին մեմք, վորակյալ քայլ-
շնվիկներս, յերազել անգամ չեն կարող»:

Յեթե կուլտետեսային ակտիվը հանդիսանում է այն լա-
վագույն պահեստը, վորտեղից ակումբը պետք է ստանա իր
կուլտուրական բանակը,—ադիտատրներին, գյուղթղթա-
կիցներին, կուլտ—կադմակերպիչներին, ընթերցողներին, մի
խոսքով, իր լավագույն ողնականներին մասսայական քաղ-
լուս աշխատանքների մեջ,—ապա նա պիտի աշխատի այդ
ակտիվի հետ, սովորեցնել, պատրաստել նրան: Աշխատել կուլ-
տետեսային ակտիվի հետ, նշանակում է միևնույն ժամա-
նակ աշխատել կուլտուրական ակտիվի հետ: Սակայն կան
նաև հատուկ խնդիրներ—կուլտուրական ակտիվի հատուկ
պատրաստությունը քաղլուս աշխատանքի համար, դա քաղ-
լուս աշխատանքի տեխնիկային տիրապետելն է: Ակումբն իր
գյուղթղթակիցների, ընթերցողների, կուլտ կադմակերպիչ-
ների և այլ քաղլուս աշխատողների համար պետք է կադմա-
կերպի յոխտեմատիկ դասուցում խմբակներում,
հեռակա դասընթացներում, դասընթացը—կոնֆերենցիա-
ներում և ամենորյա գործնական կյանքում: Իր շուրջը հա-
մախմբելով կուլտուրական ակտիվին, ակումբը պետք է նրա

մեջ ճիշտ բաժանի աշխատանքները, հմտությամբ ոգտա-
գործի: Ակմբի այն ակտիվիստը, վորը չի կատարում վորո-
շակի աշխատանք, վորն ակմբի աշխատանքներին մասնակ-
ցում ե պատահարաբ, և վոչ թե սխառեմատիկորեն, — եյապես
ակտիվիստ չե: Ակումբը պետք ե ուշադրությամբ ուսում-
նասիրի իր յուրաքանչյուր ակտիվիստին, հայտնաբերի նրա
ընդունակությունները, հարկավոր ընթացք տա նրանց, հե-
տեի ակտիվիստի առաջադիմության, ոգնի նրան:

Ակումբը պետք ե զգուշանա ակտիվի ձեւական ընտրու-
թյունից, չ'առաջնորդվի սրա կամ 'բա դրամած սրշտոնով և
այլն: Ակտիվի ընտրության դործում նա պետք ե ցուցարե-
րի հեղափոխական — դասակարգային մեծ զգոնություն, վոր-
պեսդի թույլ չտա, վոր դասակարգային թշնամին խցկվի
կուլտակտիվի շարքերը՝ իդեոլոգիական ֆրոնտում քայքայիչ
աշխատանք կատարելու համար:

Ակմբի կուլտուրական ակտիվը պետք ե դաստիարակել
այնպես, վոր նա լինի միաձուլած, կարգապահ մի բանակ,
վորն աշխատում ե ճշտությամբ, հարվածայնորեն և որինա-
կելի:

Կարելի յե յերեւակայել, թե վորքան անհրաժեշտ կլինի
ակմբի ագիտացիան՝ կուլտնտեսության մեջ սոցիալիստական
աշխատանքի, յերկաթյա դիսցիպլինայի, հարվածայնու-
թյան համար, — յեթե նա իր ակտիվի հետ վատ ե աշխատում,
յեթե նա միժեցնում ե պլանները և յեթե նրանում բացակա-
յում ե աշխատանքի դիսցիպլինան: Այդպիսի ակմբի ագի-
տացիայի վրա կծիծաղեն: Ակումբը պետք ե ագիտացիա մղի
իր որինակով, իր դործով:

Ակումբը — սոցմրցման կազմակերպիչ

Պրոպագանդայի և ագիտացիայի կարևորագույն մեթո-
դը, ինչպես հայանի յե, հանդիսանում ե սոցմրցումը: Յեթե
քաղյուռ աշխատանքի արդյուքները մասին կարելի յե դատել
տնտեսական շինարարության հաջողություններով, ապա սո-
ցիալիստական մրցությունը, — վորը հարվածայնության
կազմակերպման, աշխատանքի արտադրողականության
բարձրացման, տնտեսական շինարարության հաջողություն-
ների ապահովման ամենանահրաժեշտ լծակն ե, — պետք ե
դառնա ամբողջ ակմբային աշխատանքի հիմնական մեթոդը:

իսկ այդ աշխատանքի կազմակերպումը, — նրա հիմնական ու կարևորագույն խնդիրը:

Ակումբը պիտի լինի սոցիալիստական մրցության ազդակողը, նրա կազմակերպիչը:

Բայց, վերապահի ակումբն ունենա այդ իրավունքը, նա իր ներսում պետք է ծավալի և պատշաճ բարձրության վրա դնի սոցիալիստական մրցությունը բոլոր կուլտ-աշխատողներին, խմբակներին, ընթերցողներին, կուլտ-կազմակերպիչներին, դրժատարներին, ամբողջ կուլտուրական ակտիվի միջև: Բայց դրանից, ակումբը պետք է սոցիալիստական մրցության մեջ մտնի մյուս գյուղական, խորհրտոսային, ՄՏԿ-կամ բանվորական ակմբների հետ: Ակմբի առջև դրված կուլտուր-քաղաքական խնդիրների լավագույն կատարման համար ձեռնարկված սոցիալիստական մրցությունը մի հիտ-նալի միջոց է կուլտուրական ակտիվի դաստիարակման համար:

Վերևում մենք արդեն մի քանի անգամ շեշտել ենք, թե գյուղում քաղյուս աշխատանքի աթմյան ետապը բնորոշվում է նրանով, վոր այդ աշխատանքը վճռականապես փոխադրվում է մասսաների մեջ, արտադրություն, կոլտնտեսության արտադրական բրիգադը: Այստեղից ել պետք է յեզրակացնել, վոր հենց արտադրական բրիգադներում պետք է առաջ քաշվի, կազմակերպվի և գործի լծվի կուլտուրական ակտիվը: Արտադրական բրիգադների մրցության բոլոր պայմանագրերում պետք է մտցնել կուլտուրական հարցերի վերաբերյալ կետեր, — քաղուսուցման լավագույն կազմակերպման, ագրոտեխնիկայի տիրապետման, լրագրերի բաժանորդագրության, գրքեր կարգալու մասին և այլն:

Կարելի յե ուղղակի ասել, վոր ակմբային որինակելի աշխատանքի լավագույն չափանիշը հանդիսանում է հարվածայնության և սոցլրցմամ մասսայական վերելքը: Այդ գործի խթանողը, կազմակերպիչը և ղեկավարը դառնալու համար ակումբը պետք է իրադեկ լինի կոլտնտեսային էջանքի բոլոր հարցերին, գիտենա կոլեկտիվ տնտեսության բոլոր մանրամասնությունները, աչալուրջ հետևի ամբողջ կոլտնտեսության, նրա յուրաքանչյուր բրգադի, ողակի յուրաքանչյուր քայլին: Պետք է գիտենա յուրաքանչյուր հարվածայինին և հետ մնացողին, վորովհետև «սոցիալիստական մրցությունն ասում է, վումանք աշխատում են վատ, վումանք

լավ, վոճանք եւ ավելի լավ. հասիր լավագույններին և հա-
ջողեցրու ընդհանուր վերելքը» (Ստալին) :

Մոցիալիստական մրցության պայմանագրերը պետք է
լինեն կոնկրետ: Նրանք հանդիսանում են կարևորագույն ու-
պերատիվ փաստաթուղթ կոլտնտեսությունում և բրիգա-
դում և նրանց կատարումը պետք է սխտեմատիկաբար
ստուգվի ամբողջ կոլտնտեսային ակտիվի ողնությամբ: Յու-
րաքանչյուր գյուղատնտեսական մեծ կամպանիայի նախոր-
յակին ակումբը կոլտնտեսային ակտիվի և կոլտնտեսության
ժողովներում պետք է քննարկման դնի գործնական հարցե-
րը, սոցմրցման պայմանագրի կնքումը բրիգադի մեջ, բրի-
գադների ու կոլտնտեսությունների միջև, գարնանացանը,
դաշտերի մշակումն ու բերքահավաքն անցկացնելու համար:
Բոլոր պայմանագրերում ամենակարևոր կետերը պիտի լի-
նեն՝ արտադրանքի նորմաները, նրա վերակը, մեքենաների
ու լծկանների խնամքը, գիտելիքի նախի ամրապնդումը, հա-
սարակական սեփականության պահպանությունն և ազդածի-
ջոցառումները:

Կոմյերիտականները—կուլտարական բանակի սոաջավոր-
ներ.

«Սովորեցե՛ք բայլելիղմը և առաջնորդեցե՛ք տա-
տանվողներին»: (Ստալին)

Հայտնի չե, վոր կուսակցությունն իր լավագույն ողնա-
կանին, — Կոմյերիտիությանն առանձնապես ակտիվ դեր է
վերապահում գյուղում հարվածայնության և սոցմրցման ու-
րիշ ձևերի ծավալման, կոլտնտեսությունների կազմակերպ-
չական-տնտեսական ամրապնդման, նրանց բայլելիկացման
գործում: Հայտնի չե նաև, վոր հենց կոմյերիտականները
պետք է մշտական դեր խաղան յերկրագործության անշարժ
հետամնաց պապենական մեթոդների հաղթահարման և կոլ-
տնտեսային գյուղում ազդունովական գիտությունն ու տեխ-
նիկան մտցնելու ընդերման գործում: Այդ նրանք են, բարձր
բերքի գերքերը, մոլախոտերի և գյուղատնտեսության մշա-
սատուների վոխերիմ թշնամիները, բերբիության վարպետ-
ները: Կուսակցության կողմից իր վրա դրված խնդիրներն
իրագործելու համար Կոմյերիտիությունը քաղուս աշխա-
տանքն ու նրա կենտրոնը, — գյուղական ակումբը, — պետք է
դարձնի իր հենարանը, իր անվրեպ ու հզոր դինքը, միևնույն

Ժամանակ իր դպրոցը, վորտեղ նա պետք է սովորի և սով-
րեցնի:

Այնուհետ, յեռանդուն յերիտասարդությունը պետք է
դառնա ակմբի հոգին, նրա կյանքի մեջ դվարթություն,
կենսութան խաղալիք, մարտական-հեղափոխական վոգի, աշ-
խատանքի ու նախքարի ենտուլիստիկ և դիտության մեծ,
անհաղ ծարավ մտցնի: Այնուհետ չվերածելով յերիտակմբի,
վո՞չ մի դեպքում թույլ չտալով, վոր յերիտասարդության
չախաղանց կայտառ, կենսութան մասը վտարի հասակավոր
դյուրացիներին, վորոնք հանդիսանում են դյուրի հասարա-
կական-քաղաքական կյանքն ստեղծողները, — կոմյերիտ-
մությունն ակմբի կուլտուրական ակտիվին պիտի տա իր լա
վազույն ուժերը, աշխատի ակմբային կյանքում ներգրավել
կոլանտեսականները և աշխատավոր մենատնտեսները լայն
մասսաներին:

Վերջի վերջո կարելի չե համարձակ ասել, վոր ակմբի
գործնելության դրության հիման վրա կարելի չե դատել
կոմյերիտական կազմակերպության աշխատանքի դրության
ու վորակի մասին: Կոմյերիտմությունը պետք է ակտիվ մաս
նակցի ակմբային ամբողջ քաղաքական-դաստիարակչական և
կուլտիլթական աշխատանքին: Դժվար է մատնանել աշխա-
տանքի մի վորևէ ճակատամ, վորտեղ կոմյերիտականները
պարտավոր չլինեն դտնվել առաջին շարքերում: Հավանորեն
լավագույն ընթերցողները կլինեն կոմյերիտականները: Գրքա-
տարները, գրքի բարեկամները, դիտական ու քաղաքական
դիտելիքները մասսաների մեջ փոխադրողները, ընդհանրա-
պես, ամենուրեք կոմյերիտականներն են:

Կոմյերիտականներն են, վոր պայքարում են առողջ
կյանքի, ֆիզիկական կուլտուրայի, խելացի հանդստի,
պրոլետարական սպորտի համար:

Կոմյերիտականները մատնչող անաստվածների առաջա-
վոր ջոկատն են: Կոմյերիտականները պետք է լինեն ագրո-
տիխնիկական ուսուցման հարվածայիններ, միևնույն ժամա-
նակ լավագույն մասսավիկ — ագրոպրոպագանդիստներ: Նը-
րանք ամենատոկուն, ամենակայտառ ագիտատորներն են,
վորոնք ագիտացիա չեն մղում սոցիալիստական շինարարու-
թյան հաղթանակների համար, և այդ անում են իրենց անձ-
նական որինակով, բուլչեիկյան գործով, — հարվածային աշ-
խատանքով, դիտակցական կարգապահությամբ, հզոր, ճշ-

մարիտ, ըմբոստ կոմյերիտական խոսքով, անհաշտ վերաբերմունքով դեպի այն ամենը, ինչ վոր նեխված ե, քայքայված, ինչ վոր բարոյալքում ու թունավորում ե նոր, կոլտնտեսային, սոցիալիստական կյանքը, իրենց անհաշտ վերաբերմունքով դեպի դասակարգային թշնամին և նրա դործակիցները, — ծուլերն ու կորդիչները, դեպի աջ սպորտունիտաը, «ձախ» և «ձախիկ» խոտորիչները — սպորտունիստները և դեպի բոլոր հաշտվողականներին ու լիբերալները:

Գյուղում կոմյերիտականները լավագույն մարտիկներ են համաշխարհային հեղափոխության նեցուկ Խորհրդային Միության պաշտպանունակության ամբապնդման համար, Պաշը-Ավիաքիմի լավագույն ակտիվիստները:

Վերջապես, կոմյերիտականները նոր կենցաղի նախաձեռնողներն են, գրադիտության, սանիտարիայի, առողջապահության, կանանց լիակատար ազատագրման, լավ դպրոցի, մանկապարտեզի, մանկամսուրի, կինոյի, ռադիոյի, թատրոնի, կուլտուրական յերաժշտության, հեղափոխական մարտական յերդի, նոր կուլտուրայի, — անդասակարգ սոցիալիստական հասարակության համար պայքարողներն:

Գյուղում կուլտուրական հեղափոխության համար կոմյերիտիտության մղած պայքարում նրա ուղղեցույց աստղը թող լինի Մեծ Առաջնորդ Լենինի պատգամը, —

«Ձի կարելի կոմունիզմ կառուցել առանց գիտությունների, տեխնիկայի, կուլտուրայի»:

Հ Ա Վ Ե Լ Վ Ա Մ

Շրջանային ու գյուղական ֆալուս հիմնարկների սիստեմն ու տիպերը

(Լենինգրադի քաղլուս աշխատողների բրիգադի նախագիծը յեկրորդ կուլտուրական 5-ամյակի համար)

1) Սոցիալիստական կուլտուրայի ու տեխնիկայի շրջանային տուն: Սոցիալիստական կուլտուրայի և տեխնիկայի շրջանային տունն ունի յերկու նշանակություն.

1) Լինել աշխատավոր մասնաների կուլտուրական սպասարկման վայրը շրջանային կենտրոնում:

2) Լինել այն բոլոր քաղլուս հիմնարկների ամբողջ շրջանային ցանցի կազմակերպչական — մեթոդական ղեկավարության և ոգնության կենտրոնը, վորոնք գտնվում են շրջ-

ջանի տերրիտորիայում, — այս տեսակետից հանդիսանալով չբջջուարածնի և այլ կազմակերպությունների հենակետը:

Սոցիալիստական կուլտուրայի շրջանային տան աշխատանքը շրջանի քաղաքացիների ղեկավարման ու ոգնության գործում կառուցվում և այսպես. —

1) կազմակերպչական-մեքոդական ոգնություն, վարի Գլխատակն է՝

ա) Ընթացիկ հրահանգներ տալ ու սպասարկել ստորին կադրերին և կուլտ-ակտիվին, բ) մատակարարել ծրագրեր, ուսումնական և զինական ձեռնարկներ, դրախտական ցուցմունքներ և այլն, գ) կազմակերպել ստորին կուլտ-աշխատողների վերապատրաստությանը (կարճատև դասընթացներ և խորհրդակցություններ), դ) կազմակերպել սխտեմատիկ հաշվառք և ուսումնասիրել քաղաք հիմնարկների աշխատանքի փորձն և մասսայականացնել այն:

2. Քաղաքի հիմնարկների շրջանային ցանցին կուլտ-ինվենտարի և կուլտ-սարքավորանքի մատակարարման կազմակերպումը. —

ա) Անկյունների, ցուցահանդեսների, կուլտվրանների և այլն սարքավորումը:

բ) Գրքերի մատակարարում (կոլեկտորի միջոցով) դրադարանային ցանցին:

գ) Ռադիո-պարադաների, Ֆիզկուլտուրայի ու թատրոնի ինվենտարի, յերաժշտական գործիքների, պրոյեկցիոն լսույտերների և դեկապոդիտիվների, մրցության և հայտարարությունների նախտակների մատակարարում:

դ) Ստանդարտ կարասիքի մատակարարում:

յե) Գրասենյակային պիտույքների մատակարարում:

3. Կուլտուրական ոգնություն:

ա) Կուլտորիդաների կազմակերպում և առաջում տեղերը և շրջիկ աշխատանքի (կուլտ-ավամոմորիլ, կուլտ-նալակ, կուլտ-սայլ և այլն) մյուս ձևերի կերտում, բ) ուղարկել դասախոսներ, պրոպագանդիստներ, շրջիկ կինոներ և այլն, գ) կազմակերպել մշտական շրջիկ թատրոն՝ շրջան սպասարկելու համար:

Կուլտուրայի շրջանային տունն ունի իր հատուկ շենքը վարոնդ կան՝

1. Ներկայացումների դահլիճ (առնվազն 500 մարդու համար), ձայնական կինո-տեղակայանքով, 1 սենյակ գրա-

դարան-ընթերցարանի համար, վորտեղ պիտի տեղավորվի 10-15 հազար հատոր դրիք, և ընթերցասրահ՝ 40-50 մարդու համար, 1 ֆոյե (առնվազն 200 մարդու համար), վորը պիտի հարմարեցրած լինի ցուցահանդեսների և կիսակների համար. 1 սենյակ բուֆետի համար (խոհանոցով), վորը պիտք և միա-ժամանակ սպասարկի մինչև 50 մարդու. 1 սենյակ հանգստի համար. 5 սենյակ կաբինետների և խմբակային պարավունքների համար, յուրաքանչյուրը 40 մարդու համար (ընդորբ ռադիոֆիկացրած). սպորտի դահլիճ, սպորտային սարքավորանքով. 1 պահեստ կուլտինվենտարի և շքիկ աշխատանքի համար. 1 սենյակ դրադարանային կոնեկտորի համար. 1 սենյակ քաղլուս աշխատողի կոնֆերանսի համար. 1 սենյակ ծառայող պերսոնալի համար (դրասենյակ), 2 սենյակ տեխպերսոնալի ապրելու համար. 1 միջանցք, վերնադռներն են հանելու համար:

Սոցիալտուրայի շքանային տան կից պետք է սարքավորվի մի շենք՝ ամսոմոթելի, սայլերի համար և այլն:

Կուլտուրայի շքանային տան հաստիքը.—

1) Վարիչ, 2) յերեք հրահանգիչ—կազմակերպիչ, 3) 2-3 հրահանգիչ—պրոպագանդիստ, 4) գրադարանի և կուլեկտորի վարիչ, 5) 2 տեխնիկական գրադարանապետ, 6) մատակարարման պահեստի վարիչ, 7) գործավար-մեքենադրուհի, 8) 2 պահակ—համաքարար, 9) կուլտ-ամսոմոթելի շփեր:

Կուլտուրայի ու տեխնիկայի շքանային տունն իր սխտեմում կազմակերպչորեն միավորում և գրադարանը և գալառագիտական թանգարանը:

Բացի դրանից, կուլտուրայի ու տեխնիկայի տունն իր աշխատանքի ընթացքում պետք է սերտ կապվի Սոյուզկինոյի կինո-վարձակալանի, գյուղացու տան, ռադիո-հանգույցի և արհմիութենական կուլտ հիմնարկների հետ:

Ուրիշ կազմակերպությունների փոխ-հարաբերությունները վորոշվում են պայմանադրերով, — թե՛ ընդհանուր և թե՛ առանձին գործնական միջոցառումների վերաբերյալ:

Սոցիալիստական կուլտուրայի ու տեխնիկայի
գյուղական տուն

Լինելով կոմունիզմի պրոպագանդայի պետական որդան, սոցիալիստական կուլտուրայի ու տեխնիկայի գյուղական տունը ղեկավարում է ու ծավալում է մասսայական

քաղյուսաշխատանքը բանվորների և կոլտնտեսականների, մենատնտես չքավորների ու միջակների, ինչպես նաև մասնադեմների մեջ: Ղեկավարում և ոգնություն ե ցույց տալիս իր տերրիտորիայի վրա գտնվող քաղյուս հիմնարկների ամբողջ ցանցին:

Սոցիալիստական կուլտուրայի և տեխնիկայի գյուղական տունը կազմակերպվում ե գյուղխորհրդի կենտրոնում, ունի հատուկ շենք, վորը պիտի ունենա՝

1) Ներկայացումների դահլիճ՝ կինո- ստացիոնարով և բեմով, առնվադն 250 մարդու համար:

2) Ֆոյե 50 մարդու համար, վորտեղ պիտի հնարավոր լինի ցուցահանդես կազմակերպել: 3. սենյակ՝ խմբակային, դպրոցական-դասընթացային պարապմունքների ու կարիներտների համար, յուրաքանչյուրը 30 մարդու համար, նրանցից մեկը պետք ե ուղիո ունենա:

Մեկ հանգստի սենյակ (ուղիոյով): Մեկ սենյակ 5000 հատոր գրքերի և ընթերցարանի համար (25 մարդու): 1 սենյակ բաղմատիրած լրագրերի համար: 1 սենյակ շրջիկ գույքի (կինո, ինվենտար, պարապմունք և այլն) համար, մոտավորապես 35-40 քառ. մետր: 1 սենյակ գրասենյակային ընույթի և 2-3 սենյակ ծառայող պերսոնալի բնակության համար, 1. միջանցք վերնադաստ հանելու համար:

Կուլտուրայի գյուղական տան հաստիքը.—

ա) վարիչ, բ) գրադարանի և շրջիկ ֆոնդի վարիչ, գ) հրահանգիչ, դ) պահակ-հավաքարար:

Կուլտուրայի գյուղական տանն անպայման սարքավորվում են հետևյալ կարիներտները.—ա) ագրոտեխուսուցման, բ) ուղմական և ֆիզկուլտուրայի, գ) կուլտ-բանակայինի:

Գյուղխորհրդի տերրիտորիայում գտնվող կազմակերպությունների հետ փոխ-հարաբերությունները կառուցվում են հատուկ պայմանագրերի հիմունքով:

Քաղյուս հիմնարկների սխառեմն ու տիմպերը կալտնտեսություններում.

Կոլտնտեսություններում պիտի լինեն. հետևյալ տիպի հիմնարկներ, վորոնք աշխատում են սոցիալիստական կուլտուրայի ու տեխնիկայի գյուղական տան անմիջական ղեկավարությամբ.—

1) Կոլտնտեսային ակումբ և ընթերցարան այն կոլտնտեսություններում, վորոնք ունեն առնվազն 100 անտեսություն:

2) Ակումբ-ընթերցարան 50-100 անտեսություն ունեցող կոլտնտեսություններում:

3) Կարմիր անկյուն—մանր կոլտնտեսություններում և արտադրական հողամասերում:

Նրանց հիմնական նպատակն և կազմակերպել ու տանել կուլտուր-քաղաքական աշխատանք՝ կոլտնտեսությունների կազմակերպչական—տնտեսական ամրապնդման և կոլտնտեսային մասսաների սոցիալիստական վերադաստիերակության ուղղությամբ:

Աշխատանքի ծավալն ու նրա բովանդակությունը վորոշում են ըստ տեղական առանձնահատկությունների:

Ինչ վերաբերվում է հիմնարկներին առանձին տիպերին, ապա դրանք հետևյալներն են լինելու.

Կոլտնտեսային ակումբն ունի հատուկ շենք, վորտեղ պիտի լինի՝ ա) ներկայացումների դահլիճ առնվազն 150 տեղով, բ) 1 սենյակ դրադարան-ընթերցարանի համար, վորտեղ պիտի տեղավորվի 1000 գիրք, ընթերցարանում—25 մարդ. դ) 2 սենյակ խմրակային պարապմունքների և կարճ նետների համար (նրանցից մեկում—ռադիո):

Կոլտնտեսային ակմբի հաստիքը.—

1) Վարիչ, վորն ընտրվում է կոլտնտեսականների ընդհանուր ժողովում և վորը պիտի վարձատրվի առնվազն 25 աշխուրով:

2) Պահակ (պիտի վարձատրվի 10 աշխուրով):

Ակումբ-ընթերցարանը (մեծացրած կարմիր անկյուն) ապահովվում է յերկու սենյակից բաղկացած շենքով:

ա) 1 սենյակ 500 գիրք և 20 մարդ տեղավորող դրադարան-ընթերցարանի համար:

բ) 1 սենյակ խմրակային աշխատանքների համար (պիտի ունենա ռադիո և 25 մարդու տեղ):

Ակումբը-ընթերցարանի (մեծացրած կարմիր անկյան) հաստիքը.—

1) Վարելչ, վորն ընտրվում ե կոլտնտեսականների ընդհանուր ժողովում և վորը սլիտի վարձատրվի առնվազն 15 աշխուրով:

2) Կարմիր անկյուն: Ունի (վորպես մինիմում) հատուկ սենյակ, շքիկ դրադարանով, ռադիոյով և լրագրերով:

Անկյան վարելչը, վորն ընտրվում ե կոլտնտեսականների ընդհանուր ժողովում, վարձատրվում ե վոչ պակաս, քան 10 աշխուրով:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

68

1. Կուլտուրական հեղափոխության խնդիրները 2-րդ հնգամյակում	3—7
2. Կուլտուրական հեղափոխության խնդիրները գյուղի սոց՝ վերակառուցման գործում	7—10
3. Քաղաքական լուսավորության աշխատանքը դեռ 2-րդ հնգամյակի խնդիրների մակարդակի վրա	11—18
Քաղաքական լուսավորության կազմակերպչական խնդիրները գյուղում	19—'9
Քաղաքացանցի վերակառուցումը ՀԽՍՀ-ում	29—30
ա) գյուղական աղումը	30—37
բ) կարմիր անկյուններ	37—42
Քաղաքացիապետանքի նյութական բազան	42—47
Աղմբի և կարմիր անկյան ստեղծավորումը	37—49
Աղմբի և կարմիր անկյան ղեկավար որդաններ	49—51
ա) աղմբի վարչություն	51—52
բ) կարմիր անկյան խորհուրդ	53—
Աղմբի և կարմիր անկյան աշխատանքի պլանը	53—65
Քաղաքացիապետանքի միասնական պլանը շրջանում և գյուղում	65—67
Աղմբի կուլտուրական ակտիվն և աշխատանքը նրա հետ	67—70
Աղումը—սոցմրցման կազմակերպչ	70—72
Կոմիտեի տականները—կուլտուրական բանակի ստեղծվորներ	72—74
ՀԱՎԵԼԿԱԾ	74—79

ԳԱՍ Հիմնարար Գիտ. գրադ.

FL0003836

ԳՐԱԴԱՐԱՆ ՊԵՏ.

ԱՄԵՐԻԿԱ

ms. 5
1848
1849

ԳԻՆԸ 1 Ռ. 50 Կ.

244.

251
A $\frac{II}{23314}$

Клубная работа в деревне

Арменгиз, Эривань
1933